

Logicalia Frâcisci maronis

1513

No. 369.

a

Rima mili tie nostre corporalia n sunt. s̄ p̄o

centia dei ad destructionē munitionū p̄silia destruētes et omnē altitudinē extollentē se aduersus scientiam dei. et in captivitate redigentes omnē intellectū in obsequiis christi. iij. corinth. x^o. Cū p̄o sc̄ia p̄hie inter istas disciplinas in nō nullis sup̄be solet se erigere aduersus scientiam dei. Occurrente huic extollentie ap̄lo paulo: cū q̄ ad colossenses 2° ca^o dicit. Neino vos dicipiat in sublimitate sermonis. tū q̄ ibidē dicit videte ne quis vos decipiat per p̄hiam et in manē falla eiā s̄^o traditionē hominū sc̄bz ele mēta huius mūdi et nō s̄^o chrlstū.

Iccirco ad ostendendū q̄ veritas p̄hie nō p̄tradicat autoritati diuine sapie. decreui passus tui^o p̄hie discurrere resecando superflua que in hac facultate cōtineri videntur. prestito sine quadruplici qui tangit in autoritate presup̄assumpta. Quorū prim^o ē. Ut munitiones rōnū p̄hīcarū cōtra verā sapīam garrientiū destruantur sicut dicit aplus ad destructiōne munitionū. Secundus fīnis est ut cōsilia argumētationū infidelium aduersus theologīā insurgentium dissipentur. sicut sequit consilia destruētes. Tercius fīnis est ut sup̄bi mores subtiliū aduersus doctrinā theologīā se erigentium p̄primant s̄^o et sequit. Et omnē altitudinē extollētēs se adi-

versus sciām dei. Quartus fīnis est ut excellentie intellectū sublimiū ad veritatis noticiā venire cupientiū ad christi dñi servi cū adducant. q̄ sequit. in captiuitatē redigētes: omnē intellectū in obsequiū xpi. Et secundū istū modū p̄cedēdo primo occurrit in consueta apud latinos p̄hia libri platonis qui dicit sophistes. qui licet fuerit sicut refert boeci^o a plato editus: fuit tamē a porphirio repetitus. Et ideo vulgo allegat ibi porphirius cū tamē autoritas platonis sit prestatissima inter autoritates omniū phorū apud philosophos n̄ros. Ideo magis p̄uenit in hoc libro allegare platoe qui fuit reputatus inter phōs oī sicut iupiter inter deos et h̄^oq̄ ille liber fuit traditus a platoe.

174

Illus p̄imū

In eo cōtētus est q̄ quinq̄ sunt predicabilia. sc̄z: Genus. Sp̄es. Differentia. Propriū. et Accidens. Sed cōtra illā divisionē p̄dicabiliū q̄ nō sit sufficiens instatur quadrupliciter.

Primo. q̄ ens ē p̄dicabile cū dōmībus p̄dīceſ et tñ nullū istoū est. Secūdo q̄r m̄diuiduū est p̄dicabile cū de uno solo aptū natū sit p̄ri. Tertio q̄r diffinitio distinguēt a singulis istoꝝ: et tñ cōstat q̄ ipa est p̄dicabilis de diffinito. Quarto q̄r ens p̄hibituꝝ ut chimera est p̄dicabile de aliquo. cū hec sit vera. ens p̄hibituꝝ est chimera. et tamē non est aliqd istoꝝ.

Et p̄imū dīci tur. Q̄ hic plato nō int̄debat procedere d̄ p̄dicabili s̄^o q̄

2.1.3.

extenditur tā ad trāscendentia & ad limitata. sī solū de p̄bilibus li mitatis. tale autē nō est ens & ideo remanet diuisio sufficiēs. Ad se cundū & licet indiuiduū sit predi cabile communiter sumptū tñ hic p̄ pric sumitur pro eo & est aptū na, tū de pluribus p̄t in illis que sūt limitata. Ad tertium & diffinitio que cōstat ex ḡne & d̄ra reducitur ad illa sicut ad suas p̄tes essentia les. Ad quartū & illud nō ē p̄ dicabile nisi sī^o quid. sicut veritas entis diminuti nō est nisi secūdus quid & per p̄n̄s nec p̄dicatio eius

Sed oritur diffi cultas. Quid est predicable. Dicitur & est aptū natū de pluribus predicari. q̄ nomla terminata in biliis vel in bili dicitur aptitudinez & non actum. Secunda diffin ita: quid est vniuersale. Dicitur & vniuersale est qđ aptū natū est ēē in pluribus. & tñ nō intelligendū est sī^o ydēptitatē numeralez p̄p̄ter & munitatiē diuine essentie ad tres p̄sonas. Tertia diffinitas si pre dicabile vole sunt idē: Dicitur autē & sic absolute. q̄ omnis na tura apta nata in pluribus esse ē apta nata predicari de pluribus & econuerso. nō tamē sunt idē res p̄spective. q̄ vle dicit comunitates in ordine ad esse. cū dicit & est ap tū natū in pluribus esse. Predica bilitate autē in ordine ad dici siue p̄t cū dicitur & predicable est & ap tū natū est de pluribus predicari

Quarta diffinitas si predicabi le nō est tale nisi in ordine ad dici seu predicari: tūc nullū est predi, carū nisi sit vocaliter dictuz. & sic mutus nullā poterit facere predi

cationē. Dicitur autē & cū dici tur & predicable est aptū natūs predicari seu dici nō accipit ibi di ctio vocalis imo principaliter mē talis. cū actus predicationis sit p̄s cipaliter in intellectu sicut actus cōpositionis. Et sic pat̄ & non theologi soluz sed etiā p̄hl habet ponere apud intellectū actū dicēs di seu predicandi. sc.

Ecundus pas sus. Q̄ genus est & predi catur de pluribus differētib us specie in quid. Sicut ansa de homine & de leone. cō primo.

Sed contra hāc diffinitionem instatur q̄drupli citer. Primo Quia ens p̄dicat̄ de pluribus differētibus specie in quid & tamen nō est genus. Se cundo q̄ diffinitio animalis p̄tur de pluribus differētibus specie in quid sicut ipm animal. & tñ diffi nitio est distinctū predicatū cōtra genus autē predicable. Tercio q̄ acc̄ns p̄tur de pluribus differētibus specie in quid. vt color de albedine. nigredine. & rubedine. & tamē acc̄ns in predicabilibus distinguit̄ cōtra genus. Quarto q̄ predicable predicatur de plus ribus dñtibus spē in quid. vt de specie. genere. & sic de alijs que dif ferunt̄ spē in numero predicabiliū & tñ predicable nō est genus cum ipm dividat̄ in alia p̄dicabilia.

Ad primum dici ur. Q̄ hic int̄edit loqui porphiri us vt patuit de p̄dicabilibus limi tatis & nō de transcedētibus quo le est ens. Ad secūdū dicit quis

175

ista diffinīcio p̄dicatorū in quid
ratione generis quod includit. et
sic diffinīcio generis licet nō tota
liter tamē parci auter est ihsū ḡn̄s.

Ad tertium dicitur q̄ color h̄a-
b̄z duplē habitudinē vñā ad in-
feriora et sic est genus et nō accēs
suorū in seriorū t̄cā ei p̄petit ra-
tio generis. alia hab̄z habitudinē
ad subiectū et sic est accidēs et nō
genus. vnde licet accidēs et ḡn̄s
coincidat in eodē absolute: nō tū
secundū eundē respectū. Ad q̄r
cum q̄ in ordine sc̄da et in tēcōnū
p̄dicabili v̄detur esse genus ad
quinq̄z p̄dicabiliā cum dicatur
in quid de quolibz eoꝝ. Si enim
queratur quid est genus p̄ueniē-
ter respondetur p̄dicabile et sic de
alijs. et constat q̄ singula p̄dicabi-
lia ab alijs plus q̄ numero distin-
guuntur. magis em̄ dīt sp̄es a gene-
re cū sūt diuersarū rōnū q̄ vna
sp̄es ab alta sp̄e que sunt eiusdem
rationis in ordine secundarū intē-
cionibz.

Sed Oritur Diffi- cultas. Quid est p̄dicari in quid

Dicitur autē q̄ illud est p̄dicarū
in quid per q̄d cōuenienter re-
spondetur ad interrogatiōnē fa-
ctā p̄ quid. Sicut cū querit quid
est homo cōuenienter respōdetur
animal aut corpus. aut substātia

Secunda diffi. q̄ si p̄dicari de
pluribz includit in quiditate ge-
neris. tūc cessante actu intelligēdi
per quē sit talis p̄dicatio desi-
bet ē ḡn̄s. Dicūtiasit logici q̄ istō
xbū p̄dicare dicit aptitudinē et nō
actū. vt intelligat illud ē ḡn̄s q̄ ē
aptū natūl pluribz p̄dicari in eo
q̄ quid. Intelligendū tū ē q̄ in

ista ḡn̄is diffinītiōē q̄tuor sunt pa-
ticule distincte quāz prima ē. De
ḡn̄s p̄dicatur ad dīram subiecti q̄
inquantū tle nō predicas. Sc̄da
est q̄ p̄dicatur de plibz ad dīras in
diuidui q̄d de vno solo p̄dicatur

Tertia ē q̄ p̄dicat de plibz dis-
ferētibz sp̄ē ad dīram sp̄ē q̄ nō p̄-
dicat de plibz dīntibz sp̄ē s; nume-
ro. Quarta q̄ p̄dicat in eo q̄d
quid ad dīram p̄pūl dīre et accētis
q̄ p̄nturū q̄le. Et sic diffinīcio
nō p̄tūs supfluū nec diminutum

Allius tertius ē

Q̄ sp̄es ēt q̄ p̄dicatur de
pluribz dīntibz numero in
eo q̄ quid. sicut homo de sorte et
platone. capitulo. 2°

Sed cōtra hāc

diffinītiōē instaurat q̄dupliciter

Primo q̄ gen̄ p̄dicat de plibz
dīntibz numero in eo q̄ quid et tū
nō ēt sp̄es. Assumptū pat̄z. q̄ de
quocliq̄z dicis in serius quiditatē
ue dī et superius. Sc̄do. q̄ accidē-
s dicitur in quid de pluribz idif-
ferētibz numero. vt albedo q̄ ē ac-
cidēs et tū sp̄es est distincta cōtra
accēs. Tercio q̄ p̄pūl nō ē sp̄e-
cīs. et tū risibilitas dicit in quid
de hac risibilitate et ista dīntibz
numero sicut quiditas de suis in-
diuiduis. Quartu. q̄ ista diffinī-
cio des in ordine ad inferiora.
sp̄es autē inquantū sp̄es vides re-
spicere solū supiora cū p̄tineatur
sub partē subiectua.

Ad primuz dicitur. Q̄ ab aliquibus isti diffinī-
tiōni additur solū dictio sic. Sp̄es
est q̄d p̄dicetur de pluribz differē-

ubus numero solū. et si nō apponatur ista determinatio est intellegēda aut tota diffinitio accipiēda est s̄m immediatā predicationem. Ad secundū dicitur quod albedo habet duplē habitudines vna ad suū subiectū. et s̄m istā actionē dicitur quod inheret subiecto et aliā ad sua inferiora. et s̄m istas dicitur sp̄s. et sic idē dicitur sp̄s et accīs absolute et materia iterum tamē respectiue et formaliter. Ad tertīū dicitur. p̄ sicut accīs habet duplē habitudinem repose altere. sic visibilitas et in habitudine ad hominē est propriū. et in habitudine ad hanc visibilitatem est species. ut eadē natura sit p̄prium et sp̄s absolute nō tamē respectiue.

Ad quartū dicitur. quod natura hominis nō solus in ordine ad superiora dicitur sp̄s genis. sed in ordine ad inferiora dicitur sp̄s in diuiduox. Et cū dicitur quod pertinet sub pte subiectua. verū est inquit tū respicit superiora in quaestū auctēs cooperatur ad inferiora pertinetur sub toto vñi.

Sed oritur difficultas si ista diffinitio hic data ē de omni sp̄e. Dicit autē porphyrius quod nō. sed tū de sp̄e sp̄alissima. Quod sub alterna nō solum predicatur de plurib⁹ differēb⁹ numero in quid. sed et de dñtib⁹ sp̄e. Secunda difficultas. quod sp̄s subalterna p̄dicitur de plurib⁹ dñtib⁹ numero in quid. Dicitur autē sicut supra. quod verū est immediate. ista autē diffinitio hic accepta est cū modo immediationis. Tertia difficultas est. si est alia diffinitio speciei sp̄alissime nisi ista. Dicit autē pos-

phirius quod sic qđ dicit sp̄em sp̄alissimā esse qđ cū sit sp̄es nō potest esse genus. cū nullā sp̄em sub se habeat. Quarta difficultas. si p̄debari aliqua vna diffinitio dueniens cū sp̄ei sp̄alissime p̄ subalterne. Dicitur autē quod non videtur quod sp̄es dicitur equivoce de vtris qđ sp̄e. et ea que sunt equivoca nō habent vna p̄prium diffinitionē seu rationem.

Allius quartus

est. Quod sp̄es est que ponit sub genere assignato. et de qua ḡnis in eo quod quid p̄dicatur. capitulo eodē. Et ista diffinitio cōtinet duas particulās. Quae rū prima distinguunt sp̄em a ḡne generalissimo quod dicit quod ponitur sub genere cū ḡnis illud nō ponat sub aliquo ḡne. Scđa particula distinguunt sp̄em a vñia. quod licet pertinetur sub genere vñi dividēs sub vñiso. tamē ḡnis vñi dicitur de ea in quid sicut infra patet.

Sed oritur difficultas.

Quia ista diffinitio cōuenienter in individuo sicut sp̄ei cū ponatur sub genere et ḡnis de ipso in quid quid est p̄dicatur vel dicas.

Dicetur auctē quod ista diffinitio oportet et intelligatur cū immediatione ad hoc ut individuum excludatur. sic superior diffinitio sub intelligitur cū immediatione sp̄ei ad individua. Secunda difficultas ista diffinitio subintelligitur cū immediatione ut sp̄es sit que immediate ponitur sub ḡne. tunc homo non erit sp̄es subē. aut corporis aut corporis animati. qui sub nullo istorum immediatē con-

cinetur. Dicatur autem si hoc
quod oportet immicatione tolli ab
hac diffinitione respectu generis
remotoque et tunc posset excludi in
individuum quod non est predicabile pro
pter sumptum. Unde quod ista diffi
nitione vacillare videtur melius est
dicenda notificatio quam diffinitione.

Tertia difficultas est si ista dif
finitione qualitercumque ponatur hinc
notificetur pruenit speciei specialissi
me. Dicit autem porphyrius quod sic
et ita videlicet species specialissima po
natur sub genere et de ipsa genus
in eo quod quid predicatorum sicut de
subalterna et sic ista diffinitione vis
detur communis utriusque. Quarta
difficultas. quod species specialissima in
precedenti passu fuit diffinitoria in or
dine ad inferiora et ista diffinitione
est in ordine ad superiora. Dicetur
autem quod species specialissima habet dup
licem habitudinem una ad superiora
et sicut illa conuenit ei ista diffini
tio et aliam ad inferiora et secun
dum illam conuenit ei diffinitione su
periorum data et sic quando dictum
est quod species dicitur equivoce de spe
cie subalterna et species specialissima. Ac
cipienda est species specialissima sicut ordines
que habet ad inferiora quod sicut ali
am habitudinem diffinitione pruenit
cum specie subalterna. Sed rema
net dubium si species specialissima est
bis species sicut ista. Dicitur autem quod
ipsa est species sicut duplice specie acce
ptione vel acceptancee equivoca.
Quia dicitur species secundum
duplarem speciei acceptanceem et
dicam.

Allius quintus
est quod genus est alicuius genus
et species est alicuius speci
es. Icciso est necessarium inquit

in veroruq; rationib; verisq; vix
capitulo eodem.

Ex quo dicto elici
untur quatuor conclusiones. quae
prima est quod genus et species sunt relati
us opposita quia hoc intendit per
bare cum dicte. Quod genus est alia
cuius genus et species est alicuius
species. Secunda conclusio.

Quod omne quod est alicuius est re
lativum ad illud cuius est quia per
hoc quod species et genus sunt alicuius
intendit ostendere quod sunt cor
relativa. Tercia conclusio est.
Quod quandocumque aliqua duo sunt
correlativa unum ponitur in dif
finitione alterius et econverso.
Quia dicit quod quecumque sicut alicuius
scilicet ad invenit necesse est in ra
tionibus id est diffinitionib; vero
rumque verisq; uti. Quarta con
clusio. Quod quicumque cognoverit di
stincte unum correlativo cognoscit
distincte reliquum quia iocula
ria distincta est per diffinitionem
et unum sicutum diffinatur per res
liquum.

Sed oritur diffi

cultas. Si genus et species secun
dum quod respiciunt sua inferiora di
cuntur ad invenit correlativa. Di
cetur autem quod non quod alia est habitu
do ad superiora et alia ad inferiora
et non potest referri species ad genus
nisi per habitudinem ad ipsum quod est superi
um sicut ista diffinitione quod species dicitur quod po
nit et sub genere species referit ad genus et sic
genus ingreditur ex diffinitione et sicut il
la quod dicitur species est que per se est plerumque dis
ferentib; non non potest referri ad ipsum genus cu
ius signum est quod non ponit genus in diffi
nitione et tunc referit ad individua quod
in tali diffinitione ponuntur. A. viij.

Etius passus ē

Q[uod] in unoquoq[ue] p[re]dicame[n]to g[ra]tia g[ra]tissimū est sup[er] quod nō est aliud supueniens ge[n]us. sicut substantia capi[us] eodes

Sed cōtra istaz

dissimilatōne instatur quadrupliciter. Primo q[uod] sup[er] subām super venit ens quod p[re]dicatur de pluri bus d[omi]nib[us] spē in quid que est ratio g[ra]tis. Scđo q[uod] absolutū dicitur de subā. qualitate et qualitate in quid. cū vñiquodq[ue] istoru[s] h[ab]m suā quiditatē sit ad se et mon ad aliud. et sic ei venit ratio generis superioris quā sit substātia

Tercio q[uod] respectuum dicitur in quid de pluribus p[re]dicamentis. cū ultima septē predicamenta cōmuniter pondētur respectuā eo q[uod] h[ab]m quiditatē suā sunt ad aliud.

Quarto q[uod] acci[n]tis est quid comune ad nouē p[re]dicamenta q[uod] sunt generalissima.

Ad prīmū dicitur q[uod] ens supuenit subām. nō sicut genus h[ab]m sicut trascēdens. q[uod] est ultimū ad omnia. Ad secundū q[uod] licet absolutū sit inferioris ente. eo q[uod] ens primo dividitur in absolutū et respectuū. tñ q[uod] supponitur q[uod] subā dicitur et trascēdens et ideo nō est genus. Ad tertiu q[uod] licet relatio sit vñū determinatū p[ro]nti tñ respectuū in plus se habet ut pote ad ola septē p[ro]nta et sic est trascēdens sicut absolutū.

Ad quartū q[uod] acci[n]tis nō d[icitur] in quid de ix. p[ro]ntis. cū inherētia sit posterior inherēte et ideo nō p[otest] p[ro]p[ter]i g[ra]tis

Sed oritur difficultas Q[uod] tota

dissimilatio generis hic data p[er] platonē s[ecundu]m enī quātūcūq[ue] ponatur trascēdens. q[uod] in qua cūq[ue] materia inueniatur dissimilatio et diffinitū. Dicitur autē q[uod] si ista dissimilatio platonis est sufficiēs. nullus potest evadere quin ens sit gen. si tñ est vñiuocū: nisi forte dicat q[uod] nō dicit in quid ad modū g[ra]tis

Allius septimus

est. Q[uod] sp[eci]alissimū est sub q[uod] nō est alia inferior spēs. si eut homo in p[ro]nto subē ca[us]e eodes

Ex quo dicto accipit documen[t]u[m] q[uod] precedētib[us] in recta linea p[re]dicamētali semp[er] inferiora sūt posteriora. q[uod] hic supponit q[uod] inferi[us] aduēit superiori cū dicit q[uod] post sp[eci]alissimum nō est posterius.

G3 Oritur Diffi-

cultas. q[uod] ille h[ab]et dicitur de sorte et platone cū quilib[et] sit iste homo et sic iste h[ab]et dicitur de plurib[us] differētibus numero in quid et per d[omi]nis est spēs sub homine q[uod] ponit spēs sp[eci]alissima. Dicitur autē q[uod] ille homo prout est cōde ad individua plura nō ē individuū signatum. s[ed] dicitur individuū vagū. et istud nō est spēs. nec tale individuū dicitur in quid de individuo signato. Unde licet sortes quiditatis sit homo. nō tñ quiditatis ē h[ab]et h[ab]et. s[ed] h[ab]et q[uod] heq[ue]itas est collobi et alijs: et sic videtur esse intensio. Secunda diffi. est. Quare particolare se habet in plus quam singularare. ut quidā homo q[uod] h[ab]et. et tamen particolare continetur sub specie sp[eci]alissima. Dicitur autem q[uod] particolare sic acceptus non videtur aliud q[uod] spectat ad p[ro]p[ter]i

positū nīsi indiuidū vagū, et idō
licet sit cōde non tamen in quid.

Tertia difficultas, q̄r indiuidū
um dicitur de plurib⁹ dīntib⁹ nu
mero in quid utpote de hoc indi
viduo inquantū indiuidū, et de
ist⁹ sicut hecetas dicit in quid
de ista hecitate. Dicitur autem
q̄ accipiendo sic indiuidū signa
eū pro seclida intentione est species
specialissima predicable comu
niter sumpti, et sic nō cōtinet sub
homine, tunc eū indiuidū qui
ditatue foret hō, s̄ hoc nō nisi vt
est prima intēcio, et sic nō cōuenit
pluribus. Quarta difficultas.
Quia omnis homo dūctus sub
homine. Omnis eū homo infere
hominem et nō exuerso, et eū omnis
homo videtur esse sup hunc ho
minem et sic videtur habere comu
nitatē specificā. Dicitur autem q̄
lacet omnis homo sup hunc homi
nē habeat comunitatē extensuaz
nō tamē quiditatua vt sit ei⁹ spe
cies. Unde hic hō nō est vere nec
quiditatue ois hō et sic nō ē spēs

non habet inferius.

S3 OCTAVI Diffi-

cultas. Quia spēs specialissima re
spicit indiuidua de quibus pre
dicatur in quid ut inferiora, et sic
non solum habet habitudinē ad
superiora. Dicitur autem secun
dum porphiriū q̄ non pōt ne
gari quin species contineat indi
vidua sicut continetur a superio
ribus, tamen istud non sufficit ad
soluendum nisi dicatur q̄ hic in
tendit loqui de ordine predicabi
lium propriis sumptorum adiuvi
cē, indiuiduum autem non est tas
te. Secunda difficultas. Quia
generalissima habent habitudi
nem ad superiora ut ad transcen
dentia, et sic non videtur eis negā
da habitudo ad superiora. Dicit
autem q̄ talis habitudo non est
ad predicabilia sicut sunt hic iū
pta. Tertia difficultas, cū sub
alterna habeant habitudinē tas
ed superiora q̄ ad inferiora que
istarum habitudinum est prior.
Dicitur autem q̄ habitudo ad supe
riora q̄r in habitudine ad illa pri
us in esse constituuntur q̄ aliud
constituant pro eo q̄ substituere p̄
supponit esse et sic subalterna pri
us sunt species q̄ genera. Quar
ta difficultas est Quia genus s̄m
suā rationem formalem preuenit
ordine spēm sicut essentialis p̄
sum totum, et vbi cunqz essent su
mul ille rationes ratio generis es
set prior. Dicitur autem q̄ talis cau
sa bene preuenit suum effectum.
tamen quando ista concurrunt si
mul prior est unusquisqz effectus
q̄ sit causa pro eo q̄ causare pre
supponit esse ex eo q̄ effectus ac

Allius Octauis

est. Q̄ subalterna sunt il
la q̄ sunt media inter ista
extrema que sunt generalissimus
et specialissimum capitulo eodem
Et dicit q̄ ista subalterna habet
duplicē habitudinē. unam ad su
periora et secunduz illam sunt spe
cies subalterne. aliam ad inferio
ra, et secundum istam. discuntur ge
nera subalterna. Et adiungit.
Q̄ extrema quoqz ista sunt media
non habent nisi vnicā habitudinē
nem utpote generalissimum ad sua
inferiora q̄r non habet superius
et specialissimus ad superiora, q̄r

Opit esse a sua causa.

Ailus nonus ē

Q[uod] non est deuenire in generib[us] ad unū primū g[ener]is sicut in familijs s[ic] quē admodū ē in predicationib[us] decē sunt genera sicut sunt decē prima rerū principia cap[itu]lo eodē. Et adiungit q[uod] si alius quis ita deceat g[ener]ia entia voces equiuoce inquit aristoteles et non vniuoce nūcupabit. Et iterū adiungit. q[uod] si esset ens vniū comune g[ener]is omnīū. vniuoce diceretur oīa ensia. Et ite[m] adiungit q[uod] cum sint. et prima rerū principia cōmūnia. tamen cōmūnitas. s. entis ad ipsa secundū solū nomē et nō h[ab]ent ratio[n]em distinctionis.

Et quibus dictis accipiuntur quaeror ph[ysica] docūmēta. Quoꝝ primū est q[uod] licet porphirius istū libꝝ repetens fuerit platonicus in distinctionib[us] et propria[tatib]us predicablem. tñ in incidentialib[us] fuit platoneticus. q[uod] in ita disgressione huiꝝ passus inducit pro se aristotele et non platonē et in principio libu[rum] idēz facit distinctiones autē ille et proprietates nō fuerunt primo date ab aristotele sed a platonē. Secundū documentū est q[uod] porphirius fuit istius līne et ens dicatur equiuoce. de decē predicationib[us]. et licet ali qui mentantur ipsum exponere sāmen cōstat illa eoꝝ expositio corrumptit textū. quia dicit q[uod] solum nomen entis est eis p[ro]mūne et nō distinctionis secundum illud u[n]o[n]en.

Terciū documentū est q[uod] porphirius hic allegat aristotele pro eius equiuocatione dicens q[uod] si

quis ita decem predicamenta posset entia equiuoce et non vniuoce nuncupabit. Istud tamen dictu[m] non inuenitur in libro aristoteleis et ideo non est multum curandum

Quartum documentum est. q[uod] licet porphirius interdit hic sequi aristotelem non tamen interdit se qui platonem. q[uod] constat q[uod] plato poluit vna bouis ydeam que est ratio formalis et ita de ente.

Sed oritur diffi[cultas]. Que est ratio formalis propter quā porphirius fuit inocuus ad ponendū ita equiuocationes

Dicitur autē q[uod] utam hic effigiat q[uod] decē predicationē tunc decē rerum prima principia. et si ratio entis foret vniuoce tunc ipsa esset illis prima. quia omnis superius est prius natura suis inferioribus. Secunda difficultas. si ista ratio est demonstrativa. Dicitur autem q[uod] non videatur. q[uod] licet decē predicationē sunt decē rerum prima principia in ordine predicatione q[uod] h[ab]ent acceptoriū. non tamen comparando ad ordinem transcendenter aut simpliciter. alioquin in vniuerso non esset deuenire ad unū principiū sibi pluiciter prius.

H3 remanet dūbiū si decem predicamenta possint entia equiuoce appellari. si sicut inducit Aristoteles. Dicitur autē q[uod] dicere ens esse equiuocum et decem predicamenta entia appellari vide ut esse oppositum in obiecto. quia quecumq[ue] plurali numero enunciatur habere coniunctio[n]em. q[uod] cali noui. ne signabo.

Et ideo nō dicimus in equinōcīo animal verū et animal depictus, sed tē animalia sed duas anima-
lis accep- tiones. Et sic ista decem
predicāmēta non essent decem en-
tia. sed decē entis accep- tiones.

Ista autē deduc-
eō confirmat. Tūz qz illa q̄ sunt
diuersarū rationū inquātū tūla
non enumerauntur sicut hō et asin-
nus inquātū talia non sunt duo
homines et duo asini. et sic de alijs.
Tūm qz illa que enumerauntur in-
quātū enumerauntur sunt vnius
rationis. sicut homo et asinus di-
euntur duo animalia aut corpo-
ra. Tūm qz vbi sunt plures entis
eates ibi est entitas et entitas. et q̄
cōsequens entitas iterata. Si rau-
te secūda ratio esset eiusdē ratio-
nis cum prima. iam nō esset entis
eas iterata sed alia noua incepita.
Tūm quia in ordine decem p̄di-
camētorū entitas per prius di-
citur de subā. et per posterius de
alijs ut omnes p̄cedunt. Ratio
autē entis nō potest in aliquo po-
steriori esse. nisi in alio eadem fue-
rit prius. alioquin si alia ratio in
priori iam non ista esset posterior
in isto & in alio.

Eciamus passus
est. Qz decē generalissima
sunt specialissima vero in
numero quodā sunt non tamē in
diffinito. Individua autem que
sunt post specialissima infinita sūt.
Quapropter a generalissimis de-
scendendo usqz ad specialissima
iubet plato quiescere. Infinita ve-
ro inquit plato relinquenda sunt
ab arte. neqz enim eorum potest

fieri disciplina. capitulo eodem.

Ex quo dicto acci-

piuntur septem philosophica doc-
umenta. Prūmū est q̄ h̄m plas-
tonē quē sequimur in hoc passu.
Decē sunt p̄dicāmēta qz dicit decē
esse generalissima et ista sunt p̄di-
camēta. Et sic pat̄z q̄ plato et aris
noteles in numero p̄dicamentoꝝ
p̄uenērunt. Secūdū documen-
tū est q̄ in vniuerso nō est dare
species infinitas. qz dicit q̄ specia-
lissima in numero quodā sunt n̄
tamen indifinito. Terciū do-
cumentū est q̄ individua in vni-
uerso sunt infinita. qz dicit q̄ que
sunt post sp̄cialissima sunt infini-
tas. Quartū documentū ē. q̄ ista
infinitas non est intelligenda in
actu sed in potentia. qz p̄ munis fu-
it p̄hoꝝ scientēcia q̄ nō est dare in-
finita individua in actu. Quis
cum documentum est. q̄ infinitas
speciei recte negatur non solū in
actu sed etiā in potentia. qz eodē
modo hic p̄cedit infinita individua.
quo negatur infinitas speci-
erum. et tamen ut pacuit non pos-
sunt infinitatē individuorum nisi
in potentia. Sextū documentū
est q̄ individua sunt extra con-
siderationē cuiuslibet sciēcie. quia
dicit q̄ in processu scientifico de-
scendēdo a generalissimis ad spe-
cialissima iubet plato quiescere.

Septimum documentum est.
q̄ infinitoꝝ nō potest esse nostra
sciēcia qz dicit q̄ plato afferit in-
finitorum non posse fieri discipli-
na. ideo dicit q̄ infinita q̄lia sunt
individua. relinquēda sunt ab ar-
te. sc̄.

Elliūs vnde
mas est. Qz descēdētibus
o generalissimis ad sp̄alissi
ma necesse est per multitudinez
tre diuidentē. ascēdētib⁹ vno a spe
cialissimis ad generalissima nccē
est colligere multitudinē. Collecti
uū em̄ in vnā naturā multoꝝ spe
cies est. z magis illud q̄ est ḡn̄s.
Particularia vno z singularia sem
per in multitudinē extrario disti
duntur id q̄ vnū est participatio
ne em̄ sp̄ei plures hōles sunt vn⁹
homo. particularib⁹ aſit diuisionis
b⁹vn⁹ d̄muniſ ē plures. cō eodē,

Ex quo dicto eli
ciuntur quatuor ph̄ica documen
ta. Primiū est q̄ omniū individuo
rū indistinctoz secundū sp̄em est
vna naturā specifica. Qz dicit q̄
sp̄es est collectiuā multoꝝ in vnā
naturā zinde sequitur q̄ vnitas
specificā nō solum est in anima ſi
etiam in reꝝ naturā. Scđm docu
mentū est. Qz omniū sp̄ez indistī
ctarū ſym ḡn̄s est vna ḡn̄s natu
ra. qz dicit q̄ magis est collectiuū
ḡn̄s in vnā naturā quā sp̄es. Et il
lud magis refertur ad multa z ſi
ad vnitatē. Et inde ſequit̄ q̄ nō ſo
lū vnitas sp̄ei ſi etiam generis po
nēda est in rerū naturā. Terci
um documentū est q̄ participatio
ne sp̄ei plures homines ſunt vn⁹
homo. z inde videtur accipi argu
mentū q̄ ſicut eſt vna d̄muniſ na
tura specifica ita eſt vnū d̄mune
ſuppoſiū illius nature. quia ho
mo eſt nomē ſuppoſiti ſicut huma
nitas ſignificat naturā. Quar
tum documentum eſt q̄ particu
larib⁹ diuisionib⁹ vnuſ homo. ē

plures homines. quia vnuſ ſc̄ ſe
cundū ſpeciem diuidit̄ in plus
res ſecundū numer̄.

Intelligendum

eamē eſt q̄ vnitas ſpecifica z ḡn̄s
que hic ponit̄ eſſe in naturā cō
firmatur quadripliciter. Primo
cū vnū opositū eſt in naturā et
reliquum. idem autem z diuersus
ſunt oppoſita modo p̄trario cir
ca vnumq̄dꝝ. Et ideo cū diſtin
ctio ſpecifica z generis ſint in reꝝ
natura inter individualia diuersas
ſpecierū z generum oportet q̄ ſit
ibi vnitas generis z ſpeciei. Se
cundo. Quis a quibuscūq; aufer
tur vnū oponentoz contrarioz
immediatorum inducit reliquū.
aliоquin nō eſſet in immediata. ſed
Idē z diuersum ſunt immediata p̄
traria ergo ſi diuinctio ſpecifica
in re auferitur ab individualiis eius
dem rationis necessario induces
specificā vnitas vel ydēptas.

Teroio qz idē z diuersum in ge
nere ſunt immediata ſecundū qđlū
bet genus. ſicut egritudo z ſanitas
circa animal. Et ideo ſicut ab
lata egritudine ncclo inducit ſan
itas in re. ſic remota diuinctio
ghis a sp̄ebus que ponuntur in
eodē genere inducit oppoſita ydē
ptas. Quarto qz vnū z muſ
ta ſunt priuatue oppoſita q̄ ſuſ
entia evidentiū immediata circa
totū ens z circa quālibz ei⁹ partē
cū priuativa formaliter ſupta ſine
contradictoria. Et ideo cum illa q̄
ſant infra eandē ſpeciem nō ſunt
multa ſym ſpeciem oportet q̄ ſic
ſunt vnum z ita de genere.

Illiis duodeci:

mus est & semper in plures spēs diffinitio generis est capitulo eodem. Et illius ratio est q̄ oīs diuisio tendit ad pluralitatem. et tunc eadē rōne diuisio spēi ponit esse in plura individua.

Sed oritur diffi-

cultas. Quia est dare spēs que nō habet nisi vnicū individuum sicut fenix dicit̄ esse vnicus. Dicitur & licet vnicus sit in actu tamē sunt plures in potentia naturali cum vnius post alius generetur. et diuisio respicit illa que sunt in potentia. cum talia respiciant spēm seu spēi predicationē. similiter & generis. Unde sicut rosa in actu ē flos ita rosa in potentia. Secunda difficultas q̄ in incorruptib⁹ est dare vnicū individuum vnius spēi ut patet in sole & luna que sunt perpetua ideo nō sunt talia in potentia naturali de qua tractat̄ ph̄i

Dicitur autē & tunc talis spēs nō dividitur in individua sed remanet indivisa. et adhuc saluari & se per diuisio spēi est in plura individua quādo sc̄ diuidet̄. Tercia difficultas. Quia tunc diffinīcio data de spē saluari nō potest. cū dicitur & spēs est que p̄dicatur de plurib⁹ dñneib⁹ numero in eo & quid. cū talis spēs nō dicat in actu nec in potentia de plurib⁹ differentib⁹ numero. Et dicitur & licet in potentia naturali non sine plura individua sub tali spē easmen bñ in potentia obediēt̄ tali per quā potest saluari diffiniō in eis.

Quarta difficultas. q̄ nōnulli sophistici & ponūt in immaterias

libus sub vna spē nō p̄t esse nisi vnu indiuiduū per potentiam aliq̄ naturalē aut supnaturalē. Dicitur autē & oportet & isti interimāt̄ istā diffinitiōs speciei que fuit data a platone & ab aristotle tanq̄ vnu de primis principijs p̄hie.

S̄ remanet dñ

bium si isto modo p̄t esse genus cū vnicā specie sicut spēs cū uno indiuiduo. Dicitur autē & non videt nūc ratio quare nō. nā sicut spēs requirit multa individua in potentia aliqua aut in esse quidē tatiuo. & non in actu ita & genus respectu speciez. Scđm dubiū est si est in vniuerso aliquod gen⁹ qđ habeat actu tantū vna spēm sicut spēs fenicis. actu tñ habet vnu indiuiduū. Dicit̄ autē & istud non est perspicuum usquequaq; in sensibilib⁹ quoq; dñe quiditatue sunt nobis ignote. tñ cū subā dividitur per corporeā & incorporeā spēs cōstituta per istā dñaz in corporeū nō habz nisi vna spēm. sc̄ specialissimam scđm illos qui ponūt omnes angelos esse species vnius. Terciū dubiū est si ratio speciei saluari p̄t in vnicō individuo exīte in actu. Dicitur autē & sic & etiā nullo exīte in actu q̄ cū dicit̄ spēs p̄dicari de plurib⁹ istud verbū p̄dicari dicit aptitudinem & nō actu & sic intelligit̄ sc̄ oēs ph̄os. Illa autē que sūt in potentia sūt apta nata p̄t sicut sunt apta nata existere. Quartū dubiū si ratio generis eodē mō p̄t saluari sine vlla spē exīte in actu

Dicitur autem & sic p̄ solas species existentes in potentia plures Quia vniuersale est aptuz natum

in pluribus esse et natura generis
sic sumpta in potentia cum suis
speciebus est apta nata in plurib⁹
esse et sic est vle et nō nisi genus ve
patet inductiue per vla aut pre
dicabilia dicta superius.

Affili. xiiij. est.

Oportet equa de equis p
dicari. Ut hinnibile dici
etur de equo aut maiora de mino
ribus. ut animal de homine. mi
nora vero de maiorib⁹ minime. qz
nō dicimus inquit porfirius al
esse hominem quēadmodū hominem
esse animal caeodē.

Ex quo passu eli ciuntur duo phica documenta.

Primū est q in subordinatis p
dicabilib⁹ superiora sūt in inferiori
bus maiora. qz dicit oportet ma
iora de minorib⁹ predicari accipi
endo maiora pro superiorib⁹ et mi
nora pro inferiorib⁹ sicut pat̄ in
dictis et eplis. Et ista maioritas ē
capienda extensiu s̄ ambitū et n̄
intensiu. Secundū documen
tu est q illa que sunt idē suertibi
liter sunt idē adequate. sicut hic
vocat suertibilia equa. Unū dicte
q oportet equa de equis p dicari.

Dicunt aut̄ ista equa scdm am
bitū et nō s̄ pfectionē. et isto est
ydeptitas adequate.

Sed cōtra istuz

passum instatur quadrupliciter.
in eo q dicit inferiora de superiori
bus minime. Primo per actum
divisionis. quia cum dividit ani
mal per rationale et irrationalē.
cum dicitur q animal aliud rati
onale aliud irrationalē. et sic vtrū

qz inferius dicit de superiori diuisi
ue. Secundo qz per actū diffini
tionis cū dicitur q homo ē animal
rationale supponit animal ē ra
tionale sicut omnis cōplexio sup
ponit terminos suos. Unde qui p
dicat aliquid q homine albo sup
ponit hominem esse albū. Tercio
per actū suersionis qz si suertib⁹
est vera suersa est vera. sicut. os
hō est animal ista cōvertib⁹ in hāc
quoddā animal est homo pacci
dens. et ibi predicatur inferius de
superiori et tñ valet ista animal est
homo quantū ad cōversionem.

Quarto per actū silogistice de
ductionis. qz si arguitur In tercia
figura omne rationale est homo.
omne rationale est animal. ergo
animal est homo. Dicitur autē
pro omnibus istis q illa est vera
predicatio in qua inferius de su
periori predicatur particulariter
aut indefinite sumpta. et tunc re
gula philosophica isto modo seu
in isto passu inducta non fallit. qz
intendit loqui de p̄dicatione per
sonae qualis est superioris de infe
riori. aut passionis de subiecto. qz
predicatio inferioris de superiori
est per accidentem. Accidit enīz an
mali ut sit homo.

Sed oritur diffi cultas si illa q pmissa sūne possu mus redigere in obsequiū chisli.

Dicitur autē q sic omnia et sp̄a
liter passum pcedentē in quo fui et
ostensum q natura solis pot est
species et q pluribus p dicari. et na
tura solis est nata esse in plurib⁹
siduū et natura lune. et ista po
tentia ess̄ frustra nisi foret aliqua
causa p quā poss̄ reduci ad actū.

Et tunc sequuntur dñe p̄clusio
nes fidei christiane ad reducēdū
phantēs. Prima p̄clusio q̄ de
nō agit in causando mundum de
necessitate nature quia tunc fecis
set quicquid facere potuisset. Et
ideo cū natura solis posset esse in
pluribus individuis feciss̄ anul
los soles. Secunda p̄clusio est
q̄ deus posset aliū mundū distin
ctū facere numero ab illo q̄ na
tura specifica ipsius sc̄z mūndi ē co
municabilis pluribus individuis
vt potest argui de principalib⁹ et
partibus sicut argutū fuit de sole

Assūs. xiiij. est.

Q̄ de quibus sp̄es predi
catur d̄ eis necessario spe
ciei genus et genus generis usq̄
ad generalissima capitulo eodes.
Ex quo dicto platonico videlicet ari
stoteles extraxisse illā regulā quā
ponit in antepredicamētis q̄ qn̄
alter⁹ d̄ altero p̄dicatur vt de sub
iecto quicquid p̄dicatur de p̄dica
to p̄dicatur de subiecto. et secun
dū eundē modū accipiunt̄ qua
tuor cōbinationes relatiuarū ad
opposita relative quarū prima ē
q̄ quicquid est superius superiori ē
superiori inferiori. et quicquid est in
ferius inferiori et inferius superiori
et sic tenet ista regula. Secunda
est q̄ quicquid est maius in aīore
est maius minore. et quicquid ē mi
nus minore est minus maiore per
eundē modū. Tercia est quic
quid est prius priore est prius po
steriore. Et quicquid est posterius
posteriore est posterius priore per
eundem modum. Quarta est.
Quicquid continet continens cō
tinet contentum. Et quicquid cō
tinetur a contento cōtinetur a cō
tinente. Et secunduz istum modū
accipitur illa regula. Quicquid ē
causa cause est causa causati. q̄
omnes iste habent equalē eviden
tiā. tamen regula platonis per
idem medium deducitur.

180

**Sed oritur diffi
cultas.** vnde habet evidētiā oēs
iste regule. Dicitur aut̄ q̄ ex hoc
q̄ quicquid est vltra p̄paratiūs
inquantum comparatiūs est v̄l
tra positū eius quē presuppo
nit cōparatiūs vbi est compara
tio. Ubi autē nō est sicut in p̄tinē
te et contento. tunc medium conti
nens se habet ad contentū p̄ mo
dū comparatiūi et ad illud viteris
p̄tinens v̄lra comparatiūm

Assūs. xv. est.

Q̄ individua huiusmodi
dicuntur quoniā ex p̄pue
tatis cōsistit vñiquodq̄z eoruī
Quarū inquit collectio eorundez
nunq̄ plus poterit in aliquo repe
riri. Socratis enim proprietates
nunq̄ in quolibet alio erunt pa
ticulariū capitulo eodem.

**Ex quo p̄assū ac
cipiuntur duo philosophica docu
menta.** Primum est. q̄ collectio ac
cidentaliū proprietatū vnius ma
diividui nunq̄ erit in alio individuo
duo quia q̄libet individuum ha
bet aliquot accidentes quod aliud
non habet. Secundum docu
mentum est. Q̄ opinio fuit Por
phirij q̄ iste proprietates individuo
rum accidentales sunt cau
sa et ratio individuationis ip
sius substantie. Quia dicit quod

vniūq; qd; q; indiuiduorum ex istis proprietatibus cōsistit. Ista tamē opinio comuniter non tenetur.

Improbatur autem quadruplici rōne. Prima est q; subā est causa om̄m accidentiū et non p̄d causare nisi indiuidua ergo cū causa inquātū talis precedit effectū ipsa subā ante om̄e accidentes erit indiuiduata. Confirmitur q; acc̄ns singulare nō p̄d recipi in subiecto vniuersali ergo substantia ut receptiva cuiuslib; accidentis est indiuidua. et sic nō indiuiduatur per eius receptionem.

Sc̄da ratio est. q; totus ordo p̄dicamēti substātie p̄uenit totus ordinē alior; p̄ntor; que sunt accidentia. Sed ordo p̄ntalis inducitur v̄sq; ad indiuidua sicut ad ultima g; indiuidua substātie sunt priora' acc̄ntib; omnib; sc̄dm natu ram. Tertia ratio est. qm̄ q̄lis est ordo eēcialis inter v̄lia talis seruatur inter indiuidua. cū ordo essentialis sequatur rationē forma lē. et tota ratio formalis v̄lis saluet in singulari. Et ideo cū p̄ntus subē ordine eēciali. p̄ueniat alia p̄nta sc̄dm naturā indiuidua substātie erūt acc̄ntib; priora. Quarta ratio est. q; qd; lib; indiuiduorum de genere subē habet esse per se in p̄nto subē cū recipiat eius p̄dicationē quiditatine. Si autē non p̄ se fieret indiuiduū subē s; p̄ accidens. tūc nō per se sed p̄ accidens foret in isto genere subē. Et confirmat q; nullū acc̄ns dicitur in quid de indiuiduo subē. sicut cōstituens dicit in quid de cōstituto. Et iterū subā nō dicit in quid de aliquo per acc̄ns p̄stituto. Et

ideo videtur q; hic nō est admissus porphiriū q; istud dixit a se et nō vt habitū a platone vel ab aristotele. nisi forte hic intelligae per istas proprietates ipsas hec i tates que sunt de ḡne subē ad modū dīrāq; diuisiuaq; sp̄ei.

Sed Oritur Diffi

cultas quantū ad secundū documentū que sunt iste p̄prietates q; rū collectio non possit esse in alio indiuiduo. Dicitur autē sc̄dm q; ip̄e videtur intendere nō sunt accidentia que cōsequant sp̄em in quantū est talis natura. sicut esse bipedē hominem et erectū q; talis sunt eadē in omnibus indiuiduis. Sed de illis que sequuntur indiuiduū ut locus. tempus et motus. et cetera. Secunda difficultas Cum dicit q; nō p̄n̄t esse omnia in alio indiuiduo si intēdit de eiusdem sc̄dm sp̄em aut numerū. dicit autē q; secundū sp̄em q; in omnib; accidentib; generaliter istud est verum q; idē numero nō potest esse in diversis substācijs. Tercia difficultas. q; videtur q; duo oua aut triāguli eiusdem sp̄ei h̄nt omnia accidentia in specie similia. et sic non erit verū qd; supponit. Dicit q; licet forte omnia accidentia ab soluta eiusdem sp̄ei p̄n̄t esse in duob; indiuiduis nō tū relativa v̄l respectiva in illis. vnde duo oua quātūcūq; similia vel cōformia dīnt sp̄e sc̄dū suū. q; vñū a dextris aliud a sinistri. aut sursum et deorsum. et sic de alijs quātūcūq; similibus. Quartā difficultas. si per istā distinctionē specificā accidentiale talia indiuidua a nobis discernuntur. dicitur q; sic vnde

si successione videantur in eodē si-
tu duo penitus similia nunque pos-
sumus discernere nec distinguere
inter ipsa et sicm illū modū posset
sustineri porphiriū que essent tha
accidētia causa individuationis
quantū ad noticiā nostram.

Assūs. lvi. est.

Qui genus quidē totum ē.
individuum autē pars.
Species autē totum est et pars. sic
pars quidē alterius. nō alterius
sed alteris vero totū causa eodem.

Sed oritur diffi-

cultas. Quomodo individuum potest
esse pars spēi cū se habet per inclu-
sionē et additionē ad ipsam spēm.
spēs autem includitur in suo indi-
viduo et individuum addit ad spēs
hequeitatē. Dicitur autē que in-
dividuum et spēs potest duplicitate ad
se in uicē comparari. aut extensive
et sic spēs includit in se individuum
et se habet per additionē ad ipsus
que se extendit ad ipsos et ad ultra cō-
tinēdo. aut intensiue et sic individuum
includit totā perfectionē
speciei. et addit ad ipsas gradū he-
queitatē. ideo extensive spēs est
totū et individuum pars et intensiue
est. Secunda difficultas Quo
spēs potest esse pars generis cū ge-
nus et domina constituat spēm sicut p-
tes essentiales. Dicitur autē que non
est inconveniens idē esse totus et potes.
scdm diuersos modos totius et p-
tis. Nunc autē in toto essenciali et
partibus eius spēs est quoddam
totū cuius partes sunt generis et domina
que essentialiter ipsam constituunt
In toto autē vero et eius parte generis
est totū et spēs eius pars subjecti

ua et sic loquitur in proposito. Ter-
cia difficultas est que omne totum
maius est sua parte et eodē modo
idē non potest esse maius et minus
et sic nunc totū et pars respectu e-
iusdem. Dicitur que licet sicm eun-
dem modū quātitatis idē eodem
modo non posset esse maius et mi-
nus tamē bene sicm diuersos re-
spectus. sicut homo est maior secū-
dum perfectionē et virtutē bruto
et minor secundū molē. et ita genus
est maius sua specie sicm promuni-
cabilitē. et minus scdm essentiales
perfectionē. cum spēs totā eius per-
fectionē includit diffinitiue. Quar-
ta difficultas est. Quot istorum excep-
dit aliud simpliciter omnia com-
presando. Dicitur autē que spēs vi-
detur simpliciter generis excedere. que
excessus generis respectu spēi non
est nisi per sua posteriora in qua-
tum per ambitū suū ad plura in-
feriora extendit. Excessus autē
speciei respectu generis est per pri-
ora que per partes eius essentiales
priora autē sunt essentia et non
posteriora. et excessus in essentiali-
bus est maior que in non essentiaibus.

Sed remanet di-

bium si genus potest de qualibet
specie seorsum accepta predicari
sicm ambitū suum totū. Dicitur
autē que non que cum ambitus generis
sit eius continencia. tunc scdm totā
eius continentiā respiceret vnā spe-
ciem et sic est predicatio adequata
id est conuertibilis. sicut vnū
que continens est adequatū qua-
do aliud respicit. respicit dico se-
cūdum continentia suam totam.

Secundum dubium est si genus
de qualibet spē dicitur secundū p-

tem ambitus sui. Dicetur autem quod sic, quod cum ambitus sit respectus continentiae generis ad spem respectum cuiuslibet speciei est alia et sua continentia cum respectus tales ex terminis diversificantur. Et ideo cujus totalis ambitus generis ex talibus respectibus aggregetur oportet ut hinc autem et alia huius ambitus per se in ista predicatio attendatur.

Tercium dubium est, si genus de qualibet spe dicatur sicut se totum. Dicitur autem quod sic quod tota ratio diffinitiva cuiuslibet generis salvatur in qualibet eius specie et ubi est tota diffinitio oportet ut ibi sit totum diffinitum et ita de specie respectu idem in omnibus eadem ratione. Quare cum dubium est quod cum ambitus generis sit respectus fundatus in ipso genere sicut respectus continetie fundatur in continentie. ideo ubi est genus sicut se totum ibi est totus eius ambitus sicut respectus in eo fundatus ideo totus ambitus eius est in qualibet spe. Dicitur autem quod licet forte totus ambitus generis sit in qualibet spe forma litterarum et subjectivae cum communiciationes generis et eius communicabilitas sic per se passio eius, tamen talis ambitus non est in ea terminatus, et ideo quod ad ipsam totus ambitus non terminatur nec sicut totum ambitum de ipsa predicitur.

Allius. xvii. est.

Quod quedam sunt dñe que faciunt alteratum, et quedam quod faciunt aliud capitulo. Et differentie facientes alteratum sunt que faciunt diversitatem accidentalem. Ille autem que faciunt aliud sunt illae que faciunt diversitatem essentiale.

Sed oritur difficultas. quod aggregatiuū et disaggregatiuū sunt differentie accidentales et tamen faciunt aliud cum albedo et nigredo per istas duas constitutivas essentialiter differant. Dicitur autem quod licet iste dñe sint accidentales ut comparantur ad subiectum tamē in proprio genere qualitatis sunt essentiales. Secunda difficultas, quod rationale et irrationale sunt differentie essentiales et tamē non faciunt aliud genus cui advenire cum genus sicut se semper sit essentialiter idem respectu omnium specierum. Dicitur autem quod iste differentie non faciunt aliud cui adveniunt sicut prefigito ut est genus sed aliud cui adveniunt sic ut constituto sicut est species.

Intelligendum

eamen est quod in eodem textu precedet eis membra dñarum quae faciunt aliud ponit duos actus ordinarios que sunt ex ipsis. Quorum primus est divisionis. Secundus est constitutionis spei. Unde dicit quod sicut duas que faciunt aliud sunt divisiones generum et assignationes definitionum que sunt inquit ex genere et huiusmodi difference ceteris. Ex quo dicto elicuntur due vulgatae conclusiones quae prisa est quod diffinitio quiditativa de quod hic loquitur constat ex genere et huiusmodi differentijs divisionibus ipsis generis et hoc dicit explicite. Sed et conclusio est quod sola species diffinitur eali diffinitione quod sola species haec genere et duas sunt prius constitutivas.

Allius decimus

482

Octauus est. Quod cum sine quedas
dicitur separabiles. ut albu et nigrum
et quedam inseparabiles. Inseparabili-
bus quedam sunt per se. sicut rationale.
mortale. et discipline susceptibile.
et quedam per accidens. ut simum
et aquilum a eodem. Et adiungit.
Quod illarum dicitur ille quod sunt per se in-
sube ratione. id est definitione quidi-
tatiua accipiuntur et non ille que
sunt per accidens.

Ex quo dicto acci- piuntur duo phisica argumēta.

Primum est quod mortale est dicitur ho-
minis essentialiter. quod hic ponit istam
dram inter duas que ingrediunt
definitionem. Secundum argumentum
est. Quod susceptibile discipline est talis
dram quiditatua quod hic inter illas
eas enumerat.

Sed oritur diffi- culta quomodo mortale potest esse dram per se quod faciat adesse cum mor- sit hominis destructiua. Dicitur quod licet mors priuat hominis esse, ram mortalitas non priuat immo supponit quod mortalitas dicit apti- tudinem ad moriendum. et ista aptitu- do dicit aliquod posituum. quis di- cit ordinem ad priuationem. Se- cunda difficultas. cum oīs apti- tudo sit posterior natura huma- na in qua fundatur. que dicitur aptia natura quando mortalitas que- dicitur aptitudo nature humana potest esse eius drama constitutiua. pre- fertur cum oīs taliis drama sit prior eo quod faciat adesse. Dicitur autem quod nul- la talis aptitudo potest ponni drama per se quiditatua. quis per ipsum cir- culo quoniam drama talis: quod ad modum per bipede. Tercia diffi. Quid dicitur ista mortalitas in homine,

Dicitur autem quod eius per se passio-
nem dicat naturalē hoīs aptitudi-
nem. sed mortalitas non est propria pas-
sio eius: sed corporis animati. quod omne
esse est aptum natūri mortis per separationem
qualcumque aīe a corpore. Quar-
ta diffi. quod potest esse per se passio
hominis ista mortalitas. cum subie-
ctū nullū possit esse sine sui per se pas-
sione. et tamen secundum fidem christianā christi nūc
est immortalis. et nos oīs post futu-
ram resurrectionē erimus immor-
tales. Dicitur autem quod licet simus fu-
turi tunc immortales sed quid. id est
ordine ad agētia creata quod non po-
terunt infligere mortem. tamen semper re-
manebit aptitudo mortalitatis in
ordine ad cām primā. que semper
poterit animā a corpore separa-
re. et etiā nature non repugnaret hoī
ex se respectu agentium naturali-
um. Sed remanet dubius de alia
dram secessa quod dicitur perceptibilis
discipline. si ista est quiditatua. et
dicitur autem quod non dicit potestias re-
ceptivā respectu discipline. quod oīs
potentia est posterior suo funda-
mento. sicut patet de aptitudine.

Secundum dubium est. quod dicit quod percep-
tibilitas discipline est rationabilis
quidatua. cum actus discipline sit
actus rationis. et tamen nullus dubi-
tatur quod rationalitas sit drama quidi-
tatiua. dicitur autem eodem de rationa-
li. put dicit aptitudinem ad actum.
ut magis infra patet.

Emendationis

passus ē. Quod dicitur insepa-
bilis quodam sit per se. et quodam per
accidens. Ille quod sit per se non recipiunt ma-
gis nec minus. sed bñ ille quod sit per
accidens capitulo eodem. Et
istud dictum primo ipse decla-

rat' tripli ratione quaz prima ē
q̄ nec genus magis nec minus p̄
dicatur de eo cuius fuerit genus
nec ḡnis d̄ras s̄m quas diuiditur
genus. Ex quo dicto accipitur
calis ratio illud q̄ nō predicatur
s̄m magis et minus nō recipit ma
gis et minus cū predicari sit s̄m es
se. s̄ ḡns et eius d̄ra nō p̄dicantur
s̄m magis et minus ḡnō suscipi
une magis et minus. Secunda
ratio est q̄ dicit q̄ iste d̄res sunt. q̄
vniuersiūsq̄ ratione cōplent. Et
tunc sic arguitur. Illa que consili
tu une diffinitionē p̄plete non su
scipiūt magis et minus. et ista non
habent evidentiā nisi suppona
tur q̄ ratio diffinitionia nō recipit
magis et minus. sed diffinitionia ra
tio ut dictum est p̄plete per istas
d̄ras. ḡnō recipiūt magis et min⁹

Tertia ratio ē quia dicit q̄ eē
vniuersiūsq̄ vnu et idē nec inten
sionē nec remissionē suscipiens est.
Vnde accipitur ratio sicut nichil
potest intendi nec remitti in ordi
ne ad illud cui est idem; s̄ iste d̄re
sunt idē cū illis de quibus dicunt
essentialiter. ḡ nō possunt inten
di nec remitti in ordine ad ipsa.

Sz Oritur Difficul
tas. quare iste rationes ita nō vi
dentur concludere in acc̄ntalib⁹
differentijs sicut in substanciali
bus cū in acc̄ntalibus ita sint idē
genus et differentia cuj⁹ in illis ve
quibus p̄dicantur sicut in subāli
bus. Dicitur aut̄ q̄ sicut in sub
stantialibus non est magis et mi
nus suscipere in ordine ad inferi
ora ita nec in acc̄ntalibus. q̄ al
bedo nō p̄t eē magis et minus co
lor nec magis et minus albedo. q̄

uis subiectum possit esse magis et
minus album. et ideo non s̄m se
sed in ordine ad subiectū recipiūt
ista magis et minus isto⁹. Secū
da difficultas q̄ acc̄ntia separa
ta s̄m fidē catholicā in eucaristia
intenduntur et remittuntur et sic ha
bentur magis et minus in tali for
ma s̄ se et nō solū in ordine ad sub
iectū. Dicitur aut̄ q̄ licet ista in
tendantur et remittantur secūduz
suam naturā ut separata sunt a
subiecto nō tamē s̄ ordinē suu⁹
quidatius s̄ q̄ quē fit predicationis
superioris de inferiori et istud ē q̄
hic intendit excludere. et sic p̄ q̄
redigimus omnē intellectū in ob
sequiū xp̄i ut veritas naturaliter
nota a veritate credita nō disso
net. Sed remanet dubiū q̄ cūc
eodē modo videtur negare inten
sionē et remissionē ab illis differē
tis que sunt de genere acc̄ntium.
et de genere subē. Dicitur aut̄ q̄
verū est quantū ad rationes qui
dicatiuas. tñ q̄ subāles non h̄ic
subiectū ad quod coparentur
ut alie que intensionē suscipiunt
s̄m suas hequeitates ideo nō in
tenduntur nec remittuntur sicut
ille.

Icesinus pas
sus est. Q̄ quedā sunt dif
ferentie diuisive gene⁹ et
complective specierū. Et adiungie
q̄ eodē sunt diuisive gene⁹ et cons
titutive specie⁹ capitulo eodem.
Et si dicatur q̄ q̄ dicitur in prin
cipio q̄ differentiarū alie sunt per
quas genera diuiduntur. Alie sūt
per quas ea que diuisa sunt speci
ficantur. forte vult distinguere in
ter illas d̄ras specificas et alias

Sed oritur difficultas. si omnis d̄ia est diuisiva generis. Dicitur autē q̄ nō ille differentie in quas. s. dividitur ens ante q̄ cadat in decē p̄dicamenta ut quādo dividitur in absolutus et respectiuū que immediate dividunt ens q̄d nō est genus. et cōstituunt aliquid q̄ est sup omne ḡn̄s ut est absolutū et respectiuū. Et si militer ille d̄re per quas natura specifica strahitur ad individua non sunt ḡn̄s diuisive. Sc̄a difficultas. si omnis d̄ia est speciei constitutiua. Dicitur autē q̄ nō ille que sunt trascēdentes. q̄ ibi nulla est sp̄es. nec ille que sunt in diuiduales de quibus est nūc dictum. Et ideo cum dicatur q̄ differentie sunt diuisive generis. et constitutiue speciez. intelligendū est de limitatis in ḡne ad d̄ram trascēdētū. et de quiditatiis ad differentiā p̄petratū individualiū.

Tertia diffi. est. si d̄ia vltima que ponitur in diffinitide cōueretur cū diffinito q̄ vocatur specifica. Dicitur autē q̄ sic. q̄ cum diffinitio procedat a magis cōmūnibus ad minus cōmūnia. si vltima d̄ia in plus se habeat tunc diffinitio tota eēt in plus q̄ diffinitū. Et si vltima in minus tūc diffinitū in plus. Quarta difficultas q̄ cū vltima differentia hominis ponatur rationale aut mortale. secūdū diversitatē opinionū. et cū nulla illarū cōuertatur cū homine. cum ultra hominez bruta sunt mortalia. et ultra ihsū angli sint rōnales. Dicitur autē q̄ neutra ista rū p̄prie s̄m se acceptā est vltima q̄uis p̄ alterā p̄parum circūloque

mur differētiā simpliciter vltima
183
Icesimus p̄ri-
mus passus est. Q̄ d̄ia
est qua habūdat sp̄es a
genere. h̄o em ab animali plus ha
bet rōnale caeodē. Et illud dictū
nō est intelligendū q̄ sp̄es habun
det d̄ia a genere. id est q̄ habun
dantius habeat eā q̄ genus. q̄ h̄
intelligit q̄ genus ea caret. nec est
intelligendum q̄ ea habundat a
genere quasi ab eo eā recipiat. q̄
illā qua caret dare non potest.

Sed est intelligendū q̄ sp̄es ha
būdat d̄ia. id est sic q̄ genus ipsa
non actu habet. q̄ illū sensum se
quētia manifestant cū dicit. Nam
vnde habebūt d̄ras t̄c ihsa ḡna.
Et vt iste passus redigatur in ob
sequiū xp̄i. isto intelligitur illud
saluatois verbus de phariseo et
publicano. Descendit hic. s. pu
blicanus in domū suam iustifica
tus ab illo. i. ita q̄ nō ille. et sic spe
cies habet d̄ram a ḡne. s. remouē
do eā. Et q̄ ḡn̄s nō habet d̄ras
p̄batur in eodē pcessu q̄druplici
ratione ibi tacta. quaz p̄ima est
q̄ ḡn̄s nihil horū est. s. d̄raz. vtpo
te animal q̄d est ḡn̄s nō est rati
onale nec irrōnale. Alioquin cū in
cludatur in omni specie sua. oīs
species eēt rationalis. et ideo si ni
hil eorū est. nec aliq̄ earum habet
essentialiter sicut est intentio. Se
cunda ratio est. q̄ si genus habe
ret d̄ram vnam. eadē ratione ha
beret aliam. cum sit ad ipsas s̄m
se indifferēt. et eadē ratione oīs
quod videtur inconueniens tan
tam differentiarum multitudinez
in eodem quiditatiue includi.

Tercia ratio est. Quia sicut il
B. iii.

ta quæ sunt et habentur actus: ha-
bentur simpliciter. ita illa que haben-
tur tamen in potestate. i. in potentia.
habentur tamen secundum quid et non sim-
pliciter. sed genere non habet de-
potestate id est in potentia. sicut in
determinatum est in potentia ad de-
terminari. g. simpliter non habet eas.

Quarta ratio est. quod sicut ex his que
non sunt non potest fieri aliquid. ita
opposita non possunt esse simul circa idem.
et ideo cum dicitur sint opposite non
possunt includi in eodem simpliciter gen-
teris.

Intelligendum tamen est.
quod ex isto passu accipiunt duo phi-
losophica argumēta. quoque pri-
mū est quod dicitur non predicatur de genere
quod genus non habet drām aliq. Et tamen
subiectū h̄z in se suum formale p-
dicatum. Secundū argumen⁹ est
quod genus non predicatur de dīsa. quod si p-
dicaretur de ea. ut dicendo rationale
est animal. tunc animal facta puerio-
ne simpliciter est rationale.

Sed oritur difficultas. Quod superius fuit ostensum et infe-
riora de superiorib⁹ aliquo: p̄dicantur.
et sp̄aliter in genib⁹ et dr̄nib⁹.
Dicunt autem quod p̄dicatio per accidens
in eis non est neganda. tamen accidit ani-
malis sic esse rationale aut irrationalis
hic autem est intentio de entiali p̄c-
dicatione. Secunda dif. quod rationes h̄
assignate videntes ita p̄cludere de
predicione per accidens sicut de en-
tiali. quod opposita non possunt simul esse
in eodem. Dicit autem quod opposita per
accidens non possunt simul inesse eidem non.
tamen bene eidem secundum sp̄em vel genus. eadem
autem secundum sp̄em aut genus secundum rationes
generis vel sp̄ei p̄teria non possunt in-

esse similiter entialiter.

Allius. xxij. est.

Quod dr̄a est que predicatur
de pluribus dr̄nib⁹ specie
In eo quod quale. sicut cum querit quod
est h̄d. dicitur quod animal. ita cum quod est
qualis est h̄d. dicitur rationale causa eodem

Sed contra hanc
definitionē instatur quadrupliciter.
Primo. Quod definitionē tota p-
dicatur in quid. cum ipsa sit ratio q-
ditatiua. et tamē dīsa est altera p-
totalis definitionis. Secundo. quod
totū substitutū solet sequi modū p-
er eius magis variabilis. quod substitutus
ex contingenti et necessario dico. quod est
totū contingens. et sic si definitio substitutus
ex quid et ex quāli. tota erit qualita-
tiua. Tercio quod dīsa est de eis sp̄ēi
sicut eius pars substitutiua. et omnis
p̄dicatio entialis est quiditatiua
et ydēptitas entialis est causa talis p̄dicacionis. Quarto quod omnis
qualitas est posterior qualitati. cum talis
p̄supponit esse. sed dīsa est prior sp̄ēi
cum ipsum substitutat. g. non dicitur in qua-
le. Dicitur autem omnibus istis in-
stancijs. quod licet dīsa secundum submodū
significandi p̄dicetur in quāle. quod per
nomē adiectiuum exprimitur. tamen
quātū ad eis signatū vere dicitur
in quid. cum sit formalis p-
dicatis. et ipsa pertinet ad modū pri-
mū p̄seitatis.

Sed oritur difficultas. quare ista diffi. non cōpetit
differentie sp̄ēi specialissime. cum
ipsa non predicatur de pluribus
dr̄nib⁹ sp̄ēi. De quod ista definitionē non
est nisi dīsa sp̄ēi subalterne.

AIIUS. XXII. est.

De sicut in rebus ex materia et forma platis, vel ad similitudinem et proportionem materie et forme substitutione habentibus. quemadmodum ex materia eris sit statua et forma figura. sicut homo communis et spalis ex materia quidem proporcionaliter consistit ex genere et diversitate sua cut forma. totum etiam animal rationale homo est quoadmodum helle statua.

Ex quo dicto accipiuntur quatuor phrica documenta. Quorum primum est. quod in substitutione speciei genere se habet per modum materie. et in potentia respectu diversitatis. et est indifferens ad modum materie. tamen non est propriate materia. quod dicit hic ad similitudinem et proportionem materie non quod sit materia. Secundum documentum est quod licet diversa sit ad modum forme. utpote quod comparatur ad genus sicut actus ad potestias sive ipsum determinans. non tamen est simpliciter eius forma. quod dicit hic quod est ad similitudinem et proportionem forme. et nihil est sile sibi ipsi. Tercium documentum est. quod nulla res existens in aliqua specie potest esse simpliciter simplex. quod in ea includitur natura specifica. que sive hoc pars sum resolutur in genere et diversitate. et nullum simpliciter simplex resolvitur in aliqua plura. Quartum documentum est. quod omnis res ex his in aliquo genere est vere disposita ex genere et differentia. quia quicquid est in genere est necessario in aliquo eius specie. et tale includit naturam specificam que constat ex genere pro materia. seu ad modum materie. et differentia pro forma.

184

aut ad modum formae. ut hic tactus est. **Sed oritur difficultas.** Quare genus non ponitur vera materia respectu diversitatis: cum sit in potentia ad ipsum. Dicitur autem quod ad rationem materie non sufficit potentia. nisi sit receptiva. genus autem diversum non recipit tantum ei subiectum. maxime in simplicibus formis. sed duae sunt partes quiditas eiusdem eidem fundamento advenientes. sicut segregatus non informat colorem. sed ambo ista superficies. licet ordine quodam. Secunda difficultas si diversae sunt vere forma. Dicitur autem quod sic. ut tot ponuntur in quolibet forme quot differentiae. Dicendum tamen est quod si accipiat forma sicut accipit plato pro ratione qualitatibus. sic tot sunt quiditates particulares quot perducata inquit. cum accipiendo forma sicut accipit aristoteles. pro altera parte compositione phrici. et sic constat quod secundum unam formam sumuntur diversae multe. sicut ab uno individuo albedinis accipiuntur omnes diversae subordinatae in genere qualitatis.

Tertia difficultas. est si ista compositione que ponitur ex genere et diversitate est in ansa nostra. Dicitur quod sic obiectum cum non stra intellectiva operatio terminetur ad eam et omnia que a nobis intelliguntur in potentia nostra intellectiva ponuntur obiectum. et istud non est magnum quod omnia etiam singularia sunt in ala nostra. **Quarta difficultas.** est si his dispositis non est in rerum natura. Dicitur autem quod his dispositis sicut est in ala nostra obiectus. ita est in re natura subiectus. cum omnia possint procedere per diffinitiones propter quod dividitur numero. quod non est si dispositio ista quod est diffinitiva est tamen in ratione.

Afflus. xiiii. est.

De hīm aliquoꝝ assignatiōne dīa est qua dīn̄t a se singula, nā hīm gīs nō dīn̄t. Su-
mus em̄ nos animalia et rōnalis. sed
rōnale additū nobis separat nos
ab ipſis. rōnales inquit lum̄ nos
et dīj sed mortale additū nobis se-
parat nos ab illis. cōfodē.

Sed oritur Difficul-

tas. Quid intelligēdū est hic per
deos. Dicitur q̄ nō intelligentias
separatas, q̄ constat q̄ ille nō sūt
animalia. Et illos deos ponit hic
esse animalia rationalia. sed mo-
re platonico p̄dicantur dīj eē ani-
malia quēadmodū rationalia et
immortalia et sempiterna. p̄stacia
ex anima rōnali: et corpore incor-
ruptibili. sicut posuit plato de mo-
toribus. sicut recitat augustin⁹ in
libro de ciuitate dei. Osm inquit
in quibus est anima tripartita di-
uīlo est in deos. homines et demo-
nes. Secūda difficultas. Qua-
re posuit beatus gregorius ange-
lum eē animal rōnale. sup mathe-
um. l. Lū natus esset ihūs. tc. q̄
sic videtur q̄ potuerit plato intel-
ligere. Dicitur aut̄ q̄ hic beat⁹
gregorius accipit animal equiuo-
ce. sicut sensus dicit equiuoce de
animali et intellectuali. cū dicit sa-
piens q̄ cogitare de sapīa sensus
est consumat⁹. Nō sic aut̄ potuerit
plato accipere animal de quo hic
loquitur. q̄ illud animal ip̄e po-
nit sub corpore in recta linea.

Tercia dif. si plato ponēdo ta-
lia animalia incorruptibilia et rō-
nabilia errabat. Dī aut̄ q̄ sic hīm si
vē xpianā hīm quē nulla ē creatu-

ra rōnale nisi angelus et hīm scđm
sūt viam rōnis naturalis demō-
strabile est q̄ nō possit aliqđ ani-
mal p̄poni ex intellectuali anima
differēte spē ab humana et corpo-
re incorruptibili,. Quarta dif.
si rōnale qđ hic sumitur ē dīa ho-
minis quiditatiua. Dicitur aut̄
accipiēdo rōnale hīm propria no-
minis significacionē p̄ aptitudine
ad rōcinandū. nō ē dīa sed p̄pria
passio. cū talis aptitudine sit polles-
tior subiecto apto nato. Si aut̄
accipiatur rōnale pro cēntia a se
rōnalis. sic est dīa quiditatiua.
q̄ illa ē principiū p̄stitutiū hōs

Sed remanet du-

bū. si rōnale est hōs vltima dīa
Dicit aut̄ q̄ sic accipiendo eam iā
modo dicto. q̄ vltima p̄fectio ho-
minis cēntia est anima intellectua.
Et ideo isto cōuertitur rōnale
cum homine. q̄ prout cōuenit cū
angelo in rōcinarī. tūc sumitur p̄
potentia intellectua que nō ē ho-
minis quiditatiua dīa. Scđs
dubīū est quō potest hic mortale
vltima dīa assignari. si rōnale est
nouissima. Dicitur aut̄ q̄ hic por-
phirius errauit. nō solum hīm fi-
dez. sī hīm naturalē rōnē. si hic in-
tellexerit fore mortale vltimā ho-
minis dīam quiditatiua. tū quia
mortale est cōmune omni anima-
li. tū q̄ vltima dīa nunq̄ est gene-
ri adequata. tū q̄ mors et vita sūt
opposita. et ideo cū plura sint vi-
uetia q̄ sensibilia. vt p̄z in plāuis.
mortale dūcit osb⁹ corpib⁹ aſatis
et sic in plus est q̄ animal. et q̄ p̄nō
nō ē eius differentia quiditatiua

Afflus. xxv. est.

183

De dīa est sīm aliquoꝝ diffinitioꝝ
qđ est aptū natū diuidere ea que
sub eodē genere sunt. caꝝ eodem.
Et adiungit illā diffinitionē proſe
quēdo. ꝓ interius pſcrutantes et
speculantes dīam. dicūt nō eē qđ
libet eorum diuidentiū q̄ sub eo
dem ḡne sunt. Sed qđ ad esse cō
ducit. z eius qđ est eē pars rei. si
cū ibidē exemplificat. qđ aptum
natū nauigare nō hois dīa ē. sī
pprīū eius. qꝫ non est inquit com
plementū eius. nec pars eius. sed
aptitudo eius.

Ex quo dicto elici untur quatuor phīca documēta.

Prīmū est ꝓ diuīsio ḡnis nō fo
lūm fit per dīas cēntiales sī p̄ ac
cidētales. sicut cū dicit ꝓ anima
lūm quedā sūt apta nata ad na
uigandū. z quedā non. Et dicit ꝓ
non omne quod diuidit ḡnis ē dif
ferēta de qua hic loquitur. sī qđ
ad eē conduceat. quod est intelligē
dūm formaliter z non effectiue.

Secūdū documentū est ꝓ oīs na
turalis aptitudo alicuius est pro
p̄ua passio ciꝝ. qꝫ hic assignat rō
nem quare aptū natū nauigare nī
est dīa sed proprium. qꝫ nō est cō
plementū subē sed aptitudo eius
cū nō referatur cōplementū ad il
lud qđ nō est dīa. sī qꝫ naturalis
aptitudo ad hoc est ꝓ sit propriū
z tunc eadē ratione omnis apti
tudo. Terciū documentū est ꝓ
dīa eodē modo quo hic accipit.
est pars eius rei quā dīstītuit dīa
illos qui dicunt ꝓ gen⁹ z dīa di
cūt totū. ꝓ uis alio z alio modo.
nō em̄ eff̄ dīa p̄ sed totū alio mo
do sumptū. Quartū documen
tū ꝓ nulla naturalis aptitudo

p̄t esse alicuius quiditatua dif
ferēta apti nati. qꝫ p̄pū. clis dif
ferentia esse nō p̄t. cū ad esse nō
facit. sed ip̄si esse iā pfecto nō ad
uenit. Intelligentū tamen est ꝓ ex
isto vltimo documēto sequuntur
quatuor p̄clusiones. Quaꝝ pri
ma est. ꝓ sensibilitas nō est dīa cō
stitutiua animalis. qꝫ sensibilitas
dicit ad senciendū aptitudinē. si
cū risibilitas ad ridēdū. cū noīa
terminata in bilis sīm grāmati
cos dicūt aptitudinē z nō actum.

Secūda p̄. ꝓ rōnabilitas nō
est dīa hominis p̄stitutiua sīm il
lud cui impositū est ad signādūz
qꝫ sic risibilitas dicit aptitudines
ad actū ridēdi. Ita rōnabilitas ad
actū rōnandi que est ita accīs si
cū actus ridēdi. Tercia p̄. ꝓ
mortale nō est dīa hois specifica
qꝫ ihs mortalitas dicit aptitudi
nē ad actū moriendi. sic hinnibili
tas ad actū hinniendi. Quarta
p̄ est. Qꝫ p̄gregatiū z diligera
tiū nō sunt dīe p̄stitutiue albe
dimis z nigredinīs. qꝫ cōgregati
uum dicit aptitudinē naturalem
nigredinīs ad suum actum qui ē
p̄gregare. z idē dīgregatio re
spectu albedinīs.

Sed oritur difficultas.

Quare oīa ista assignant p
dītūis p̄stitutiuis. Dicit aut̄ ꝓ
dīe rerum sunt nobis ignote qdi
catue. ideo circūloquimur eas p
passiones. z sic facimus descripti
ones loco diffinitionuz. Sc̄a
difficultas est. quare nō ponitur
ita de corporeo z animato. sicut d
icit is ut sine passiones. Dicitur aut̄
ꝓ corporeitas z ipsa anima sūt pri
ora suis p̄stitutiis. z ideo sūt qui-

ditatiua. nō enim dicit aptitudine
sī ipm actū primū. et iste que dicte
sunt oēs dicit aptitudinē ad ipm
actū primū p̄sequente.

Allius. xxvi. est.

Qz p̄priū quadrisariā diui-
dunt. Uno? dicit ipm qd
nest omni p̄stituto sub spē et non
soli spē. sicut eē bipedē homini.
Alio? qd omni sed soli. sicut eē
medicū. Alio? qd omni et soli sī nō
semp. sicut canescere homini in se
nectute. Alio? qd omni soli et semp
sicut eē risibile homini. nō qd sem-
per rideat actu. sed qd semp est ap-
tus natus ad ridendū. et ita hu-
nibile equo. q̄to ca?

Sed Oritur Difficul- tas.

Qz p̄priū nō videtur p̄dicar
bile distinctū a gñe cuz diffinitio
gñis ei p̄ueniat pro eo qd mobile
est p̄pria passio corporis. et p̄dicar
ur de pluribus differentibus spē
in quid. sicut enim motus dicitur
de alteratōe et augmētatione in
quid tanq; de dñtib; spē. ita mo-
bile de alterabili et augmētabili.
que sunt eius partes subiective.
Dicitur autē qd idē absolute p̄t
esse p̄prium per p̄parationem ad
subiectū. utpote mobilitas ad cor-
pus et gñs in ordine ad sua inferi
ora. sicut fuit dictū idē de accēte.

Secūda dif. Qz p̄priū videtur
esse spēs cū risibilitas p̄dicetur de
pluribus dñtibus numero in qd
utpote de hac et de illa risibilitate
Dicitur autē qd eodē modo est p̄-
priū in habitudine ad subiectum
et spēs p̄ p̄parationē ad sua inferio-
ra. Et lics sint idē fundamēta liter
nō tū idē formaliter. Tercia dif

ficul. qz p̄priū videtur drā specifi-
ca cū dicatur de plurib; dñtibus
numero in eo qd qle sicut ista dīsa
Dicatur autē qd illud dicitur p̄dica-
ti in quale cēntiale p̄priū autē nō
sic. Quarta difficultas si p̄priū
est accēs. Drā qd nō. qz tunc nō es-
sent nisi quatuor p̄dicabilia. et fru-
stra eē cōtra accēs distinctū. Et
affirmatur. qz nō p̄uenit ei diffini-
tio accētis inferius annotāda.

Sed remanet dī

bīū. qualiter dicūt p̄muner lo-
gici. qz p̄priū manat de gñe acci-
dētis sīm boeciū. Dicitur autē qd
illud est intelligēdū qd habz mos-
dū accētis in eo qd nō p̄ducit ad
esse simpliciter. sī aduenit post eē
cōpletū. Scdm dubiū est qd illud
qd aduenit alicui pos̄tē cōpletus
dicitur accēs. sīm p̄munia p̄horiz
dicta. Drā autē qd p̄prie loquēdo p̄-
priū nō aduenit post eē cōpletus.
qz pullulat ab p̄tēr in se cis spēi p̄l-
cipijs. Accētia autē adueniunt qz nō
ex dictis principijs innascunt. qd
uis aliquo modo p̄priū dicas ad-
uenire. Terciū dubiū est. qz cō-
munis distinctio datur de accēte
p̄prio et cōmuni. et ita supponit p̄-
priū eē accēs qd est hic diuisū. dī
autē qd hic accipit large accēs pro
omni nō quiditatuo. sicut ē p̄pri
um vt infra diffinetur. Quar-
tū dubiū est. qz quicqd ē autē sub-
stācia autē accēs. cū ens in illa dis-
uidatur immediate. et ideo cū pro-
priū nō sit subā. p̄ eo qd ad simpli-
cē nō faciat. videtur qd sic ponat
accēs. Drā autē qd sicut drā reducit
ad gñs spēi cōsūtute p̄ ipbz. qd
nō dicatur in quid tale gñs de ea
ita p̄prium suo. in eo qd pullulat

ab intrinsecis specieis principijs re-
ducitur ad spēm cui⁹ est p̄prium.

Allus. xxvii. est

Qd accīs est qd adest vel
abest preter subiecti cor-
ruptionē ca⁹. qnto. Et diuiditur
ibidē inseparabile sicut est dormi-
re. et in inseparabile sicut nigredo cor-
uo.

Sed cōtra hanc
diffinitionē instatur qdupliciter
Primo qz illud q adiacz circa cor-
pus vt vestimentū adest et abest p̄-
ter subiecti corruptionē. et tamē n̄
est accidēs. Seco qz forma sub-
stancialis adest et abest materie q ē
eius subiectū. preter corruptionē
ipius. cū ipsa materia sit ppetua et
incorruptibilis. 3: qz corruptio
est accīs ut cōbustio. et tamē non
adest preter subiecti corruptionēz.

Quarto qz accīs inseparabile licet
adest n̄ tamē abest ppter subiecti
corruptionēz. et ideo n̄ ppetit ei
diffinition accītis.

Ad primū dicitur

Qd corpus n̄ est subiectū vestimē-
ti. et ideo n̄ est accīs. qz illud ad
est et abest intelligitur per modū
subiecti. Ad 2⁹ q hic accipitur
adeē n̄ per modū substantifican-
tis sicut forma subālis dat esse cō-
posito. sed p̄ modū inherētis et de-
pendentis sicut accīs. Ad 3⁹.
q cōbustio seu corruptio est pri-
uatio. et ideo non est accīs. cū ra-
dio accidētis sit positiva. Sz si di-
catur q transmutatio subālis est
positiva. et n̄ ipsa non adest vñ ab
est preter subiecti corruptionē. dñ
aut̄ q ipsa trāsmutatio adest dum

186

forma gignitur. aut sp̄ositū. et ab
est generatione cōpleta sine subie-
cti corruptione. Ad quartū q
ista diffinition videtur dari forte
solum de accidente separabili. nō
tamē valeat. qz postq̄ accīs diffi-
niuit ip̄m diuisit in separabile et
in inseparabile. Et ideo n̄ videtur
posse saluari ista platonis diffini-
tio. nisi per potētiā aliq̄ possit oē
accīs separari. ut iste passus redi-
gatur in obsequiū xp̄i.

Sed oritur difficultas. quomodo redigitur in obse-
quis xp̄i iste passus iuxta pmissuz
Dicitur aut̄ q cū ista diffinition n̄
possit saluari de accīte om̄i respe-
ctu agētis naturalis. optet pcedere
ab ipso n̄ deviando. q agens
supnaturale potest aliqua in na-
tura facere ppter ea q eueniunt h̄
ordinē nature. vt pote separe om̄e
accīs a subā. s̄m illā regulā beati
augustini. Qd in realiter distin-
ctis deus potest facere prius sine
posteriori. Et sic saluabim⁹ multa
mirabilia diuine omnipotentie.

Allus. xxvii. ē.

Qd accīs est qd cōtingit ei
dē incē et n̄ incē ca⁹ eodē.

Sed contra hanc

diffinitionem instatur quadrupli-
citer. Pr̄sqzr ista difñi videſ alia
a pcedēti. cū sit idē incē et n̄ incē. si
cut abeē et adeē eo⁹ quo h̄ sumit.

Secundo quia cum accidentis
esse sit inesse et non inesse non po-
test cadere in eius diffinitione. et
sic licet contingat inesse non tamē
non inesse. sicut accipit diffinition

illa. Tercio qz illud φ habz ne cessario in est nō contingit non inē cū nccm & contingēs ex opposito dī sanguant. omne autē accēs nccio in est. g. nō contingit ipm nō inesse.

Quarto. qz si in esse includitur in rōne diffinitua accēs. tunc p nullā potentia poterit non inesse cū diffinitū sine diffinitione eē nō possit. et tñ oppositū ponitur secū būm fidem catholicā. vt ille pas sus redigatur in obsequium xpī.

Ad primū dicitur.

Qz in ista diffinitione nō ponitur hter subiecti corruptionē sicut in precedēti. cū iha substellitur cū dicitur eidē. qz vbi subm̄ est idē n̄ est corruptū. & ideo nō videt diffinitio alia in re. lic̄ sit alia in rati one. Ad 2º cū dicit φ accēs cōtingit eidē inesse & nō inē. ista in diā nō atēditur in ordine ad ac ciden̄ quasi sit indifferē ad inē & nō inē. sed rōne subiecti cui po test adeē talis inherētia & nō ades se. Ad 3º φ si accipiat hic cōtingēta ex parte insistentie accēs. tūc accēs poterit nō inē. sicut te net fides catholicā. qz omne con tingēs est possibile aliter se habere. Si autē est ex parte subiecti. tūc omne subiectū potest eē sine quo cunqz accēte per diuinā potētiaz vt illa redigamus in obsequium xpī. Ad quartū. φ dūmūnter dicunt istā diffinitionē intelligi de bere de inherētia aptitudinali. et non de actuali. & tūc dicunt φ accidētia actu separata habent inherētia aptitudinalē que debet intelligi in accidentibus ista diffinitio.. Istud tamē non videt va lere. qz cum dicitur accidens ades

se & abesse. aut inesse & non inesse dstat. φ nō potest per aliquā po tentiam non inesse vel abesse s̄m aptitudinalem inherētiam. ideo videtur φ illa diffinitio nō sit ac cidentis. s̄ notificatio quedam. aut dicatur φ accēs s̄m & accēs non potest esse sine subiecto. sicut nec inherens s̄m & inherens. licet absolute s̄m & accidit aut inherē sine subiecto for e possit.

Sed oritur diffi.

Si p̄hi istam diffinitiones accidētis que datur per inesse reputauē runt quiditatū. Dicitur φ istud rationabiliter non posuerunt. qz inherētia dicit ordinem ad subie ctuz cui inheret. & ordo est posteri or suo fundamēto sicut respectus suis extremis. & nullū posteri⁹ est de quiditate prior⁹. Scđa diffi cultas. si ista diffinitio data est p̄rie descriptio. Dr̄ φ si accipiatur hic inē pro inherētia aptitudinali. tunc est p̄rie descriptio que fit per passionē p̄pria m̄t talis inherētia aptitudinalis s̄m p̄missa est passio accidentis. Si autēm istud inesse accipiatur pro inherētia actuali. tūc est notificatio que datur per illa que p̄ accēs insune

Sed remanet du

bium. Si p̄hi istam distinctionem inherētiae posuerunt sicut fides xpiana facit. Dicitur φ nō p̄ceperunt possibilatē istius separatiōis quā ponimus in eucaristia. Et ideo istas diffinitiones retulerunt ad inherētias actuales.

Acesimus non
nus passus est. Qd potest i
telligi coruus alb⁹ et ethi
ops nitens candore. preter subies
cti corruptionē caeodē. Et istud
dictum inducit porphiriū ad de
clarandū quō accidētia insepara
bilia possunt adesse et abesse p̄ter
subiecti corruptionē s̄m datā dif
initionē.

Sed oritur difficultas. qd pereūdē modū poss⁹ quis
intelligere hominē non esse animal
sicut intelligit coruū nō esse nigrū
cum neutrū sit in rerū natura. di
citur autē qd nō est simile qd ani
mal est de primo cōceptu et intel
lectu hominis et ideo nō p̄t qui
bitatue intelligi seu concipi sine
animali. non sic autē de nigredine
corui qd non est de primo concep
tu seu intellectu eius. Sc̄da dif
ficultas est qd risibile nō est de in
tellectu homis primario. et sic po
terit homo intelligi nō risibilis si
cū coruus non niger. et tunc pro
prium eo modo quo accns inse
perabile aderit et aberit p̄ter sub
iecti corruptionē. Dicitur autē
qd licet non sit risibilitas de eius
primario conceptu. tamē bene no
scitur esse ex eius ratione formalī
noticia demonstrativa propriū ē
enī ex his que sunt per se propter
quid. non sic autē accns insepara
bile. et ideo non sic potest intelligi
sub opposito. Tercia difficultas
est. Quia si ista diffinitio seu intel
lectio qua intelligitur coruus alb⁹
bus est vera. et tun̄ non est nigre
do inseperabile. idens. aut fal
sa est proposicio. et tūc non potest

abesse subiecto. sicut est falsa pro
positio cū dicitur hominē non eē
animal. Dicitur autē qd ista sub
iecti intellectio de qua hic loquit
non est accipienda de facto ut af
firmetur coruus alb⁹. tunc enim
esset falsa cōplexio. Sed ut intelli
gatur qd ex sua ratiōe formalī dif
finitiva non repugnat albedo ei.
sicut repugnat oppositū passiōis

Quarta difficultas est qd si nō
repugnat ex sua ratione formalī.
tunc non erit impossibile. et sic ni
gredo talis corui erit separabilis

Dicitur autē qd forsitan posset
aliunde repugnare qd ex ratione
formalī. et cū istud non inuenitur
videtur qd talis separatio licet. sic
impossibilis per naturam. tñ non
videtur in habitudine ad causaz
primā. Istud tamen transcendent
philosophiā et sic iste passus redi
gitur in obsequiū christi ut nō pos
sit veritas phīca sine veritate fi
dei saluari.

VIII. lxx. est.

Qd cōmune est omnib⁹ p̄
dicabilib⁹ de plurib⁹ pre
dicari caeōjō. Sed oritur diffi
cultas. Si omnibus istis predica
bilibus est aliquid cōmune vni
uocū. Dicitur autē qd sic. s. p̄dici
cabile qd est superius diffinitum
qd est aptū natū de pluribus p̄di
cari. Et qd sit eis cōmune pat̄. qd
quodlibet istoz dicitur predicabi
le. Quod autē sit vniuocū pro
batur. qd dicitur de eis secunduz
vnā rationē que est de plurib⁹
predicari. qd hic dicitur qd ista dif
finitio omnibus predicabilibus
est cōmuniſ. Secunda difficultas.
Cum omne cōmune vniuocū

Hic ḡn̄s aut sp̄es. aut dr̄a. sc̄. Qd̄ istoꝝ est cōmune istud dicitur au-
tē qd̄ p̄dicabile dicitur ad mōdū
generis de istis quinqꝝ p̄dicabili-
bus. sicut ḡn̄s de sp̄ebas. et ista p̄-
dicabilia dr̄at sp̄e. qm̄ q̄r̄eti quo-
libet istoꝝ ut est sc̄a int̄no quid
est: respondetur cōuenienter qd̄ p̄-
dicabile. Tercia diffi. Si illud
cōmune est gen⁹ cū sic cōmune ad
genus et ad alia. q̄i tunc ḡn̄s erit
cōmunius seipso. et erit commune
ad alia oia p̄tra que sunt distictū
ut disperatū. Ideo videtur eē di-
cendū q̄ licet istud cōmune se habe-
at ad modū ḡn̄is. tñ p̄prie nō est
ḡn̄s. q̄i est superius ad ḡn̄s. ideo
videtur esse transcēdēs ad modū
entis. q̄i circuit omne p̄dicabile et
omne genus. Quarta diffi. est.
accipiendo istud transcēdēs si diuis-
ditur in ista p̄dicabilia per dr̄as
sibi correspondētes diuisuas. et
ille aduementes p̄stituunt aliqd̄
ad modū sp̄ei. et sic sunt in tribus
talibus tria. et ab istis tribus p̄de
abstrahi vñus cōmunitas acceptus
p̄dicabilis sicut a priorib⁹ non
transcēdētibus. Et de illo cō-
muni sic arguetur et sic processus
in infinitū. Dicit q̄ ab istis trā
scēdētibus nō p̄tingit abstrahere
cōmune acceptū ulteriore se
ipsis. s̄ in sc̄pis habet illā irāscē-
dētē cōmunitatē aut oportet con-
cedi in talibus p̄cedere in infini-
tū sicut in diuisione cōtinui.

Sed remanet illi
biū si numerus istoꝝ p̄dicabiliꝝ
est per se notus. Dicitur autem
q̄ non. licet sit suppositus ab os-
ibus philosophantibus. post pla-
conem tamen declaratur isti⁹ nu-
merus.

meri euidentia. Q̄i p̄dicabile ave-
est aptum natum p̄dicari in qd̄
ave in quale. accipiendo quale p̄
omni non quiditatuo. Si in qd̄
aut de diuersis quiditatibus et sic
est genus. aut de diuersis hequei
tētibus et sic est sp̄es. Si in quale
aut in quale essentiale. et sic est dif-
ferentia. aut in quale accētale. et
tunc aut intrinsecū. et sic est p̄pri-
um. aut extrinsecus et sic est accēs

Vilius. xxvi. est.

Q̄i omnia ista p̄dicabilia
habent ad inuicē cōmuni-
tati. sicut genus cōuenit cū specie
in eo q̄ est p̄dicari in quid. et cū
dr̄a in eo q̄ est p̄dicari de plurib⁹
dr̄nitibus sp̄e. et cū p̄prio in eo qd̄
est dñs ad sp̄em. et cū accēte in eo
qd̄ de plurib⁹ dr̄nitib⁹ sp̄e dici. ca-
pitulo eodem.

Sed oritur difficul- tas.

Que cōmunitas est inter spe-
ciam et alia. Dicitur q̄ sp̄es cō-
municat cū dr̄a in p̄dicari de plu-
rib⁹ dr̄nitibus numero. et cū pro-
prio de solo dr̄nitibus numero di-
ci. et cum accidente in eo q̄ est pre-
dicari. s̄m q̄ fuit dictū de omni-
bus. Et dicit q̄ in omnib⁹ istis
rara est conuenientia. Secūda
diffi. Que est cōmunitas inter pro-
prium et accēs. Dicitur autē q̄ p̄-
prium p̄dicatur in quale. et acci-
dens similiter. et vtrūqꝝ accētalu-
ter et non quiditatue. Tercia
difficultas. Que est cōmunitas in
ter differentiam et proprium. De
q̄ differentia conuenit cum pro-
prio. q̄i vtrūqꝝ de pluribus dif-
ferentibus numero in quale dictū
cur. et cum accidente. quia in qua-

Lefebvre

le non conuertibiliter. Quarta diffi. Quid est predicari in quid et in quale. Dicitur autem quod illud dicitur predicari in quid. Per quod cōuenienter respondeat ad interrogacionē factā per quid. ut cum queritur quid est homo rūdet ē animal. Et id dicitur predicari in quale per quod cōuenienter responderetur ad interrogationē per quale. ut cū queritur qualis est homo cōuenienter responderetur quod est risibilis.

Sed remanet du-
bium. si isti duo modi p̄dicandi ad equant totam latitudinem predi-
candi seu p̄dicationis. Dicitur autem quod sic in ordine ad p̄dicabili-
tua. quod nullum est p̄dicabile s̄m p̄-
missa quod non predices aut in quid.
aut in quale. Scđm dubiū est.
quod quantitas est accidens subē. et tñ n̄
predicatur de ea in quale. nec in
quid. s̄ in quantū. sicut nec rela-
tio aliquo istorum modoꝝ. Et sic cir-
ca ecclesiis non sunt ista immedia-
ta. Dicitur autem quod ad istud sal-
uandū est accipienda in q̄le p̄di-
catio pro omni non quiditatuo
largo modo.

Allus. lxxij. est

De omnia ista p̄dicabilia
habent ad inuicem diuersi-
tatem. quod nō solū assignant eorum cō-
uenientie. sed etiā dñe caeodē.

Sed oritur difficul-
tas. quod ē dñe ḡnis ad sequētia. Dñe
autem quod ḡnis dñe a sp̄e quod p̄dicat de
pluribꝫ sp̄ebꝫ. et a dñe quod in quid. et a
pprio quod nō p̄uerit tñ specie. et ab
accētate quod cōntingit. Scđa diffi-

cultas est. que ē dñe sp̄ei ad sequētia. Dñe autem quod a dñe dñe. quod p̄dicat
in quid. et a pprio. quod illud in q̄le
accētale. et ab accētate per idē. et itē
tū accēns potest esse generū genꝫ.

Tertia difficultas est. que ē di-
stinctio dñe ad alia. Dicitur autem quod
ipsa dñe a pprio quod ista de pluribꝫ
dñe. et illud de vñia sola sp̄e.
Et ab accētate. quod illa essētialiter p̄-
dicatur accēns vero nō. Quarta
diffi. que est dñe. n̄. p̄ proprij ab ac-
cidence. Dicitur autem quod p̄ proprij con-
uertibiliter de eo cuius ē p̄ prium
p̄dicatur. et accēns nō conuertibiliter

Sed oritur dubiū

quod s̄m premissa in h̄c est dñe in-
dram et proprium loquendo de dñe
specifica. quod illa in quale essentia-
le. et istud in quale accētale. Et sic
propriū videtur ē accētale et per
dñs erit accidens p̄tra p̄missa. Di-
citur autem quod non dicitur accētale
istud p̄ proprie n̄ si prout accidentale
large sumitur pro omni non qui-
ditatiuo. Et confirmatur. quod p̄
priū nō dicitur per accēns s̄ per le-
m̄modo. Scđm dubiū quod il-
lud quod est essentiale videat quidita-
tiū. dñe autem dñe cōntingit ḡ. qui
ditatiue. Dicitur autem quod ipsa reali-
ter et s̄m esse est de quiditate. s̄m
autem dici. i. s̄m modo p̄dicandi p̄
vi patuit dñe nō quiditatue.

Allus. lxxij. est

De ḡna p̄ ora sūt his quod po-
sita sūt sub se dñis. ppter
quod simul qđē eas auferunt nō autē
sīl auferunt caeodē. et adiungit quod si
differentie diuisiue animalis aufer-
unt potest subiecti ligi subā ani-
mata sensibilis que est animal.

Ex quo quidem

passu elicetur ista regula & quan-
do cumq[ue] aliqua duo ita se habent
& vnu est prius reliquo ablato pri-
ore nccm est auferre posterius: et
posterior potest auferri non abla-
to priori. q[uod] hic propter hoc poni-
tur genus e[st]e prius differentia, in-
fest & ablato genere auferitur dif-
ferentia & tamen ablata drā nō au-
feritur genus & nō posset inferri
nisi in virtute regule preassumptae

Sed contra hanc

litterā instatur quadrupliciter.

Primo in creatis pater est pri-
or filio & tamen filius potest esse
sine patre. Secundo q[uod] omnis cā
est prius suo effectu & tamē destru-
cta causa potest effectus remane-
re. sicut calor in aqua igne consū-
pto. Tercio q[uod] passio ponitur
posterior subiecto s[ic]m naturā. et
tamen ablata passione nccm est au-
ferri subiectum vt hic ponitur cū
conuertantur & tamē regula sup-
ponit & posteriori ablato nō au-
feratur prius. Quarto cu[m] ista
regula amplietur hic ad ḡns et
ad drām. stat & si ablato r̄ionali
& irrationali non remanet animal,
in rerū natura. aut sublatis con-
gregatiis & disgregatiis non re-
manet color.

Ad primum dicitur

& non est hic intentio de priuile-
tate temporis s[ic]m & pater preuenie-
filium & aurora vesperum. sed de
priuilitate nature qualis est inter
genus & drām. Ad secundū &
istam regulā intelligi oportet & se-
cundū essentialiter ordinata sicut

sunt genus & drā non sicut effectus
& causa vniuoca. q[uod] accidit sepe &
talis effectus fiat a tali causa.

Ad 3° & nō repugnat ex sua ra-
tione formalis subiectū existere si
ne passione cū s[ic]m naturā preexi-
stat ei. et in illo priori sit sine ea cū
tota ratione sua diffinitiua. Ad
quartū & codē generi non repu-
gnat ex sua propria quiditate fo-
re sine drā cum preexistat ei & in
illo priori sit quiditatue sine cap-
pter idēptitatem etiam realē in nō
nullis de facto sequitur differen-
tiā necessario.

Sed oritur difficul-

cultas. Quare dicit & si drē diui-
sive animalis auferantur potest
subintelligi subā animata sensibi-
lis que est animal. Dicitur autē
& ad ostendendū quomodo ani-
mal in suo conceptu cōmuni ab-
strahit a differentijs diuisiuis. et
omne qd abstrahit ab alio potest
intelligi sine illo esse: in esse dico
intensuō. Secunda dicitur.
est. Quia cum genus nō sit de qui-
ditate drē s[ic]m premissa ita videt
& drā posset concipi sine genere si-
cūt econuerso. Dicitur & licet ab
solute possit concipi rationale si-
ne animali. eo & non est inter ei
quiditatē inclusum. tamē descē-
dendo a summis ad infima. per li-
neā p̄dicamentālē p̄intelligitur
semper diuisum diuidentibus su-
is & sic videtur hic loqui.

Allius. lxxiiij. ē.

& genera preiacere opor-
tet & informata specificis
differentijs per se perficere sp̄es
Unde priora inquit naturaliter

Sunt genera & simul interimēria sp̄s. s̄ que nō simul interiūnatur capitulo eodē.

Ex quo passū elī ciuntur quorū ph̄ica documen̄ta. Quoꝝ primū est. q̄ in perfeſtione & op̄one sp̄ei ḡn̄s piacet qđ nō est semp̄ intelligēdū ad modū subiecti. q̄ r̄onalitas n̄ est animaleati sicut subiecto. animalitas piacet sicut effect⁹ prior. vt illuminatio aeris p̄uenit eius calefactionē a sole.

Secūdū documentū. q̄ in ista op̄one dīa informat ḡn̄s. qđ quādoq; p̄t intelligi per insiſtentiā formalē in eo vt in receptivo. vt animatū in corpore. Qvis de animali r̄onalī nō sit ita. 3° documentū est. q̄ ḡn̄a sunt priora secundū naturā q̄ ip̄a sp̄es. Et si dicatur quid intellegit hic per prius natura. Dī q̄ quicq; sunt aliqua duo que ita se hñt. q̄ vñū p̄exigit reliquū. p̄c exigitū est prius natura p̄exigēte. Et si dicatur q̄ quid cognoscitur q̄ itud p̄exigit reliquū. Dicitur q̄ qñ vñi ex sua r̄one formalī repugnat ēē sine reliquo & nō e᷇uerso.

Quare documentū ē. q̄ in teremperis generibus interimē sp̄s & nō e᷇uerso q̄ dicit q̄ genera sunt interimēria sp̄s. sed nō simul interimē. s. ablatiō sp̄er nō sequitur ablatio ḡn̄m

Sed ostiūr diffī

euleas. q̄ hic videtur supposnere interemptionē ḡn̄m & sp̄s cierūz que est impossibilis s̄ym p̄h̄m primo posterioꝝ. Dicitur autē q̄ ip̄e loquitur per impossibile si interimeret ḡn̄s & sp̄s interimeretur. & nō eccl̄uerso. aut si per possibile optet vt dicatur q̄ ola ista sunt anihila biliā per diuinā potentia. q̄tū ad suū esse in actu sicut docet fides catholica. Secūda dīfi q̄ correlatiua posita se posnūt. & perempta se perimūt. s̄ ḡn̄s & sp̄s sunt correlatiua. et ideo sicut p̄empto ḡn̄e p̄imitur sp̄s ita e᷇uerso. Dicitur autē q̄ verū est in p̄tū sunt correlatiua. nō tñ q̄tū ad quiditatem absolutā ḡn̄s. q̄ abstrahit a natura specifica. & sic intelligē in hoc passū seu loco. Intelligēdū tñ est. q̄ videtur accipi argumentū q̄ ḡn̄s & sp̄s dīnt re aliter. q̄ in eisdē realiter uno perempto p̄imitur reliquū. nisi dicatur q̄ verū est de facto vel de possibili. non tñ vbi supponit impossibile.

Allus. lxxv. ē

De accidentia principaliter in individualiis subsistūt. genera & sp̄s naturaliter priora sunt individualiis subalib' ca' eodē.

Ex quo dicto elī ciuntur duo ph̄ica documēta. Primū est q̄ subē secunde sunt priores s̄ym naturem q̄ prime

subē. q̄ā s̄t̄ in iduā subē dicuntur prime & genera & species secundū. Secundū documētū est. q̄ accēntia per prius insunt in diuīdū. i. primis sublātāt̄is & secūdāt̄is. q̄ dicit q̄ principiū liter in in diuīdū subfīlunt.

Sed Orūlūr Diffī

cultas. quomodo dicūtur iste prime subē si sunt posteriores & iste secundū si sunt priores.

Dicitur autē q̄ iste dicūtur prime. q̄ quo ad nos prius vidēs-
tūr apprehendi cū abstrahim⁹
vle a singularibus. non tamē
in se. Secūda difficultas est
Quare accēntia per prius dicū-
tur inē primis sublātāt̄is. cuž
iſe sint natura posteriores. di-
citur autē q̄ cūv̄lia sint abstra-
cta & sym le precisa in esse essen-
cie. illa q̄ e cōtingūt̄ q̄lia sunt
accēntia nō p̄nt̄ eis inesse. n̄iſi
prout sunt in diuīdūata. & sic
per in diuīdūa. & tunc secunda
ratio q̄ per aliud. Tercia dif-
ficultas. si p̄pria passio inē pri-
us in diuīdūis & vñib⁹. Dicit
q̄ non imo eđ. q̄ ipa īnest̄ p̄
se sp̄ei. & sic per sp̄em p̄uenit in
diuīdūis. Unde sicut in p̄dica-
tis per accēns p̄ceditur ab infe-
riorib⁹ ad sup̄iora sym p̄missa.
ita in p̄dicatis per se eđ. Cui⁹
ratio est q̄ p̄dicata per se in
sunt quiditatib⁹ in iua ab
stracuōne sym quā sunt vñes.

Quarta difficultas. q̄ so-
tes non p̄t̄ esse albus nisi q̄

homo est albus. & tñ hō potēt̄
se albus sorte nō albo. & sic se-
cundū regulā prioritatis dā
tā prius est esse albu hominis
& sortis. cū ab ipso non p̄uer-
tatur p̄ntia. Dicitur autē q̄ si
cūt̄ hic homo non potest esse
albus n̄iſi sit hō. ita nec homo
n̄iſi aliquis homo singularis.
& n̄iſis non sortes. & ideo p̄uer-
t̄ur p̄ntia ad singularia. & n̄iſis
non ad sortem.

Allus. lxxvi. ē

Q̄ illa que participat ge-
nere equaliter participantē
cū tamē accidentia intentionē
& remissionē suscipiūt̄ cađ. ođ ē
Et postea adiungit in sequēti-
bus. q̄ om̄ne est sp̄ē & dñe p̄-
ticipari equaliter ab illis a q̄
bus participat. Et iterū addic-
t̄ equaliter participantē sp̄ēs
& propria passio ab illis a qui
bus participantur.

Ex quibus eliciū- tur quatuor p̄clusiones. Qua- rus prim a est. q̄ ḡna equaliter dicuntur de omnib⁹ suis par- tibus subiectiuis. q̄ dicit q̄ eq̄ liter participantē suis inferio- rib⁹. Scđa p̄o est q̄ sp̄ēs equaliter dicitur de suis in di- vidūis sym cundē modū. quia dicit q̄ in ista equali p̄ticipati- one p̄uenit species cum vñis.

Tercia conclusio est. q̄ dila-
respectu suorum inferiōrū ha-
bet tales equalitates. quia in

L. 90

eodem ponitur communicari
cum spē. Quarta cōclusio ē
q̄ propriū dicitur equaliter d
omnibus suis subiectis, q̄ po
nit q̄ equaliter p̄ticipatur p
rīū sicut spēs ab indiuiduis
Sed contra has
p̄clusiones instatur quadru
pliciter. Primo q̄ h̄d dicit per
fectissimū animaliū. et sic nobi
lior et perfectioni modo parti
cipat animalitate q̄ bruta con
tra generis equalitatē. Se
cundo q̄ licet lux solis et lune
videantur eiusdē spēi. tñ natu
ram lucis esse perfectiorem in
sole q̄ in luna cernimus. Ter
cio. q̄ vna albedo est magis
disgregatiua q̄ alia. aut nigrer
do congregatiua. et sic dīa ine
qualiter participabile. Quar
to. q̄ vnu h̄d videtur esse risi
bilior alio. aut vnu corp⁹ mos
ibilius alio cōtra p̄prij equali
tatem.

Ad primum díci
tur. q̄ h̄d p̄fectior est bruti p
rationabilitatē et non per ani
malitatem. et ideo est nobilissi
mū animaliū. non tamē in q̄tū
animalia sunt. Ad secundū
q̄ licet lux solis sic perfectior lu
ce lune. non tamē iżm quidita
tem lucis. et rōnem specificā. Iż
iżm gradus materiales aut in
diuidiales. Ad tertium q̄ nō
est intensior disgregatiū quā
cum ad quiditatē disgregatiū

quia tota saluatur in quolibz
gradu. sed quo ad gradus plu
res aut pauciores existentes in
vno subiecto plus q̄ in alio. si
cū dictum est in specie. Ad
quartū q̄ sicut vnu corpus est
facilius mobile. aut veloci⁹ q̄
reliquū. ita in risibilitate. tam
ita ē vnu mobile sicut reliquū
et ita de risibili intensiue.

Sed oritur diffi

cultae. q̄ eomodo quo ista p
dicabilia p̄ceduntur intēdi et
remitti. puta iżm gradus indi
viduales. p̄cedi oportet de ac
cidente. et sic negatur de eis in
censio et remissio iżm rationem
formalem ita est in accēte. et tñ
hic p̄ceditur accēs intēdi et re
mitti. quomodo de omnibus
alijs predicabilibus negetur.

Dicitur autem q̄ cetera pre
dicabilia videntur compara
ri ad sua inferiora ante omnē
gradū intrinsecū. vt de eis pre
dicatur. et sic non iżm magis et
minus. Accidēs autē ad sub
iectum sicut posterius se ha
bens post omnem intensionē
et ideo forte eius intensio et re
missio conceditur ubi negatur
de alijs.

Allius. lxxvij ē
De dīa p̄ponitur cū alijs
L. 11.

Dfia. rationale autē et mortale
positum est in subā hominis
ip̄s vero non p̄ponitur sp̄ē
vt gignat aliquā aliā sp̄ēm ca-
pitulo eodem. Et adiungit ibi
vnū exemplū multū materiale
quod non est credendū fuisse
platonis. sed supadditū a por-
phirio. ad remouendū instan-
tiani. q̄ quedā equa admiscet
a fino ad muli generationē. eq̄
autē a fino simpliciter id ē vlr
nunquā.

Ex isto autē pas-
su accipiuntur quatuor ph̄ica
documenta. Primum est. q̄ duo
accu erūtia p̄nt p̄currere ad
faciendū vnū terciū. seu vnus
compositū. dum tñ aliqd vnū
sit in potē. ut respectu amboū
quia cuj dñe sint in actu respe-
ctu generis. et genus in poten-
cia respectu eaꝝ vt superi⁹ fuit
ostensum. plures dñe p̄currūt
hic ad faciendū vnū terciū cō-
positum. Secundum documē-
tu m est. q̄ nō est incōueniens si
plures forme subāles p̄currūt
ad faciēdū vnū p̄positū. sicut
hic ad pficiendū vnus essentia
le p̄stitutū. q̄ eadē incōuenien-
tia possent induci de dñtis
essentialibus sicut de subālib⁹
formis. vt patet subtiliter intu-
enti. sicut em̄ esse est a forma.
ita est dñia. 5° documentū est
q̄ vna sp̄ē contraria nō potest
commisceri alteri. ad faciendū
alterā medianū qualitatē. ab

eis specie disslecta. v̄pote albe-
do et nigredo ad mediū colorē
Et inde habetur q̄ isti colorē
non miscētur formaliter in me-
dio. sed virtualiter. Quartū
documentū est q̄ quatuor ele-
menta non permiscetur ad fa-
ciendi vnā mixti formā. q̄ con-
stet ab eis sp̄ē distinctam fore.
Ex hoc apparet q̄ in mixto nō
sunt elemēta formaliter. quia
sp̄ē speciī nō admiscetur ad
aliā sp̄ē faciendā.

Sed oritur diffi-
cultas. q̄ dicit q̄ particularis
equa cum a fino permiscetur. et
non equus simpliciter. et tñ est
locus a parte subiectua. et si
equus operatur aliquid et equo
simpliciter. Dicitur q̄ exēplu in
istud positiū ibi modicū valeat.
nec facit ad p̄positū de p̄fecti-
one dñe cū alia. et non p̄tē cum
alia ad vnū p̄stituendū cōposi-
tum. et ideo modicum est curā
dum de apposito exēplo por-
phirij. Quis regula platonis
sit vera.

Allus. lxxvij

Q̄ immixte sunt quidē
conrarie differentie mix-
ta vero sunt contraria accide-
cia capitulo eodem.

Sed contra hūc
passu instatur quadrupliciter
Primo q̄ congregatiū et dis-
gregatiū cum sint dñis colo-

ris contrarie permiscetur in medijs coloribus. quoniam viriditas minus congregat & nigredo, & minus disgregat & albedo. Secundo. qd calor et frigus permiscens tepido. & non est possibile qd duo distincta species permisceantur quin permisceantur eorum dñe. Tercio. Qd dñe accidentium sunt accidentia sed contraria accidentia ut hic dicitur permiscetur. g. dñe eorum.

Quarto. qd contraria accidentia dñi specie. dictum est autem in passu precedenti. qd spes plures non conueniunt ad unius compositione.

Ad primum qd

talis permixtio negari non potest sicut in accidentibus concessa est. Et ideo videtur qd hec intentio non fuit nisi de differentijs generis subiecto. que sunt distincta contra accidentia. Ad 2° qd ibi permiscens dñe specifico sicut ipse nature specifico. tam non ita in subalibus de quibus in proposito est sermo. Ad 3° qd includit differentiatiue. Ad qd eum. qd ista contraria permiscentur. non ut faciane unam tertiam spem. sed ut in tepido caliditas & frigiditas que ibi sunt remissa permanet unaq; in propria specie nulla specie noua constituta.

Sed ostenditur difficultas; qd non solum in accidentiis

tibus. sed etiam in subalibus; ut corporeum et incorporeum sic permiscentur. ad constitutionem hominis qui componitur ex anima rationali & corpore. Dicitur autem qd hic non est permixtio ex dñis contrariis. qd corporeum et rationale sunt differentiae subalterne posite. Et ideo illa non potest cadere sub corporeo.

Allius. xxxii. e

Qd spes ante subintelligendi potest & accidentia. vel si sunt inseparabilia. optet enim inquit esse subiectum ut illi aliud accidat. accidentia vero posteriora sunt generibus & aduenticia nature ceterae. Et sic patet qd hic loquendo de speciebus & differentiis. non refert se nisi ad illa que sunt in genere substantie. cum hic supponat spes de qua hic loquitur accidentium esse subiectum.

In isto quidem passu continetur quatuor phisicae veritates. Quare prima est qd substantia est prior accidente ordine cognitionis. qd dicit qd species ante subintelligi potest & accidentia. Et illud non debet intelligi qd prius apprehendatur. cum per accidentia perueniamus in cognitionem substantie. Sed quia in ipsa notitia arguimus qd ipsa est prior.

Secunda veritas est. qd substantia est prior accidente. non

solum in esse cognito sed etiam
in ordines nature. quia dicit
quod oportet esse subiectum ut illo
li aliquid accidat. quod prius est
scilicet esse recipere sicut pati pre
supponit existere. Tertia ve
ritas est. quod totum genus acci
dientium est posterius toto ge
nere substantiae. quod dicit quod acci
dentialia posteriora sunt generi
bus. non in qua quod ponatur unius
genus omnium accidentium.
cum sint eorum. ix. genera prima
sed quod accipiendo genus cuiuslibet
dati accidentis illud secundum
se totum est posterius. Quar
ta veritas quod omnia accidentia
sunt ab extrinseco quia dicit
quod sunt nature adiuncticia. et iste
aduentus designat extraneitu
rem.

Sed oritur diffi
cultas. Quia sicut forma substan
tialis educitur per naturam de po
tentia materie. ita accidentia
naturalia cum non creantur.
Et ideo videntur esse ab intrin
seco. Dicitur autem quod quia
forma substantialis educitur
de potentia istius cum quo fa
cit idem per essentiam ideo magis
videtur seu dicitur ab intrinsi
co quod accidens. quod non est na
sum sic facere idem cum subie
cto de cuius potentia est eius
cuius.

Affus. II. est

illius figure que arbor
porphiri⁹ appellatur. nō
Qua illa figura a porphirio fues
tit descripta. Sed quia ex dictis
in illo libro qui porphiri⁹ vul
go appellatur est accepta. qui
talis est. sicut patet inueni.
Et illa quidem figura ut patet
ad sensum continet sex subalter
nas divisiones. Quarum pri
ma est substantie per corpoream
et incorpoream. et ex qualibet
divisione fit una constitutio dis
tincta cum dividente ad illud quod
est in recta linea predicamen.
tali. Et secundum hoc ad eius
declarationem occurruerunt non
nullae difficultates. Quarum
prima est. si in qualibet predi
cam ente alio posset describi talis
figura cum ista recipiat so
lum genus substantie. Dicē
dum autem quod sic. quia in omni
predicamento est inuenire ge
nera et divisas et species. secun
dum quoniam divisionem et con
stitutionem fit istius figure sub
ordinatio. quia differentie re
rum sunt nobis ignote ut est
sermo vulgatus. ideo non est
facile hanc figuram in qualibet
predicamento describere;

Sequitur arbor

	Substantia.
Corpora.	In corpora.
	Corpus.
Animatum	Inanimatum
	Corporatum
Sensibile	In sensibile.
	Animal
Rationale	Irrationale
	Animal rationale
Morale	Immortale
	Homo.
Spiritus	Plato

Secunda difficultas.

Si in ista subalternatione
predicabiliū in eodē predica-
mento diuisio generis semper
est in duas dīas tantū. Dicit
autem q̄ ita videtur suppone
re ista figura. que semp diui-
dit in duo tantū. et in isto libro
porphiriū sequēs platonem.
nō facit aliquā diuisiōne gene-
ris nisi in duas dīas. Et illō
confirmatur. q̄ priuatue op-
posita circa illud idē cui nata
sunt inesse sunt semper imme-
diata. et iste diuisiones ut patet
inductiue fiunt per priuatue
opposita.

Tertia difficultas

Quia si semper diuisio generis
est in duas dīas. tūc bruta spe-
cie distincta non erunt immedi-
ate animalia irrationabilia.
nisi vna spēs ēm cuius opposi-
ta dīsa subdivideretur. aut es-
sent due species tantum. et il-
lud videtur inconveniens. Et
confirmatur. q̄ eadē ratione
in predicamento qualitatis co-
lor non posset descendere in plu-
res colorum species eque et im-
mediate. nisi dividatur per dif-
ferentias geminatas et subal-
ternatim positas. q̄ videtur
absurdum. cum q̄ contraria
directe nata sūt fieri circa idē
eque et immediate. et tunc esse
non posset. puta de albedine et
nigredine. quia disgregatiūs

effet vna differentia. et unc op-
porteret congregatiūm sub-
diidi ad procedendū ad ali-
as species. et sub ipsa caderet
differentia specifica nigredinis
Tum q̄ in numero cu᷑ sint in-
finite species. oportet ibi esse
subalternationes infinitas spe-
cierum. subdividendo per du-
as. quia infinite tales redderēt
infinite species. et sic cū oēs
differentie subalternatim posi-
te concurrunt ad quiditatēm
speciei specialissime in eadem
quiditate multiplicarētur dif-
ferentie in infinitum subalter-
nando diuisiones. Tum quia
cum sint infinite quo ad nos
animalium irrationabiliū spe-
cies. s. animal subdividēdo sic
proceditur ad eas anteq̄ habe-
antur omnes erunt innumerabiles
subdiuisiones subalter-
natim posite. et sic cum omnes
differentie subalternatim posi-
te concurrant ad diffinitiones
speciei specialissime. ultima spe-
cies ad quas sic deuenietur ha-
beret innumerabiles dīas in
sua diffinitione. Et ideo magis
videtur consonum q̄ aliquā ges-
tus immediate cadat in mul-
tas species. et per consequēt p
multas differentias dividat sit.

Quarta difficultas.

Quia omnia priuatua
sunt immediate circa aptum
natum. et iste differentie accipi-
untur ut priuatue opposite.

Et confirmatur. qz inter corporeum et incorporeum circa substantiam nullum est medium nec inter animatum et inanimatum circa corpus. et sic de alijs

Dicitur autem qz differentiae priuatiae nunq̄ possunt cōsituere aliquod positivum. et ideo per istas priuatias circū loquimur aliq̄ differentiam positiuam. puta per incorporeis spirituale quod forte dividit immediate in differentias specificas omnium angelorum. et ita cum animal dividatur per animal rationale et irrationale. irrationale constituit brutum quod forte dividitur immediate in differentias specificas omnium brutorum. et non sic dividit sicut in figura ista sūt divisiones subordinate.

Quinta difficultas. si differentia priuativa modo explicata semper significat aliquā differentiam positivaz constituentem aliquā speciem subalternam vel specificam.

Dicitur autem qz quando qz significat sicut per incorporeum circumloquimur differentiam spiritualis substantie. que constituit spiritum qui est genus subalternū ad omnia in corporea. Ita irrationale constituit brutum. tamen illud nō potest semper poni. quia cum quodlibet genus immediate possit dividī per unā differentiam.

et eius priuationem tunc oportet esse divisionem generis solum per duas differentias. cui oppositū fuit declaratū

Sexta difficultas

Si differentia priuativa nūcupata sit semp perfectior illa positiva. aut everso. Dicitur autem qz quādoqz illa que se tenent ex parte priuationis est perfectior. sicut illa quam circumloquimur per incorporeū quia spiritualia corporalibus preferuntur aliquando everso. sicut animatum est perfectius in animato. eo qz viuentia nū viuentibus sunt meliora.

Septima difficultas.

Si differentie minus perfecte semper habent plures species specialissimas sub se. Dicitur autē qz sic qz videmus q natura ē intēta magis ad multiplicandū minus perfecta. sicut corporalia. et ideo plures species videtur contineri sub corporeo. et plura sub irrationali qz sub rationali. Tamē nō est ita perspicuum qz plures sine species in animoz qz animorum. propter multitudinem plantarum et animalium. nisi forte omnes stelle differant species. nec qz maior sit multitudo plantarum sub insensibili qz animalium sub sensibili. Et iterum si omnes stelle species sunt distincte. vt aliqui putant. nō

Videtur tanta multitudine spes
cierum corruptibilem esse ibi
Intelligendum tamen est. qd
si ponatur imperfectiora semper
plura esse sicut videtur probabile.
tunc nō potest poni cō
uenienter qd omnes stelle diffe
runt specie. qui a videntur exce
dere numerum corruptibilius
specierum. et eodem modo nō
est tunc consonum omnes an
gelos esse specie differentes. qd
eorum multitudo videtur exce
dere numerum corruptibilius
specierum.

Octava Difficil
tas. Si omnes species species
lissime in predicamento distare
equaliter a genere generalissi
mo .i. perequalem numerum
differentiarum sub alternarum

Dicitur autem qd non videt.
quia si omnes angeloi foret ei
dem speciei vt nonnulli dicunt.
tunc differentia incorporea es
set differentia ultima specifica
Et confirmatur quia dicunt nō
nulli qd rationale est hominis
ultima differentia. et tunc con
stat qd irrationale non est talis
alioquin omnia bruta essent
eiusdem speciei.

Nona Difficultas
euz corporale et spirituale. seu
corporale et incorporale cōve
niant accētib'. eo qd quedā sūt
corporalia. quedā spū et ia. seu
corporealia. qd et pōsūt.

esse iste substantie drie. diuisue
cū nulla talis dria suum gen
excedat. Dicitur autē qd aliud
est dicere corporale. aliud sc̄o
porale. et aliud est dicere corpo
reum et aliud incorporeum. qd
priua duo sunt communia sub
stantiae et accidēti. alia sūt duo nō
p̄dicantur nisi de his que sunt
in p̄dicamento subē. illo^o corpo
reū et incorporeū sūt drie diuis
sue subē. et corporale et corpo
rale non. qd ista circuīt totam
entis cōmunitatē. Et dato qd
corporale et spirituale ponere
tur drie subē diuisue tam ista
non essent in accidētibus vni
voce smo analogice sicut san
cas vrine per ordinē ad ipsum
animal.

Decima Difficil
tas. cū dria incorporea cōsticu
at sp̄ritū. et sp̄ritus de deo dis
catur. sicut tellatur noster sal
uator ihūs x̄ps jo. q̄rto. sp̄iritus
est deus et per cōsequēs incor
poreus. quomodo ista dria p̄t
esse diuisua subē que p̄uenit
deo. qui h̄m theologos nō est
in genere subē. et dria ḡnis diui
sua nō potest cōpetere nisi exi
stentibus in illo genere. Dicit
autē qd sicut subā accipit dupl
citer. uno^o pro trāscēdēte qd ē
cūm une deo et creature cōmu
nitate quacunqz. siue vniuo
ca seu analogica. Alio^o prout
est predicamentū determinata
cum cōceptu ad limita qd. ita

194

spiritus vno modo est et ante
dens prout est quid commune
deo et creature. Et alio modo
prout est genus subalternum sub
stantie sicut corpus. et isto mo
do dicitur eius differentia con
stitutiva incorporeum. Et si dica
tur quod est dare duas spirituali
tates. unam transcendentem et alias.
In genere existentem. Dicitur quod
quandocumque assignatur de
accidentales ut bipes homini. si
autem non est dare duas bipedali
tates. sed unam que est accidenta
lis. per quam circuloquimur no
biis differentiam essentiale per ipsas
est a cum sit una spiritu aliata in
angelo. et illa transcendentis per
ipsam circuloquimur transmigrati
bus sube sic nobis ignoramus
que est adiuncta cum ratione
spiritualitatis in creature.

Undecima Diffi
culta. si corpus quod est hic gnos
sunt species subalternae differt
a corpore quod est altera pars
compositi in homine vel in bru
to. Dicitur autem quod non vi
detur. quia corpus quod est al
tera pars compositi est subst
tia corporis cum non sit incor
porea. et ista est diffinitio gene
ris subalterni. Et confirmas
tur. cum quia due perfectio
nes substantiales eiusdem ra
sonis non possunt esse in eodem
composito. cum quia duo cum

poterant non possunt simul esse in
eodem loco. cum quia tria di
mensio est passio corporis que
est passio utriusque corporis. et
sic homo esset bis quantus ista
terna dimensione. cum quia di
scendet anima non remanet cor
pus nisi quod est altera pars aut
fuit. et tamen illud est subiecta coa
poream que est diffinitio. ut pas
tum generis subalterni.

Duodecima dif
ficultas. quod corpus quod est pars
non videtur essentialiter dici
de toto composito. cum nullus
corpus sit essentialiter sua pars.
et tamen corpus quod est gen^o de
essentialiter de composito isto.

Dicitur autem quod genus est
pars essentialis speciei sicut dif
ferentia. ut sicut ostensum supre
ius. et tamen dicitur essentia
liter de sua specie non ultima
ca abstractione. cum humanitas
non sit animalitas. et ideo
in quadam concretione seu co
munitate. et sic in proposito te
le compositum ut homo non
est corporeitas sed bene corpo
ratus. nisi forte dicatur quod illud cor
pus etiam concretive sumptus
est pars. et tunc dicamus ulte
rius quod corpus dicitur equiuos
et de corpore quod est genus
et talis pars. et tunc non sunt
duo corpora. sed due corpo
ris acceptio[n]es. Tamen non

videtur quare utrūq; non sit
substantia corporea nisi quia
constitutiva non videretur in
genere per se esse sed per reduc-
tionem ad constitutum. et ideo
pars non sit species cum sit cō-
stitutiva.

Decimatercia

difficultas. cum homo sit for-
maliter et essentialiter corpus
et genus. quid est intelligentia
per corpus quod est genus
aut materia. aut forma. aut pos-
tum quod resultat ex ipsis.
Et dicitur quod non est prima ma-
teria solum. quia ista non est
per se in aliquo determinato
accidente. nec sola forma. quia
ista dicitur in genere per reduc-
tionem. cum tamen omnes spe-
cies sint per se directe in gene-
re. nec compositum acceptum
pro utroq;. quia illud non addie-
ad utrūq; nisi respectu simulacris
qui non potest ponere re in
genere substantie. et ideo relin-
quetur quod sit compositum re-
sultans ex ipsis. et tunc illud re-
sultat. aut ab anima rationa-
li. et illud videtur impossibile
quia differentia rationalis est
posterior. quia sumitur ab ani-
ma intellectiva corporeo in ge-
nere substantie. et nullum pri-
us resultat a suo posteriori.
aut ab aliis forma. et tunc oportet
ponere plures formas in
homine.

Decimaquarta

difficultas est. si in divisione cu-
iuslibet generis istorum in dif-
ferentias semper una est perfe-
ctior altera. Dicitur autem ut
et sic ab omnibus. quia constat
et incorporeum est melius cor-
poreo. et animatum est melius in
animato. et rationale est melius
irrationali. Et confirmatur
illud. Cum quod omnia ista que
sunt eiusdem generis oportet
esse ordinata cum non sint con-
fusa. et non potest ibi utriusque
aliquis ordo nisi eminentia
qui remouet in omnibus equa-
litatem. cum quis unicus est
petit qualitas virtutis suam suam
rationem formalē. cum ex
sua ratione formalī unum sit
perfectius alio essentialiter. et
ideo sicut qualitates non sunt
unius rationis. ita nec eorum
finitates que sunt virtutis qua-
litates. et sic non potest ibi esse
equalitas que est inter quanti-
tates eiusdem rationis consue-
git cum sit respectus equiparantie.
Intelligendum tamen est.
quicquid cadit sub divisione
perfectiori est perfectius quo-
cumque cadente sub imperfectiori.
quia habet perfectiorem
divisionem. scilicet eodem genere
cum perfectiori differentia.

Decimaquinta

difficultas est. Cum triplex sit
anima secundum physis. scilicet vegetati-
va. sensitiva. et intellectiva.
et quae sumitur differentia. dicitur

pcise a vegetativa. q̄ in ista sola omnia animata cōueniunt & per dñs sensibile ab anima sensitiva. & rōnale ab anima intellectiva. Et ideo animatū ad uenientē corpori animato qđ est vegetabile p̄stituit animal. In telligendū tamen ē q̄ ex isto dicto sequuntur due p̄clusiones Quaz prima ē. q̄ rōnalis anima nō dat esse illi animato de quo hic loquimur. q̄ rationale est posterius animato. & nullum posterius dat esse priori.

Secūda p̄clusio. q̄ etiā aīa rationalis nō dat eē animali. q̄ prius est animal quā rōnale. sicut diuisum diuidente.

Decimasexta diffi. si inanimatū quod est dīa constituit unā spēm subalternā. sicut animatū. aut descendit immediate in multas spēs vīpote in elemēta & corpora supcelestia.

Dicitur autē q̄ nō est vna p̄fectio positiua ex parte inanimati. sicut est omnia vegetativa ex parte animati. ideo forte descendit immediate anima illi in plures spēs subalternas puta corruptibiliū & incorruptibiliū. quibus apparet nihil cōmune positiuum sub corporeo. Intelligendū tamē est q̄ nō est sic de incorporeo sicut & inanimato. q̄ in omnibus in corporeis suavitur ratio incorporeitatis sive spiritualitatis positiua cōmuniſ. & ideo incorporeū immediate cōstituit vna

spēm. Decimaseptima diffi-
citas. q̄ si animati dīa ē per
fectioꝝ inanimati. & per dñs
omne animatū est melius ina-
nimato. tunc p̄āte erūt p̄fectioꝝ
ores aut herbe: q̄ sint oīa cor-
pora supcelestia: quod videtur
absurdū. Si autē eccl̄uerso in
animata forent nobilita. tūc
omne inanimatū esset p̄fectus
quocunq; animato. & sic lapi-
des essent meliores q̄ homines
Dicitur autē q̄ melius est dice-
re q̄ herbe sint meliores q̄ side-
ra s̄m̄ essentiā. q̄ si diceretur
q̄ lapides p̄cedūt hōles. q̄ in
cōparabilis res est rīta qua si-
dera carēt. Intelligendū ta-
men est q̄ ab illa diuisione in-
animati. p̄hī nōnulli preclarū.
vñq; poluerūt corpora supce-
lelia iore animata ut eēnt ma-
gis nobilia. illud tñ nō admic-
tit theologia. Decimaoctava
difficilas. Quare ita bñ cor-
ruptibile & incorruptibile non
sunt dīe diuisue corporis. si-
cut animatū & inanimatū cum
omne corpus sit corruptibile.
aut incorruptibile. sicut anias
cum & inanimatū. Dī q̄ cor-
ruptibilitas & incorruptibili-
tas sunt posteriora talibus na-
tūris. cum sint aptitudines ad
actū corruptibilitatis. corrup-
tibilitas & incorruptibilitas ta-
lū aptitudinū sunt priuatio-
nes. animatū autē est prius re
animata. in eo q̄ anima vege-
tativa & qua sumitur illa dīa

est talis rei constitutiva. Et ideo cum sint priores dñe eis quib⁹ conueniunt. ideo melius animatum et suum oppositum. & corruptibile et suum oppositum pro dñis uis assignantur. Intelligendum tamen est quod diuisio corporis per corruptibile et incorruptibile. est diuisio per passiones disiunctas. sicut animalium aliud risibile aliud non risibile. quia utrobius est aptitudo ad actum. qui actus non possunt ponere differentie essentiales. quia non sub alteri sunt animato aut inanimato. et omnes dñas eidem essentialiter conuenientes oportet esse positas sub alteri natim. Decimanona diffi. Si unum et idem corpus potest esse sub differentia animati et inanimati. Dicitur autem quod quecunqz differunt generi differunt specie. et quecunqz differunt specie differunt numero. et ideo cum animatum et inanimatum constituant genera distincta sub alterna. semper corpus animatum et inanimatum differunt generi et magis specie. et multo magis numero. et ideo idem numero corpus non potest esse sub differentijs animati et inanimati. Intelligendum tamen est. quod aliqui dicunt quod licet idem simul non possit sub utraqz differentia esse tamen bene successiue. quoniam idem corpus numero successiue est mortuum et est unum

et sic animatum est inanimatus.
Istud tamen non valet. Quod impossibile est aliquid inuiduum transire de aliquo genere ad aliud genus cum unum quodcumque sit necessario in genere sicut in primo dicendi per se. animatum autem et inanimatum diversa genera constituant.

Et ideo videtur esse dicendum quod corpus mortuum per se non est in genere. sicut nec materia cum sit pars compositi essentialis. aut si est in genere. non est nisi in genere corporis et animati reductum. sicut principia reducuntur ad genus totius. Vicesima difficultas est. Si differentia superaddita generi in tali divisione. semper differat ab eo realiter. Dicitur quod quandoque est idem realiter. sicut differentia corporeitatis aduentio substantie facie corpus. in quo ratio corporis a ratione substantie non videotur esse distincta realiter. quia cum in realiter distinctis priori non repugnet esse sine posteriori. tunc posset tale corpus remanere. puta subiecta corporeitate. quod non videtur possibile. in aliis autem videtur esse realis distinctio. sicut cum animalium opponitur corpori. quod separata omnia remaneat vere corpus. Unde constat corpus et animalia differre in tali realiter. Et ita est cum sensibile additur vegetabili idem cum ras

tionale additur animali. si iste tres anime ponantur in eodem
distincte realiter. ut non nulli putant. Intelligendum tamen est quod hinc sententiam aliquorum. corpus non est genus nec anima sic sumpta est differentia. quis ratio generis sumatur a corpore. et ratio differentie ab ipsa anima. Tunc semper prima difficultas est. cum dicat boecius dividens substantiam in materiam et formam et compositum. quod relictis extremis de medio est agendum. cum sit tractaturus de predicamento substantiae. quod alia ad istud genus non pertineant directe.

Non videtur quod hic sit curandum de anima et corpore pro ut sunt materia et forma. Et ideo videtur quod licet differentia corporaea sit a forma corporis sumpta. tamen ipsa est effectus formalis illius forme. in quantum constituit compositum resultans ex talibus. Et eodem modo animati differentia sit effectus formalis ipsius anime ut informat. et tunc genera et differentie. licet sint a materia et forma principiata. tamen ista non sunt genus aut differentiae sed sunt effectus formales. qui sunt in ista tercia entitate resultante a materia et forma. et sic non pertinet ad genus per se nisi compositus. quamvis principia possint reduci.

Intelligendum
tamen est quod isti effectus formales diversi. quandoque dantur ab una forma. sicut eadem forma dat esse subiectum et corpori. licet videatur in se continere duas rationes formales. quarum quilibet dat esse compositionis correspondens. quandoque dantur a diversis. sicut esse corporeum datur a forma corporis. et esse animatum ab anima vegetativa.

LXXX. Difficultas

Si ponendo talia omnia radiari formaliter in tercia entitate resultantem ex materia et forma. si tunc est necessarium ponere quod genus et differentia realiter distinguantur in aliquo.

Dicitur autem quod non videtur quantumcunque ibi ponantur forme realiter distincte. Quia plures cause realiter distincte possunt concurrere ad unum effectum realiter indistinctum et ita una tercia entitas fundat omnes rationes formales generum et differentiarum. in substantia.

Intelligendum

tamen est quod istud non est intelligendum de ista tercia entitate partiali. quod resultare dicitur ex materia et forma organica cor-

posse. q̄ illa dicitur realiter ab entitate tercia resultante formaliter ex materia cū omnibus formis. qualis est humanitas a q̄ abstrahuntur ḡnā et dñe usq; ad suprema. Vicesima tercia difficultas est si per aliam viā potest saluari ydēptitas realis diffinitionis cum diffinito. Dicitur autē q̄ si dñe sine ipse forme. vi potest corporeus. sicut forma corporis. et animati sit ipsa anima. ista dicitur q̄ dñe realiter ab inuicē. Et velerius cū diffinitū sit dpositū ex istis resultans. sicut formalis effectus qui resolutur in istis sicut in p̄ces essentiales. et effectus oīs dicit realiter a suis causis. tūc nō solum p̄tes diffinitionis ab inuicem. immo etiam totū diffinitus et tota diffinitio erit realiter diffinitū. Et tunc cū in realiter distinctis prius sine posteriori esse possit. diffinitio sine diffinito poterit esse. sicut corpus et anima sine dposito resultante. Intelligendū tamē est. q̄ si oīs ista ponantur adicari in tercia totali simplici entitate ex oīb⁹ principijs resultante. tunc p̄ne ponit realiter idē. q̄ nō sicut causa et effectus s̄. sicut unus totalis simplex effectus. Vicesima quarta difficultas est. q̄ dicunt aliqui q̄ in uno dposito non est dare nisi unica subālez forma. et tunc nō oportet tota diffinitia multiplicare. Dicit autē q̄ ad idem reddit quantū ad pro-

positum. q̄ tūc multitudō generū et dñaz. aut accipitur ex parte unius formie. et sic cū ista differat realiter a dposito si cut a suo effectu. tunc diffinitio erit realiter distincta a diffinitio. aut sumitur ex parte dpositi resultatis. et tunc habetur q̄ hic dicitur modo. Intelligendū tamē q̄ ista multitudō ḡnum et speciez ac dñaz in ordine principali nō arguit pluralitatem formaz. Vicesima quinta difficultas. q̄ dicunt aliqui q̄ omnis ista multitudō generū et dñaz est solum per actū. nō rationis. et circa erga talē multitudinē non est mēlū laborādū. cum entia rōnis defacili p̄ne multiplicari. istud enī nō valeat. q̄ cū in calibus entibus defacili procedant p̄ces s̄. in infinitum. ita facile foret assignare infinita calia sicut certa. Et confirmatur cum q̄ cuī omnis distincta notitia sit resoluteoria in genus et dñam. nulla distincta notitia respiceret nisi ēntia rationis. cum q̄ omnis demonstratio esset circa calia entia. cū accipiat genus et dñam in suo medio. tūc q̄ omnis scilicet de calibus c̄li procedat ex demonstratione. tūc q̄ oīs sermo noster reducitur ad ista quicq; In intelligendū tamē est q̄ isti q̄ omnia faciunt per entia rōnis euadunt faciliter omnia difficultia. sed nullā certitudinē esse rūt. Vicesima sexta difficultas

tas. si diuisio corporis anima
ti in sensibile et in insensibile sit
in d̄rās essentiales. sicut diui-
sio corporis in animatū et in in-
animatū. Dicitur q̄ nō quā
cum ad illud q̄ important no-
mina istarū d̄rarū. q̄ sensibile
dicit naturalē aptitudines ad
actū sentiendi. sicut risibile ad
actum ridendi. Et i deo cū oīs
aptitudo s̄m premissa sit poste-
rior apto nato non p̄t esse q̄
ditatiua d̄ra. sicut animatū q̄
est prius s̄m q̄ importat ani-
mā. q̄ illud q̄ ostieuitur p̄ ipsas

Intelligendū tñ q̄ per sensi-
bile hic circulo qui mur. animā
sensituā. sicut supra per ani-
matū datur intelligi anima ve-
getativa. et idco cū anima sen-
situā sit de essentia animalis.
ista d̄ra essētialis est reputād a

mone apparenſ a quo accipie
ratio generis quā ex ipso argu-
mentatur.

LXVII. Difficul- tas.

cas. q̄ cum sensibilias cōuen-
iat omnibus corporibus taſ
corruptilibus q̄ incorrupti-
libus. nō videtur posse pond̄
d̄ria diuisua corporis anima-
ti. cū tā ad animata q̄. ianima-
ta se extendat. et nulla d̄ra dia-
visua se extendat ultra ambis
cum sui diuissi. Dicitur autē
q̄ sensibile hic est equiuocum.
q̄ potest capi actiue pro illo q̄
est aptū natū sentire. et sic cōt̄i-
nēt sub corpore animato. nul-
la em̄ res sentire potest nisi sie
animata. aut potest accipi pas-
sione pro eo q̄ est aptū natū sen-
tiri. et sic cōuenit omni corpori
tam animato q̄ inanimato.
quēadmodū sensibilia distin-
guuntur cōtra intellectualia.
seu spiritualia. Intelligendū
tamē q̄ ista sensibilitas passi-
ua. nō est d̄ra quiditatua sed
propria passio corporis. q̄ oē
corpus est aptū natum habere
sensibilē qualitatē per quā po-
test sentiri. ipsa tamē sensibili-
tas ut quo primo p̄uenit acci-
dentibus p̄t experimur.

LXVIII. Difficultas

si in ista subordinatiōe generū
et d̄rarum posteriora sunt per-
fectionora. Dicitur autem q̄ sic
quis que sunt posteriora via

tas. si cū dividitur corpus ani-
matū in per sensibile et insensi-
bile. sicut sensibile cōsticuit ani-
mal si per eundē modū insensi-
bile. aut d̄ra circunscrita per
ipsum cōsticuit aliud genu⁹ sub
alternis. Dicitur autē q̄ sic. s.
plantā. q̄ omne corpus anima-
tū insensibile est plāta et omne
eale corpus. s. plāta est essentia
litter corpus animatū insensibi-
le. Intelligendū tamē est q̄
cū dicuntur planta d̄icitur ordo
vegetabilis ad nutrimentū ter-
re. et istud s̄m se nō dicit ali-
quid essentiale. s̄z eī aliqd cō-

generationis sunt priora ordines perfectionis. ut suo loco patet. Et primo ostendetur h^o de d^a respectu generis. qⁱ secundum melius est potentia. in cursu autem istoru ducit principiorum. genus le habet per modum potestie. et d^a per modum accus. Secundo de spē respectu generis. qⁱ ipses se habent per essentialē ad divisionē ad g̃as. cū includit ipsas et d^am. et oē totū est maius sua pars. Tertio per idē de spē respectu d^ae. qⁱ d^a est ipsa species. ut fuit ostensum. Quarato de individuo respectu spēi. qⁱ tota ratio diffinitiva spēi includitur in quolibet individuo et ultra illud per quod natura specifica individuat.

LXXX. Difficultas.

Si rōnale et irrnale dividunt animal sicut d^ae quiditative.

Dicitur autem qⁱ sicut sensibilitas et insensibilitas. s̄m i. ludo qⁱ dicitur. nō p^one eē d^ae quiditative. ut fuit ostensum. ita rationale. cū dicte aptitudine ad rōniātādi actū. sicut sensibile ad sentiendi actū. et nulla aptitudo ut sepe fuit dictū est quiditative nature. qⁱ est aperte nata cuius in ea fundetur. tñ per illas differētias circuloquimur cēntiales d^aas. ut p^o rōnale d^am qⁱ sumitur ab anima intellectiva sicut per sensibile illa que sumitur ab alia sensitiva. qⁱ ante hunc de quiditate essenti corporis.

Intelligendū tamē est. qⁱ sicue risibilitas est aptitudo ad actū ridēti qui est accēs. ita rōnaliitas est aptitudo ad actū rōniātādi qui est accēs. Et idō sicue risibilitas est passio. ita rōnabilitas eadē rōne. licet h^o mulier timet ponere. qⁱ p̄hī h^o pro exemplo nō posuerūt. quis pcedat qⁱ nō potest magis de risibili qⁱ de rōnali rō assignari.

LXXI. Difficultas.

Si in talib[us] diuistione animalis in rationale et in irrnale qlibet d^aa substituat spēm suā. Dicitur autem qⁱ sic cōmuniter. qⁱ ista cōstituit animal rōnale. ut hominē. et ista brūtū qⁱ est cōmune ad oīa animalia irrnalia. et ista est spēs subalterna. si tamē est spēs. Intelligendū tamē est. qⁱ s̄m dicta cōmunia genus quodlibet argumētatur ex aliis quo apparenti cōmuni multis speciebus. sicut ex actu sentienti qui est cōmuni oībus animalibus accipimus genus alia. ex actu vegetandi genus corporis animali. qⁱ quiditates rerū sunt nobis occulte. et forime manifestantur per suos actū. vel per sensibilia queq;. Et qⁱ non videtur vñ cōmune apparet omnibus brūtis. ut distinguuntur ab homine sicut omnibus hominib^o. ut distinguuntur a brūtis accus ratiocinandi. et ideo non ita apparet tale genus subalternum. licet nomen.

hunc sit eis commune. et ista cōmunitas potest saluari per cōmunitatem irrationalitatis immediate ad omnes tales species descendentes.

XXXIIII. difficultas

Si rationale est ultima d̄ia hominis ut hic sumitur. Dicitur autem quod non secundum viam platonis in loco isto. quia constituit animal rationale quod ponitur commune hominibus et diis. in isto tamen errat plato secundum fidem christianam. quia non ponit aliquod rationale animal nisi hominem. angeli enim non sunt corpora nec animalia. ipse autem posuit deos compositos ex corporibus incorruptibilibus. et animalibus intellectuis. ideo oportet dicere quod differentia ultima hominis est rationale. Et istud non solum secundū fidem. sed etiam secundum rationem naturalem. quia nobilissima hominis perfectio est rationalis anima. et ultima differentia se per est perfectissima. Unde si rationale nō esset ultima oportet dare ulteriorem perfectionem in homine et prestantiorem. quod non videtur conueniens. Intelligendum tamen quod sicut transmutatio facit scire materiam. ita operatio formam. et ideo cum nulla

operatio in hominē declarēt formam posteriorem. non videatur esse ponenda.

XXXV. difficultas

2. Quomodo rationale potest esse ultima differentia hominis cum talis sit specifica. que debet conuerti cum diffinito. et tamen non solum homines. sed etiam angeli secundum veritatem sunt rationales. Dicitur autem quod hic accipitur rationale pro essentia anime rationalis: a qua sumitur ista differentia. et sic rationale est proprium homini: et angelo non convenit. et secundum istum modum ponitur ultima differentia hominis.

Intelligendum tamen est quod accipiendo rationale secundū se. non circuloquendo aliud. istud est commune homini et angelo. et sic est passio substantie intellectualis. et non differentia quiditatua. quia sic dicit naturalem aptitudinem ad recipiendum actum rationis.

XXXVI. difficultas

quia in ista arbore Porphyrii ponitur mortale sicut ultima hominis differentia et nō rationale. Dicitur autem quod in hō errauit porphyrius. et nō solū sed

Eundū fidē, sed etiā secundus
naturalem rationē. tūq; qz mor-
tale se habet in plus q; animal
cū omne animal sit mortale. &
multa moriūcur que non sunt
animalia. cū qz omne corp⁹ ani-
matū est mortale. & tamen dīa
victima speciei specialissime nō
potest attingere ad cōmunicā-
tē alicuius generis subalter-
ni. Intelligendū tamē est q;
mortale est propria passio corpo-
ris animati. cū dicat aptitudi-
nē naturalem ad moriendum.
cū oē corpus animalū est ap-
cum natū mori.

XXXV. Difficul- tas.

cas. si anima rationalis a qua
sumitur vita dīa dare esse corpo-
rem animatum. & animal cum
contineat virtus alter totū hu-
manū cōposū. Dicūt autē
aliqui q; sic. qz rationale oīa
glia continet in virtute. istud
tamen nō videatur itare. Tū qz
causa formalis nulla pōt est esse
causa sui prioris. cū omnis ef-
fectus vlt sit posterior sua cau-
sa. esse autē animal & animatum
corpus & corpus. ista oīa sunt
priora rationali esse. & ideo il-
lud a quo sumitur ista dīa nō
potest dare tale eē. Tum quia
omnis causa formalis est de eē
sui effectus. quia causa forma-
lis in genere subē nō est causa
sui. nec materie. ergo solū cō-
posū. cum plura non sunt in
genere subē. & tamen eē cōposū

tum essentialiter includit for-
mā. per quā in esse cōstituitur.
h̄ anima rationalis nō potest
esse de essentia istorū ḡ. nō pōt
esse causa formalis eorū. minoz
autē ista pbatur. tū qz esse ani-
mal esset nobilis q; esse ratio-
nale. cū includēs sit inclusio
perfectius. tum qz si anima rō-
nalis intraret quiditatē anima-
lis. omne animal esset rōnale.
qz quādocūq; aliqua lunt ei⁹
dem rationis quicqd includit
qđicatiue in uno & in reliquo.
animalitas autē que est eiusdē
rōnis scđm gen⁹. est in omnib⁹
specieb⁹ animalis. Intelligē
dīcūt q; si pēs forme cōcurrūt
ad constituenū vlamatū cō-
posū. tunc quelibet dīa eē se-
cundū illā rationē quaz in se
formaliter habet.

XXXVI. Difficul- tas.

cas est. si dīa irrationalis cir-
ca bruta. aut per ista que circū
loquimur est perfectior in eis
& dīa sensibilis. Dicitur autē
tem q; sic. qz ostēnsum fuit q; in-
feriora sunt semp perfectiora.
istud tamen non videatur posse
itare. tum qz sicut summa per-
fectio hominis est anima intel-
lectua. ita summa perfectio
bruti. videatur anima sensitua
a qua sumitur differentia sen-
sibilis. tum qz cum opatio fas-
ciat scire formā. & melior opera
eio meliorem formā. Non enī
scimus intellectuā meliorē eē

145

sensitiva. nisi quod intelligere me
lius est quam sentire. Dicitur autem
et sensitiva videtur esse nobis
huiusmodi bruti perfectio:
tum quod in brutis differentibus
specie differt ista anima specie.
iccirco ipsa secundum rationem specificam
in quolibet bruto. est perfectior
seipso sub ratione communis per
rationale autem circunloquimur illa rationem specificam. vel
per aliquid sub irrationabili
contentum. Intelligendum tamen est.
quod si rationale non constituit spem ut fuit positum supra.
tunc non est perfectius sensibili.
sed tunc ille dicitur specificus in
quas cadit immediate animal
ex parte bruti. sunt perfectio:
res. ut patuit.

XXXVII. difficultas. Quia si anima sensitiva
in quolibet bruto continet duas
rationes formales. unam secundum
quam dat esse sensibile quod est
esse animal. et aliam secundum quam
dat esse specificum cuiuslibet bru-
ti. pro eo quod anima sensitiva in
brutis est ultima et optima per
perfectio. tunc anima sensitiva in
bruto erit multo perfectior quam
in homine. cui non dat nisi esse
animal. cum esse specificum ei debet
per animam intellectuam. Dicitur
autem quod ista ratione natus
nisi dicatur quod animalitas
bruti et hominis sunt diversarum
rationum. eo quod latentes equivo-
cationes in generibus. et illud
est collere genus. aut dicatur

¶ sensitiva et intellectiva sunt
idem in homine. et ita in homi-
ne est ita nobilis anima sensitiv-
a sicut intellectiva. Istud enim
non valet. quod cum anima sensiti-
va constituit animal. et omnia
animalia conueniant in ratione
generis. tunc anima intellectiva
esset de essentia omnis ani-
malium. et iterum homo in ratione
generis foret perfectior quam bru-
tum in ratione specifica. In
telligendum tamen. quod magna
argumentum excellit anime se-
sitive in bruto esse videtur. quod
multa bruta in nobilissimo sen-
su puta visu excellunt homines
tamen melior poteris est imma-
ginatione que in homine semper
excellit.

XXXVIII. difficultas. Si homo contrahitur ad
individua in ultima divisione
istius arboris per alias differencias. Dicitur quod sic per dif-
ferencias individuales quod dicuntur hec
que cates. quod cum ita in
individua conueniant in specie. et
differant in numero. oportet in
eis esse illud per quod conuenient
et istud est natura specifica. et illud per quod distinguitur.
et istud est pars individua-
lis. quia differentia ut patet est
illud per quod illa que sunt
in eodem genere distinguuntur
ab invicem. Intelligendum
tamen est. quod iste differentiae non
sunt quiditas. quae quindiu-
D. iii,

eiusdem speciei non sunt distincta
essentialiter a priori. sed tantum
est a posteriori distinctio natu-
re specificē.

xxix. Difficultas

Si iste individuales esse sunt p-
fectiores & esse specificē. ut su-
per fuit dictū. & in tali ordine
eiusdem gñis semper inferiora sūt
perfectiora. et illa que sunt po-
steriora prioribꝫ. Istud tamē
stare non potest in pposito. q̄ es-
sentialia et quiditatua semper
in quolibet sunt posteriora. ut
perfectiora. tum q̄ vnū indiui-
duum aliud posset excedere in
dīsa individuali. sicut vna al-
bedo aliam. quare maior esset
iste excessus pfectiōis & ille quo
excederet vna spēs alias. puta
albedo nigredinem. quanto en-
titas in quo excedit foret per-
fectior qđ non videtur. Intel-
ligendum tamen est & illa re-
gula superius sumpta. & poste-
riora sunt semper perfectiora
superioribus est infallibilis in
quiditatuis rationibus. Iste
autem differentie ut patet nō
sunt quiditatue.

xl. Difficultas.

De hīm ista videtur & individu-
um possit diffiniri diffinitione
propria. accipiendo speciem et
illam differentiam individua-
lem. sicut species diffinitur per
genus et differentiam specifi-
cam. et tunc eodem modo de-

nā diuiduis poterit esse sciencia
propter quid. cum tamen hīm
platonem de ipsis nō possit fi-
cri disciplina. Dicitur autē
& ipsa individua non sunt per
se diffinibilia. pro eo & individu-
alis proprietas nullā dicit
quiditatē. nec quiditatiam
perfectionē. et sic nec sciētia de
eis esse potest. Intelligendū
tamen est. & species dicit totaz
essentiam individuorum. pro
eo & individua non addūt ad
speciem nisi hequeitatē. que
nullam dicit quiditatē. nec
per consequens diffinitiam
rationem.

Sed remanet

hic dubius. quid proficiat osa
ista difficulta ad redigendū oēs
intellectum in obsequium chri-
sti. Dicitur autē & in tertio
sententiarum volumus tracta-
re de veritate humanae nature
christi. ut extollamus sue incar-
nationis misteriū. oportet nos
scire quid genus. quid species
& dīa. ut videamus in quo ge-
nere & specie ipsum collocabi-
mus. & ut circa talia sciamus
dissoluere versutias p̄horum.
prout se erigunt infideles ad i-
carnatiōis misteriū impugna-
dum.

Finiuntur pas- sus sup porphiriū

Incipiunt pas sus super p̄dica menta.

Eciōdo oc currit liber p̄dicamē,

et rū aristotelis in cuius exor
dio. Primus passus est. Q̄ equi
uoca dicitur quoꝝ nomē solū
est cōmune. et s̄m illud nomen
rō subē ē diversa. ut animal hō
et quod pingitur. caꝝ primo.

Sed cōtra hanc
definitionē instatur quadru
pliciter. Primo q̄ illis que sūt
de p̄dicamento uno nō p̄dē so
lū nomē cōmune ē. cū eis cō
ueniat vna rō cōmunis ḡnis. et
enī ibi sunt multa equiuoca.

Scđo. q̄ null' reb' p̄dē solū
esse nomē cōmune. cū oia que
sunt res cōueniāt in entis rōne
et sic ista diffinitio nō p̄dē aliq
b' cōuenire. 3° q̄ sol ponitur
causa equiuoca respectu eorū
que generantur et corrūpūtur.
et tamen conuenit cum eis nō
in solo nomine. sed etiā in cor
poris ratione. qđ est genus sub
alternū. Quarto quia ista
vox domus significat multa.
cum domus nov sit vñū per se

aut acerius. et tunc ista misera
cōueniunt in solo isto nomine
et tñ istud nomē nō ponit̄ eiſ
equiuocū.

Ad primum dicē

tur. Q̄ illa que sunt equiuoca
in p̄dicamento substātie. vt ant
mali latrabili et pisci. quorum
quodlibz dicitur canis. sit ali
quid cōmune p̄ter nomē. non
tamē s̄m illud nomen. sed sub
rōne subē vel corporis. et ideo
additur in diffinitiōe equiuo
ci. et s̄m illud nomē ratio subē
est diversa. Ad scđm q̄ licee
talibus sit aliquid cōmune ses
cundū nomē entis non enī s̄m
illud in quo ponitur equiuo
catio nominis. Ad tertium q̄
sol nō causat ista inq̄tū est co
pus. sed s̄m suā rōnē p̄pua in
qua nullā habz cōmunitatē cū
eis. et ideo dicit̄ causa equiuo
ca. Ad quartū. q̄ nō dicit̄
equiuoca vox cōmunis multis
cōmunicate parciali sicut do
mus. s̄ cōmunitate totali. q̄nō
illa vox attribuit̄ tota cuius
bet istoz sicut canis. Intelligē
dū tñ est q̄ q̄tuor p̄nē poni sp̄ē
equiuocatiōis. quis nō ponat̄
nisi tres. Quaz prima est. q̄nō
vnū nomē equaliter significat
multa. sicut canis aſal latrabi
le. et pisci. marinū. et fidus celeste.
et tñ dicit̄ equiuocū a ce
su. q̄ casualiter tñb' idē nomē
ē i positiū. Scđa sp̄ē ē quādo
dictio equoꝝ significat vnū p̄

prise & reliquū transumptione. si
cū illud q̄ ē ridere significat
pprium actū hominis. et trāsu
mitur ad florere. Tercia spe
cies est. quādō vna dictio li
gat multa ex cōsignificati
ōne. sicut epi. aliud denotat
quādō est nominatiūus plura
us. et aliud dāt intelligere vt ē
genitūus singularis. Quar
ē species est. qndō vna dictio
est h̄ic cōmūnis duobus & vni
conueniat eius significatiū per
se. & alteri per attributionē ad
illud. sicut cesar dicitur de prin
cipē per se. & de eius imagine
per attributionem ad ipsum. e
stīt modus equiuocationis est
in animali pīcto. & q̄o q̄ pīcū
nō dicitur animal nisi in ordī
ne ad illud q̄ ē lūba animata
sensibilis. & iste modus est simi
lis transumptioni. Quis hic nō
ponatur transumpcio.

Sed Oritur Diffi
cultas. ad quā ista spēx se
ducantur simpliciter & s̄m qd
vt cū h̄d dicit equiuoco de ho
minē mortuo & de homine viuo
Dicit autē q̄ simpliciter & s̄m
quid intelliguntur duob⁹ mo
dis. aut qñdo secundū quid di
citur diminutio sicut in p̄posi
to. & sic est quarta spēs. q̄r h̄d
mortuus nō dicitur h̄d nisi in
attributione ad hominē verū.
Aut qñdo s̄m qd accipit p̄tialr
sicut alb⁹ dēces dicit alb⁹ s̄m
quid. & istud nō est equiuocuz

sed vniuocū. licet partialiter.

Allius secūd⁹
est. Q̄ vniuoca dicunt
quoz nomē est cōmūne
et scdm illud nomen ratio subē
est eadē. vt animal h̄d. bos. cas
pitulo pīmo.

Sed cōtra hanc
dīffītione instatur q̄druplici
ter. Primo. q̄r quibusq̄z est
aliquod nomē cōmūne. eis cō
mūnis ratio noīs illius esse vt
detur. cū quibusq̄z est cōmū
ne dīffītū. sic cōmūnis & dīf
fītio que hic noīe ratiōis si
gnificatur. & sic s̄m hanc dīffī
tione vniuoci oē nomē cōmū
ne erit vniuocū. Scđo q̄r no
mē aīalis est cōmūne vniuocū
ad hominē & ad brūtū. & tamē
dīffītiones istoz sunt p̄trarie
sicut a p̄trarij dīfferētia date

Tercio q̄r iō subē nō inue
nitur in accidētib⁹. & sic cū nō
sit ibi ydēptitas rōnis subē. ibi
nō poterit cē vniuoca⁹. Quar
to. q̄r indīvidua eiusdē speciei
nō p̄nt habere rationē substā
cie nisi eadē. & in qñdo dicit de
duob⁹ vnuū nomē p̄pū. non
dicit vniuoco. sicut iohānes de
baptista & euāgelista

Ad p̄imū dīcitur
q̄ liceat in nomine equoco idz
nomē & eadē noīs iō (put no
men est pars orōnis) p̄ueniat
equiuocatis. nō tamē vna ras

tio significati p nomē de q̄ est
hic intētio. et ideo in ista diffi-
nitione d̄r q̄no rō subē est ea s-
de. et nō sit mēcio de nos rōne

Ad scdm. q̄ nō oportet vni-
vocatoꝝ rōnes pprias easdeꝝ
esse. sufficit autē q̄ s̄m illud no-
men cōmune habeat eādē rō-
nē sicut brutū hab̄ eādē rōnē
cū alio. **A**d terciū q̄ hic acci-
pitur in hac diffinitiōe rō subē
p quidicatiua rōne in quocū
q̄ genere reperias. accepta sub-
stantia pro cēntia v̄l quiditate

Ad q̄rtū. q̄ individua talia
habēt quidē vna rationē s̄m
nomē sue spēi. sed nō q̄n noia
ppria sunt eis cōmunes nisi for-
ce p aliquo acc̄ns vñ sic appelsi-
lentur sicut eis cōmune. et tūc fo-
ret vniuocatio in illo acc̄nte. si
cūt p̄uo iohānes in gr̄e fuerūt
a for.

Sed Quiditatis Dif-
ficultas. si ois p̄dicatio aut ē
vniuoca aut equiuoca. Dicitur
autē q̄ nō. q̄ cū dicitur sortes
est albus illud nō est vniuocū
nec equiuocū. q̄ in cuiuslibet
illorū diffinitiōe ponit cōmuni-
tas rōnis. et hic nō est cōmuni-
tas cū dicitur sortes ē h̄c albū.
aut sortes ē hic h̄d. Sc̄da dif-
ficult. si ois p̄dicatio in q̄ nomī
est plurib⁹ cōmune ut cuius pos-
sit assignari. sicut ista īmedia-
ta. ut ois t̄lis p̄dicatio sit vni-
uoca v̄l equiuoca. Dicitur autē q̄
ūc. q̄ quoꝝ diffinitiōes dātur
p īmedia. illa sunt īmediatae

diffinitiōes aut istoꝝ dāct p īm-
ediata cōtraria. puta p idē
et diuersū. q̄ vbi est idē nomē et
eadē rō. ibi diffinitio vniuoca-
tionis. vbi idē nomē et alia rō
ibi equiuocationis diffinitio.
q̄ diffinitia īmediata. Tertia
difficultas. q̄ aliqui inter ista
ponūt mediū. et illud cōmūne qd̄
ponūt vocat ambiguū. istoꝝ tūc
nō est intelligibile. q̄ inter pris-
uatiue opposita cū includane
p̄tradictionē cēntialiter. nō ē
mediū assignare circa subcēm
ap̄tū natū. nūc aut vñū et mltā
sunt prisuatiue opposita. et iō
nullū p̄tēt cē cōmūne eis nisi s̄m
vna rōnē. et sic vniuocū aut se-
cūdū multas. et sic sub diffini-
tione equoci. Et nō videt p̄ a-
liq̄s p̄tēt euadere saluatis istis
diffinitionibus. vnde illi qui
curāt fugere apponūt ad diffi-
nitiones p̄ eis placet. Qua-
ta diffi. si analogia potest ponit
media inter vniuocatiōē et e-
quiuationē. Dicitur autē q̄
quēdā ē analogia in qua dicit
vñū de duob⁹ s̄m attributio-
nē vnius ad alterū. sicut sanie-
tas de vrina et de animali. et ta-
lis analogia cadit sub equoca-
tiōe vt fuit ostēsuz. Alia ē q̄ di-
citur s̄m prius et posteri⁹. sicut
ens de subā et acc̄nte. et t̄lis vi-
detur cadere sub vniuocatiōe
q̄ prius et posterius nō variat
cuiusq̄ rōne formā. et sic istoꝝ
rum nullū est medium īne-
nire.

Thīs tercīus

est. Qz denominatiua di-
cuntur. quecumq; ab ali;
quo solo casu dñi a s; m nomen
habet appellationē. vt a grā-
matica grāmaticus ca^o eodē.

Sed oritur diffi-

cultas si denominatiua distin-
guuntur hic cōtra vniuoca et eq-
uoca. Dī q; nō cū illa vt pa-
tuit sicut immediata. vnde q; nō
q; denominatiua sunt vniuoca
sicut risibile dicitur vniuoce de
individuis hominis. et tñ deno-
minatiue. vt vult exp̄sse plato
in sophistes. Q; oq; autē sunt
equiuoca. vt cū albū dicit de
albo in voce. et de albo in colo-
re. et sic patet q; nō tradicunt
illis. Sc̄a diffi. si predicata
essentialia sunt denominatiua.
Dicitur autē q; sic. cū oēs diffe-
rentie predicentur denominati-
ue et adiective. vt rationale et
sensibile. que omnia sunt essen-
tialia. et iterū diffinitio essentialia
quis quancū ad dīas denominati-
ue predicatur. vt cū animal ē
subā animata sensibilis. et hō ē
animal rōnale morale. Ter-
cia difficultas si in p̄dicatis es-
sentialib^o que dicunt in quid.
puta que sunt in recta linea ē
p̄dicatio denominatiua. Dicit
q; sic subjectiue et nō adiective
qr ab animalitate dicitur aī al
et ab humanitate hō s; m drām
casus. sicut suo^o a grāmatica

grāmaticus. Et cōfirmatur q;
onne q; nō est ultimae abstracti-
onis est aliquo cōcretū. Quar
ea difficultas. q; p̄dicatio qui-
ditatiua et denominatiua vident
distinguishi ex opposito. et ideo cū
iste recte sine quiditatue non
dicunt denominatiue. Dicitur
autē q; illa quiditatua. que fie-
re in abstractiōe ultima. sicut cū
dicitur q; equinitas est tantū
equinitas. distinguuntur osno
contra denominatiua. non il-
la que fit s; m aliquā cōcretio-
nem. sicut cū dicitur hō est ani-
mal. cuius cōcretionis signū est
qr ista nō est vera. humanitas
est animalitas. et ista quiditat-
ua potest etiam distinguere con-
tra denominationē adiective
factam non substantiue.

Sed remanet di- bū. quare in predicatis essenti- alibus sit etiam denominatio cū sint idē essentialiter subjectū et predicatiū. et idē nō denomi- nat seip̄m. Dicitur autē q; in ta- libus s; m q; patuit in sophistes superius est pars sui inferioris essentialis. et nō est idē omnino et pars de toto nō potest dici nisi s; m aliquā denominationem. intelligatur qr nullū eotum est sua pars. quis sit habēs illas partē. ideo animal nō est aīa. sed animatum. Sc̄m dubiū. si in p̄dicatis accidentiū accipio- tur intellecta. ca'is denominati- o sicut posita ē in illī q; posita

Sunt in **predicamento** sibi. Dicitur **quod** sic eadē rōne. quod **vbi** cūqz sūt genz & dñia sunt ibi p̄tes ipsæ & ci essentiales. unde in qualitatē licet albedo est color. tñ albe deitas nō est coloreitas in vltimata abstractione. Unde est semper intelligēda denominatio h̄m rationē licet nō explicetur secundū vocē. **Tercium** dubium. quod sicut albū & colorā cum dicunt cē concreta. ita albedo & color dicitur cē abstrac-
cia. tñ abstraciū nō est denomi-
natum. Dicit autē **quod** verū
est qñ ē abstraciū vltimata ab-
stractionē. tale autē nō est albe-
do. smo ipa est mediū inter vltimate cōcretu. qd est albū. et
vltimate abstraciū qd est albe-
deitas. et per p̄ns aliquater ē
abtractum et aliquiter concre-
tu. Dicitur autē similit̄ abstra-
ctū quod abstrahit a subiecto.

Quatriū dubiū. si aliqua p̄-
dicatio quidatua potest esse
vera in vltimata abstractionē.
Dicitur **quod** licet istud. nō obvea-
tur vel nō videat in **predicamen-**
to. tñ in trascēdētib⁹ bñ. quod rō-
entis vltimate abstracta videt
dici de omnibus p eo quod abstra-
ctiones sunt qdā entitatis. ni-
si fiat abstractio per secūdas
intentiones. ut cū dicitur **quod** ratio
formalis humanitatis nō ē rō
formalis entitatis.

H3 rēvertitur **Dil-**
bū. si invenie aliquod dictatiua p̄-

dicatio in omni abstractione
vltimata. Dī ḡ sic qñ idē omo-
dī de seipso. ut cū dī ḡ cōnitas
est cōnitas. alioqñ vbi subctū
& **predicatu** sunt aliquo dīlīcta
nō p̄t vnu de alio affirmari l
vltima p̄cīde. cū vltimata p̄ci-
ho fiat in eo solo in quo distin-
guuntur. et h̄m tale fit remoto
& non affirmatio.

Ultius quartus

Quoqz q̄ dicūtur alia q̄
de h̄m pplexionē dicunt. vt h̄d
currit. et alia sine pplexione vt
h̄d. cōfōde. Et in seqntib⁹ ad
seqntia adiungit. **Q** illa q̄ h̄m
nullā pplexionē dicuntur. nec
vera sunt nec falsa. Ex istis au-
tē fit cōplexio affirmationis et
negationis in quib⁹ p̄sist p̄s-
tas & falsitas. unde dicit **quod** os
affirmatio vel negatio est p̄a
vel falsa.

Sed contra istā

Veritatem hic datā instatur qua-
drupliciter. Primo qz orð im-
perativa potest fieri affirmati-
ua vt negativa. h̄z tñ nō est p̄a
aut falsa. Secundo qz idē de opta-
tiva. Tertio qz idē est de cōdi-
ctiva qñ ad antecedens. quia
consequens pertinet ad indi-
cativam. Quarto quia idem
de infinitiva. ut cū dicitur nō
esse. Dicitur autē omnib⁹
istis **quod** intentio sicut aristotelis
loq̄ de affirmatiōe pp̄pnis nō
cuiuscunqz orationis, sola autē

ord indicativa est ppd. & ideo sola indicat verū vt falsum.

Sed oritur diffi-

cultas. qd hic dicit qd inplexa nō sunt vera. & tñ iha sunt en-
eia. cū ens & verū dvertant. di-
citur autē qd veritas duplē acci-
pi pōt. vno. prout dicit ordinē
rei ad intellectū. s̄m qd ipse res
sunt intelligibiles. & sic veritas
est passio entis. Alio. prout di-
cithabitudinē vni termini ad
aliū in pplexidē. & sic termini
s̄m se solū sumpti veritatē non
habent. quia talis veritas nō
est ad se sed ad aliud.

Assus quītus

De eorum que sunt qdā
dicuntur de subiecto & nō
sunt in subiectō. sicut hō dicitur
de subiecto de aliquo homine. et
In subiecto nō ē. Alia in sub-
iecto sunt & nō dicuntur de sub-
iecto. sicut qdā grāmatica est
in anima. & nō dicitur de sub-
iecto. i. de inferiori. Alia dicuntur
de subiecto & sunt in subiecto
vt scia est in anima. & dicitur de
subiecto ut de grāmatica. alia
nō sunt in subiecto nec dicuntur
de subiecto. vi aliquis hō vel
aliquis asinus. Et adiungit qd
vniuersaliter idividua de nul-
lo subiecto dicuntur. in subiecto
autē nō prohibet ea esse vt ista
grāmatica capitulo codē. Et
in eodē tertii declarās quid in-
tendit per esse in subiecto dicit
sic. In subiecto autē dico eē qd

cū in aliquo est sicut quedā p̄
impossibile est esse sine eo. qd si
dicat qd nō est sua intentio ac-
cipere esse in subiecto sicut su-
perius est in inferiori vt p̄ ei⁹
s̄ sic hic accipitur eē in subiectō
pro inherētia accētis qd sine
subiecto eē est impossibile. Et
istud est intelligendū s̄m ordi-
nē ad cās naturales qd aristo-
teles considerauit. Quis fides
catholica dicat oppositū qd
ad ordinē & ad cām supernā
eurealem. vt nō tradicat veri-
tas p̄hie dicati fidei orthodore

Sed oritur diffi-

cultas. qd eodē quo aliq̄ dicū-
tur de aliquo subiecto. oportet
ut sint in illo subiecto. & ideo si
homo dicitur eēntialiter & ho-
mine hō ut de subiecto. oportet
ut eēntialiter sit in eo. Dr autē
qd istud nō intēdit negare isto.
s̄ p̄ modū accētis in subiecto

Secunda dis. qd eodē quo a-
liquid est in aliquo p̄de dici de
illo. & ideo cū accētis p̄ticulare
sit formaliter in subiectō nō p̄de
negari qd dicatur de illo. Dr autē
qd hāz. accipit subiectū pro p̄
te subiecta respectu totius vñis
& nō sic subiectū accipit sicut fū-
damē. **Sed remaneat**

dubium. qd s̄m ista distincidē sub-
iecti in tota ista distincidē hic
posita aq. videt equocare de
subiecto. et sic videtur proces-
dere p̄ equoca cū dicit. qdā
dicūs & subiectō p̄ p̄ee subiecta. &

non sunt in subiecto pro fun-
damēto. et dicitur q̄ hic non si-
logizat. et ideo per hanc equi-
vocationem nullam deceptio-
nem inducit.

Extus passus

est. Quādo alterū de al-
tero p̄dicatur ut de sub-
iecto. i. de parte subiectua. q̄
cunqz dicuntur de eo qđ predi-
catur omnia de subiecto dicū-
tur. ca. eodem.

Sed contra hāc
regulā instatur qđrupliciter.
Primo quia animal p̄dicatur
de homine sicut de subiecto hō-
modo. et tamen genus predica-
tur de animali na q̄ nō de ho-
mīne qui non est genus. Se-
cundo q̄ substantia predicatur
de corpore sicut de subiecto. et
tame simplicitas p̄dicatur de
subā per carenciam cōpositionis
ex genere et dīa. et tñ nō p̄dicat
de corpore talis simplicitas.

Tertio. q̄ ista p̄dē verificari
animal currit vel est albū ho-
mīne non currēte. Et sic aliqd
predicatur de superiori qđ nō
de inferiori. cum pcedere a su-
periori ad inferioris affirmādo
dicatur fallacia cōsequens.

Quarto q̄ corpus predicas
de animali ut de subiecto. tam
corpus est immediate subā et
non animal. ut in linea predi-
catur pars.

Ad primum dīci-
tur. Q̄ ista regula nō tenet in
secundis intentionibus. cū su-
periora et inferiora ut adinui-
cem distinguuntur habēt p̄p̄z
tas intentiones. Ad scđm
q̄ sicut esse genus generalissi-
mū pertinet ad ordinem secun-
darum intentionū ita non esse
cōpositū ex genere et dīa. et sic
non intelligitur de illis predi-
catis. aut forte nō tenet regula
in priuatiis p̄dicatis de quo
rum numero est simplicitas.

Ad tertium q̄ non intelligitur
hec regula de predicatis p̄ ac-
cidens. sicut sunt currere et al-
bum esse. q̄ intentio aristoteles
est hic loqui de p̄dicatis essen-
tialibus. ut in suis patet exem-
plis. Ad quartū q̄ licet pre-
dicatū essentiale superiorū tē-
per p̄dicetur de inferiori. nō
dicitur q̄ eodē modo. et ideo ut
cet subā sit corpori immediata
nō tame animali.

Sed oritur diffi-

cultas. q̄ animal est essentiali-
ter pars hominis. cum sit eius
pars essentialis. et tñ istud pre-
dicatū nō conuenit homini qui
nō est pars sui ipsius. Dicis
autē q̄ esse partē conuenit aīali
in eo q̄ est diffinitionis p̄s. et
istud conuenit ei ratione secū-
de intentionis. vel in ordine ad
secundā intentionē. Secunda
difficultas. q̄ homo s̄m su-

am naturam specificā et essentialem, vel sūm rationē diffini-
tiuā cōmunicatur pluribus, et eamen istud non predicat de
suis individuis. Dicitur autē
q̄ cōmunicare et cōmune esse p̄
tinet ad secundas intentiones,
sicut esse vniuersale. Intelligen-
dum tamen est, q̄ sicut quicqđ
predicatur de superiori predi-
catur de inferiori, in p̄dicatis
per se et non per accidēs, ut fu-
it ostensum, ita ep̄o. quicquid
predicatur de inferiori p̄dicat
de superiori in p̄dicatis p̄ acci-
dens et nō per se, q̄ si hō currit
et animal currit, nō tūc si hō est
animal essentialiter. sequitur q̄
corpus sit animal essentialiter.
In p̄dicatis per accidēs autē as-
signatur locus a parte subie-
ctiva cuius maxima est. Quic-
quid attribuitur inferiori at-
tribuitur superiori.

Sed remanet dīl
bīs, si illa regula prima, q̄n al-
terū de altero p̄dicatur, tenet
in p̄dicatis per se, tā in p̄dicis
primo? q̄? et? Dī autē q̄ licet
nō adducatur nisi pro superiori
bus in recta linea, vt patet in
exemplis aristotelis, tñ tenet in
veritate in scđo? p̄seitatis, q̄
oīs p̄pria passio supior̄ ē p̄ se
passio inferior̄, sicut risibilitas
ē p̄ se passio sorti, q̄ p̄pria pas-
sio hoīs. Scđm dubiū, q̄ cū
cōmunicabilitas sic passio na-
ture specificē, tūc p̄dicat de in-

dīsduo, sub natura specifica
cōrēto. Dī q̄ nō est passio hoīs
vt hō sed prout natura specifica
q̄ licet ab hecūtatisbus ē
precisa ut est p̄munis, et ista cō-
munitas est nō mē scđe intētio-
nis sicut vniuersalitas. S̄
revertitur dubiū, q̄ si in p̄di-
catis per accidēs licet p̄cedere
ab inferiori ad superius af-
firmādo sicut dicit scđa regula,
cū secundae intentiones perti-
neant ad accidēta. tūc si so-
tes est individuū hō esset indi-
viduū. Dicitur autē q̄ nulla
istarū regularū est intelligēda
de secundis intentionibus, q̄
sunt respectus cōsequētes vel
cōueniētes inferioribus et supē-
orib⁹ ut ab initio distinguuntur.

Dīlus septim⁹

Q̄ diuersor̄ gener̄ et nō
sub alternatiū positorū
diuersē sunt sp̄es et dīc. ca⁹ eo-
dem. Sed contra hāc regu-
lā instatur quadrupliciter.

Primo q̄ animal et planea
sunt diuersa genera, et nō sub
alternatiū posita, et tñ habene
eandē dīam sicut animatū.

Scđo q̄ corpus et sp̄es sunt
genera et nō sub alternatiū po-
sita, et tamē rationalis dīa cō-
uenit corpori, cū cōstituat ho-
minē, et spiritui cuī angelus sit
ita rationalis sicut homo.

Tercio. Quia dicūt aliqui,
q̄ relatio similitudinis proue
comparatur ad fundamentū

transit ut sit species qualitatis et comparata ad oppositum ma-
net ut sit sp̄s relationis que
sunt genera dispersata. Quar-
to q̄ eadē numero calefactio
est in genere actionis. vi deno-
minat agēs. et in predicamen-
to passionis ut denominat pa-
ciens. et per p̄n̄s eadem ip̄s.

Ad primum dicendum
 citur. q̄ nō loquitur hic de dif-
 ferentijs constitutiua. sed de di-
 uisiuis. q̄ p̄stat q̄ omnia ḡna
 sub corpore cōtenta principane-
 illā drām que est corporis con-
 stitutua. et iterū differentia ut
 constitutua est nunq̄. est ḡnis
 sub alterni ut genus. sed prout
 est sp̄s sub alterna. Ad secū-
 dum q̄ drām rationalis ut sumi-
 tur hominis constitutua. nun
 quā nisi hominis est differen-
 tia. et per consequens corporis
 ut fuit ostentum in sophistes.
 et cujus attribuitur rationale an-
 gelo. tunc accipitur rationale
 pro potentia et non pro drām.
 per quā circuloquimur anime
 essentiam. Ad tertium dicitur
 q̄ si respectus similitudinis. ut
 cōparatur ad fundamentū
 est species qualitatis. et ut ad
 oppositum est species relatio-
 nis. tunc erunt due species et in
 una. scdm istam duplē cōpa-
 rationem. q̄ secundū quālibz
 habet aliud genus. et per p̄n̄s
 plus drām que cōllicuit aliā

sp̄m. Ad quartum. si talis
 calefactio esset in duplice p̄di-
 camento. scdm istam duplē
 denominationem. secundū q̄
 libet habebit diffinitionē pro-
 priam in illo. et ita secundum
 quālibet diffinitionē distinctā
 sp̄m.

**Sed oritur diffi-
 cultas.** Quare nō p̄t esse eas-
 dem sp̄s scdm aliam et aliā
 rōnem diuersorū generū. Di-
 citur q̄ si accipiatur ratio pro-
 figmento nostre anime. illa nō
 facit ad esse in genere. si vero p̄
 diffinitione cum sp̄s sit diffi-
 nitū multiplicata diffinitione
 multiplicabitur diffinitū. Se-
 cūda difficultas. cū in trāscen-
 dentibz eadē res possit conti-
 nuo. ut ponūt de depēdētia cres-
 scere ab solute ad deum et suo
 fundamento. quare nō ita b̄z
 idē in diuersis generibus esse
 potest. Dicitur autē q̄ quecū
 q̄z drāt genere drāt essētialiter
 cū distincta ḡna dicant distin-
 ctas essentias. nō sic autē q̄ dis-
 ferēt dispersatis trāscendētibz
 cōmūbus ut alibi patebit.

Allius octauus

est. Q̄ eorum que secun-
 dum nullā complexiones
 dicuntur. singulū autē scat sub
 siātiā. aut q̄litatiē. aut q̄litatiē.

aut ad aliqd. aut ubi. aut quā
do. aut facere. aut pati. aut si
sum. aut habere. cā° eodem.
Et omnia exemplo demōstrās
dicit. qđ subā est vt equus. qn
titas vt bicubitū. qualitas vt
album. ad aliquid vt duplum
ubi vero in loco. quādo vt he-
ri. sicut vt sedere. habere vt cal-
ciatus esse. facere vt secare. pa-
ci vi secari.

Sed oritur diffi-
culta. si esse decē predicamen-
ta sicut hic sunt ab aristotele e-
numerata est per se notū. Di-
cunt aliqui qđ sic. quia nusquā
istud inuenitur probatus ab aris-
totele. sed semp̄ suppositū. Et
ipse nō supposebat nisi per se
nota. istud tamē non video. qz
termini sunt eidētiores in os
propōne per se nota. cū ex illis
complexio cognoscatur. et tam
tota etie contēdimus de quid
caubus multorū p̄dicamētoꝝ.

Secūda difficultas. si ē. x.
predicamenta est istud dīabile

Dicitur autē lym auicēnas
quod nulla rōne illud fuit pro-
batū decē eē p̄dicamenta sicut
aristoteles supponit. Si autē
esset possibilis demōstratio mi-
rum est qđ ipse ad hoc nō insu-
dauerit. cum isto sublatō fun-
damēto magna p̄s eius doctri-
ne auferetur. **Tertia dīf.** ē.
si sunt ponēd̄a ista. x. p̄dicamē-
ta. Dicitur qđ sicut ipse docu-
it circa talia est loquēdum vt

plures. et sciendū vt pauci. et
idēo qz omnes hodie suppo-
nunt decē esse p̄dicamēta. ipse
non sunt negāda. et tūc habet
sola fides pro auctoritate. Et
istud redigitur in obsequium
xpi. qz si intellectui aristotelis
gratis se subiugauerūt tot so-
lertes. vt consentirent in his q
nulla rōne p̄ba ea sūt. lym auicē-
nā multo magis est subicie-
dūs intellectu ingo xpi. cui pas-
ter omnia reuelauit. **Quarto**
difficultas. Quot p̄dicamen-
ta possunt evidenter dari vel
ostendi. Dicitur qđ quatuor.
vt prima facie videtur. l. Sub-
stantia. quāitas. qualitas. et
relatio. qz omne qđ dicitur aut
dicitur lym quid. aut in quale
aut in quātum. aut in adaliqd
omnia enim alia sequentia di-
cunt formas respectuas. sicut
patet in diffinitionibus qđ ad
aliquid semper de eis dantur.
et ideo diffinition data de predi-
camento relationis posset omni-
bus cōvenire. et si qnitas po-
neretur forma respectiva. non
essent forsitan nisi tria. Intelli-
gendū tamē est sequēdo dices
cōmunita. qđ numerus iste p̄di-
camentorū potest sic reduci:
Ens primo diuiditur in subās
et accīs. et sic habetur pr̄mū
predicamētū in prima parte.
Eccidens diuiditur in absolu-
tū et respectuū. si absolutū que-
dicitur in quale. et sic est qualis
tas. aut in qnū. et sic ē qnitas.

Si respectiuū. aut dicitur respectuū
intrinsecū aduenientē. et sic est
relatio. aut extrinsecus adue-
nientē. et tunc aut pertinet ad
cālitatē. aut ad mēsuram. aut
ad ordinē. si ad cālitatē. vel ac-
tuā. et sic est actio. vel passiū
et sic est passio. si ad mēsuram.
aut quantitatī pmanētis. et sic
est vbi. aut successiū. et sic ē qñ
si autē ad ordinē partī. et sic ē
situs. aut locū. et sic ē habit⁹

Allius nonius.

est. Quā subā est que pprīe
et principaliter et maxime dicit
que neq; in subiecto est neq; d
subiecto dī. ut aliquis hō. ca⁹
z⁹. Et hic intēdit diffiniere pri-
mā subā que est individua.
ut patet per eius exemplū. que
hōm. ipm. pprīe et princ: paliter et
maxime dī subā. et adiūgit q
scđe subē dīcuntur spēs quib⁹
ille que dicūtur principaliter
subē insunt et eaꝝ gñā. et istud
inesset est intelligendū sicut p
subiectia dīcuntur in suo toto

Sed contra hanc

dīfinitionē instat̄ur quadru-
pliciter. Primo. qz superiora se-
cūdū naturā sunt priora infe-
riorib⁹. ut in primo libro fuit
olensum. sed subā que ē gñs
gnalissimū est in predicamēto
substantie suprema. g⁹ ipa est
prima. Scđo qz illud qd̄ puen-
it alicui pprīe puenit illi soli
olioqu⁹ si nō soli; puenit pnu

niter. nō puenit autē soli indi-
viduo eē subā. alioquin spe-
cies et gñia nō eēnt in tali pā-
camēto. g⁹ individua nō esse
pprīe substātia. Tercio qz
mēsura ē pncipalior mēsura
eo. gñs autē subē est mēsura oīs
que sunt in isto gñe. et ideo vi-
detur ipm pncipalius subā.

Quarto qz illud est magis
tale qd̄ est tale per essentiā. q
id qz est tale p participationes
sicut autē participatione spēi
plures hoīes sunt vnus homo
ut patuit. ita ista participatio-
ne subē que est predicamētum
plures subē sunt vna substā-
cia. et sic ista est maxime subā.

Ad primū dicitur

Qz licet superiora sint priora
in inferendo. qz ab eis nō con-
uertitur pñā. tñ inferiora sunt
priora in essendo. Istud tamen
nō valet. qz in inferiori repugnat
esse sine superiori. et tñ non tal i
superiori ut tale sine hoc infe-
riori et alio. et sic de alijs. Ideo
videtur esse dicendū. qz substā-
cia pōt dupliciter accipi. aut p
ut dī a substantando. et sic priora
prius substanti sicut prius sunt
et prius eis dīfinitio cōuenit
entis per se. Aut prout dī sub-
stantia a subsistēdo per modū
suppositi. sic in dividua prius
subsistunt. qz ratio ppositi pri-
puenit individuo. et pñā nō ni-
si per individua suppositatur

Ad scđm qz eē subā a sub-
E. 1. 0

sistēdo ita puenit p̄p̄seindiūt
a uo qd̄ nulli alteri preter ip̄m
cū individuū solū subē sic iup̄
positauter subsistēs. et supiora
nō nisi in eo suppositant. Ad
terciū. q̄ ip̄m est subā principa
liter a substādo s̄m rōnē diffi
niuā subē que est ḡis. nō pue
substācia accipitur pro suppo
sito. Ad quartū dī q̄ videt
maxime subā illa suo. hic autē
accipitur subā pro supposito
sicut antiqui in fide nrā loq̄n
ees p̄cesserūt in diuinis ies es
se subās. et vnā essentiā. vt pa
ct in primo sententiaꝝ.

Sed remanet du
biū. quid faciat ad suū p̄posis
tūm hic diffinire subām que ē
suppositū. cū intēdit hic nego
ciari circa subās que est pdicā
mentū. dī q̄ circa vtrūqz ver
satur iūū intenū. Scđa dif
ficultas. q̄ quālē ordinem ha
bent aliqua in essendo. talē or
dinē vident habere in subsistē
do. et ideo si superiora sunt pri
ora in essendo. vident eē talia
in subsistēdo. Dicitur q̄ cū esse
suppositale sit incōmunicabi
le quālē ordinē habēt in essen
do. talē incōmunicabilitē ha
bēt in subsistēdo. idividua au
tem primo sunt incōmunicabi
lia. et per ea que reperiuntur
in eis accidentia.

Allius decimus
De coꝝ que sūe in subiec

to vt in plurib⁹ quidē nec nos
mē nec rō pdicat de subiecto. I
aliqbus autē nomē nihil phib⁹
pdicari de subiecto. rōnē vero
impossible ē caꝝ eodē. et ponit
exemplū de albo qd̄ dicit de sub
iecto in quo est. rō nō ei⁹ mūḡ

Sed contra hūc
passū instat dupl̄r. Primo. q̄ dī
quocūqz dī aliqđ diffinitū dī
et diffinītio. per locū diffiniti. et
ideo si albū dī de aliquo sub
iecto. impossible ē q̄ diffinītio
eius de eo nō dicat. Scđo.
q̄ sicut albedo est color disgre
gatiuus visus diffinītive. ita
albū est coloratū colore disgre
gatiuo visus. et tñ de quolibet
de quo dicit albedo dī et ista
rō. dī autē q̄ nō p̄t negari qn
eo modo quo albedo dicit de
nomīnatīve de subiecto. qui rō
denominatīve sumpta dicat dī
ip̄o. et ideo hic accipit pro rōne
albi ip̄am albedinē in abstrac
tō. q̄ dicitur ratio albi. q̄ est
ip̄ius causa formalis.

Sed oritur diffi
cultas. si iste effectus formalis
dit a sua cā. dī autē q̄ n̄ capie
rō qd̄ idē sic cā sui ip̄ius. et cuꝝ
effect⁹ albedinis formalis sit
a. bū. optet vt albuꝝ et albedo
realiter distinguatur vt effect⁹
a sua cā. Scđa diffi. quid ad
dit albū ad albedinē. vt p̄ illis
ab ea realiter distinguat. dī
autē q̄ sicut albedo dicit soꝝ

inā s̄m se sumptā. Ita albū dicitur subiectū ut tali forma informatū. ideo albū ad albedines addit tale informationē. Intel ligendū tñ ē qđ studiū et qđlibet aliud cōcretū incūdit in se qđ tuor. s. formā et subiectum. et respectū inherētie forme ab subiectū et respectū subiecti ad accidēs. qđ sine aliquo istoꝝ nulū subiectū pōt intelligi iforatiū

Illus. xi. est. Q

omnis alia aut de substantijs principalib⁹ i. de primis dicuntur. aut in eis sūt. nō g⁹ ait ex̄ntib⁹ primis substantijs spissibile ē aliud cē alioꝝ. ca⁹ eo dē. Et qđ ola que sūt aut sūt in primis substantijs aut de eis dicūtur. ipse pbat duplici exēplo. Primū ē qđ si aīal dī de homine g⁹ de aliquo homine. 2⁹ qđ si color ē in corpore g⁹ in aliquo corpore.

Sed cōtra hanc
exclusionē quā hic infert aristoteles. nō ex̄ntib⁹ primis substantijs instatur quādrupliciter.
Primo qđ ipse arguet ab inferiori ad suū supius negādo. cuius enī locus a pte subiectua nō est negatiue. cū ad ablationes individuorum infert ablationes oīm vñiūm. Secundo. qđ istā exclusionē ipse pbāsh arguit a superiori ad suū inferi⁹ affirmādo vbi ponit falla pñtis sicut in p̄cedēti. p eo qđ loc⁹ a toto vñi si

cēnet nisi destructiue. dicit enī qđ si animal dī de hoīe et de ali quo hoīe. et si color est in corpore g⁹ in aliquo corpore est. Tercio qđ cū superiora sunt priora ut patuit inferius pro illo prout quo pueniūt vñia ipsa singularia nō est in pueniē. si nō ex̄ntib⁹ primis substantijs illa existūt sicut primo existunt.

Quarto qđ hic ut patuit accepit primā subām pro supposito subāli. et tñ p̄stae qđ nō existente possunt aliqua alia remanere. sicut ī morte hoīs ipse hoī desinit ēē suppositū. et tamē remanet anima et materia nō suppositata.

Ad primū. Q

lic⁹ ad ablationē vñius individuali nō auferat vñle. tñ bene ad ablationē oīm individuorum. non per locū a parte subiectua. sed per locū a quantitate et ita infert qđ nec ex̄ntibus oībus individuis ola alia auferuntur. Ad h̄m qđ lic⁹ a superiori nō liceat arguere ad individuum signatū. ex̄si color in corpore est g⁹ in hoc corpore. bene tamē ad individuum vagū. quāle est aliquid corpus quia ea que conueniunt superiōrib⁹ quo ad actus conuenient ratione alicuius inferioris. Ad tertium dicitur. qđ non intendit istam conclusiōnem. inferre quantum ad ordi-

nem naturae quo superiora preueniuntur: sed quo ad ordinem divisionis quo superiora sine inferioribus non sunt. Ad quod aristoteles non distinxit hic inter individuum subiectum et suppositum quantum spectat ad suum proprium. In ista tamen latitudine intendit per primam subiectum individuum quodlibet subiectum siue sic suppositum. Siue non proprie loquendo.

Allius duode

cimus est. Quod secundum subiectum magis est subiectum species et genus. Propinquior est enim prima subiectum. Secundum eodem. Et istud declarat ibidem dicentes. si quis enim assignet primam subiectum quid est evidenter et convenientius. assignabit speciem preferens et genus. ut hominem et animal.

Et quibus dictis accipiuntur qualiter phisica documentata. Primum est quod quanto aliqua sunt superiora minus sunt subiecta. quod dicitur quod magis est subiectum species et genus. eo et inferior est et infimis propinquior. Secundum documentum est. quod quoniam alio quid convenit alicui summe illud dvenit magis illis quod plus illi summo appropinquat. ut si homo est perfectissimum animal. illud animal quod homini est propinquius est perfectius. non propter propinquitate locali sed formaliter. quod ideo hic magis probat species esse subiecta. quod sunt propinquiores pri-

mis substantias quae sunt maxime tales. Tercium. quod notiora sunt nobis inferiora de individuis et superiora quae dicitur et evidenter assignatur species cum qualiter quid est prima subiectum et genus. Quarum cum quod magis conveniens est predicatione minus communis. quod dicitur et convenientius assignatur species de individuo et genere.

Sed oritur difficultas.

cultas. quod si superiora sunt minus subiectum. tunc ipsa substantia que est suprema est minime substantia. Dicitur autem quod hic loquitur aristoteles de subiecto prout dicetur a substantiis. et sic subiectum quod est suprema minime substantia. et sic prima subiectum quod omnibus alijs substantiis sunt maxime subiectum. non et plus conveniat eis ratio genus subiectum.

Secunda difficultas. quod si species est magis subiectum et genus cum virumque includatur in individuo. ipsum erit magis et minus subiectum se virumque exinde subiectum. Dicitur autem quod ratio subiectum non germinatur in inferioribus. ut individuum sit bis subiectum aut species. sed una ratio subiectum est in superiori magis indeterminata et in inferiori magis determinata. et pluribus suppositata. et ideo secundum istum modum dicitur magis subiectum.

Tertia difficultas. quod ceterus cognoscimus de uno quoque in quo sit genus et in qua species. cum superiora et communia sint notio et facile est enim posse cognoscere

re de aliquo & sic qualitas. nō
enī in qua spē qualitatis. et tam
hic dicit inferiora eē ibi notiora
de prima subā. Dicit aut̄ & nō
videtur hic intendere & suppo-
ra sunt minus nota. sed & eui
dētius aliquis cognoscit hunc
hominē qui nouit iſz eē homi-
nē & animal p eo & pfecti⁹ no-
uit qui nouit rōnē ppriā & cō-
munē. Quarta diffi. Quare
dicimus puenient⁹ assignari
spēm de individuali & genus.
Dicit & qn̄ magis ppue habe-
tur de unoquoqz noticia. quā
eo magis ppria rāto puenien-
tior est indicāda.

Allius. xiij. est.

De ipaz spēz quecūqz si
sunt gñia nihil magis alterz alte-
ro subā est. nihil em̄ ait famili-
arius est de aliquo hōse homi-
nē assignādo & & aliquo equo
equū. ca⁹ codē. Et adiungit sic
de primis substatijs loquēs. si
militer aut̄ et principaliū sub-
statiarū nihil magis alterz alte-
ro subā est. sicut aliquis hō &
aliquis bōs.

Ex quibus dictis

accipiunt quatuor ph̄ica ar-
gumēta. Primiū est & vnu indi-
viduū vni⁹ spēi non est magis
subā & individuali alcerius. qz
ostēdēs & vna prima subā nō
est magis subā & alia. exempli
ficat in aliquo homine et boue

Secundū. & spēs vna speci-

elissima non est magis subā &
alia. qz istud pbac pro eo & nō
assignatur familiari⁹ et ppiinq
us equ⁹ de aliquo equo. & hō
de aliquo homine. Terciū &
spēs vna subalterna est magis
subā & alia. qz ostēdēs & vna
spēs nō magis est subā & alia.
adiungit de illis spēb⁹ que nō
sunt gñia. & frusta apponaret
si in specieb⁹ subalternis idem
eset. Quartū qz licet in sub-
alternis subordinatis adinvis-
cē vna spēs sit magis subā &
alia. nō tñ in desperatis eque
distātibus a sua prima substā-
cia. sicut forte animal et planta
qz magis eē subām hic pbac p
maiore ppiqtatē ad individualia

Sed oritur diffi-

cultas. qz pfectius inferius vi-
detur arguere pfectius superi-
us. sicut pfectior albedo vide-
tur inferre perfectiore colorem
et ideo perfectius animal ē per-
fectior subā. et ideo cū vna spe-
cies sit alia pfectior in gñie sub-
stantie. videtur esse magis et p-
fectius participare subām. Et
tunc eadē rōne individualia spēi
perfectionis. Dicitur & nulli
dubii est quin vna spēs sit per-
fectior subā et vna & alia. Et
hoc non intendit hic negare. s̄
& non magis substas eis qz sūt
in ea si est eque distās a prima
subā. non em̄ loquitur hic de
magis et minus s̄m perfectio-
nem. sed s̄m hō & est magis sub-

E. iii,

stare.

Allius. viiiij. est.

Quod commune est omni subiecto in subiecto non esse, et istud ostendit tam in prima et in secunda substantia, que licet dicatur de subiecto non tamen est in subiecto. Cetero. Et adiungitur quod istud non est proprium subiecte, s. in subiecto non esse, quia convenit dñe que dicitur de subiecto et non est in subiecto.

Sed contra hunc passum instatur quadrupliciter. Primo. quia forma subalitatis est in materia sicut in proprio subiecto, et tamen ipsa forma est substantia.

Secundo. cum dividitur corpus per animatum et inanimatum, enim animatum est in corpore sicut in subiecto, utpote anima vegetativa et qua sumitur ista dñia.

Tertio quia dñia substantie videtur esse de genere subiecte, et ideo frustra dicitur quod istud non est proprium substantie, scilicet in subiecto non esse, quia convenit differenti. Quarto quia istud quod est in subiecto non esse, non solum videtur commune substantie sed etiam proprium. Quia quicquid est aut est substantia, aut accidentes, et omni accidenti repugnat in subiecto non esse. Secundum ergo naturam solidi substantie convenit istud.

Ad primum dicimus

eur. Quod aristoteles si accipit huius subiectum pro quoque forma huius susceptivo, sed pro compositione voluntate specificato in genere substantie, et item istud modum ponit alibi fieri generationem de non subiecto in subiectu, et corruptionem de subiecto ad non subiectum. Ad secundum quod illud corporis non est subiectum isto modo acceptum, et ulterius talia non sunt in genere substantiae directe, s. dñe, sed cum per reductionem. Ad tertium quod licet dñia subiecte reducatur ad genus substantie, tamen ipsa non est substantia eo modo quo hic accipitur substantia. quia cum substantia dividitur in materiam et formam et propositum, dicit hinc boecius quod relictis extremis de medio est agendum. Ad quartum quod accipiendo substantias isto modo iam dicto prout etiam dividitur contra differentes, cum hic ab aristotele non est proprium subiecte, quia convenit et dñe, sed ut substantia dividitur contra accidentes, sic est proprium ei isto modo non esse in subiecto. Intelligendum enim quod in eodem passu removens dubium de partibus subiecte que videntur esse in toto sicut in subiecto dicit non vos perturbaret substantiam partes que ita sunt in toto corpore quasi in subiecto, ne forte inquit cogamur non eas substantias perficeri, non enim ait in subiecto discutitur quod est presens istuc in aliquo

Allius. xv. est

Quo^{rum} subā videtur h^{oc} aliq^d. si gnificare. in p̄tmis quidē ver^{itas} est siue indubitable. qm̄ h^{oc} ali quid significat. individū em̄ & vnū numero est qd̄ significatur ca^{re}eodē. Et adiūgit imme diate q̄ in secūdis substantijs videtur similiter sub appella tiōis figura. h^{oc} aliquid signifi care. qm̄ qui dixerit hominem aut animal. nō tñ ver^{itas} inquit est sed magis quale quid signifi cat. & iterū hoc declarans ait nec vnū est q̄ subiectū est. quē admodū prime subē. sⁱ de plus ribus hō dicitur & animali. nō autē simpliciter quale quid signifi cat. quē admodū albū. nihil em̄ albū significat q̄ qualitatē. ḡn̄s autē & sp̄s circa substantiā qualitatē determinat. Qualē em̄ quādā subā signifi cat. plus em̄ in ḡne q̄ in sp̄e & terminatio fit. dicēs. em̄ animal plus cōpleteatur q̄ hō. hec oīa in textu illo.

Sed Oritur Diffi cultas. quid intēdit hic aristot. per hoc aliquid cū dicit q̄ pri ma subā significat h^{oc} aliquid dicēdū autē q̄ per hoc aliquid nō videtur hic intēdere rōnes individui. q̄ nulli dubiū ē quis prima subā sit individua. & q̄ sc̄da nō est nec videtur individua. Et confirmatur. q̄ ip̄e probat q̄ h^{oc} albū nō significat h^{oc} aliquid. q̄ significat qualitatē & nō p̄met q̄ individus multa

significat qualitatē. Sc̄da diffi cultas. quid vltra individuū um̄ intēdit p̄ h^{oc} aliquid. dī autē q̄ nō videtur hic intēdere nisi suppositū. q̄ istud videtur solū p̄uenire individuū subē. q̄ dicuntur primo subē & nihil aliud. vt dividitur ab individuū accidētū. Tercia diffi. quid addit suppositū vltra rō nē individui. dī autē q̄ individuū est incōmunicabile ad p̄tē subiectuā. & tñ nō repugnat ei esse cōmunicabile ad subiectū sicut hec albedo subē cōmuni cat suū esse. qm̄ dat ei eē albū. suppositū autē habet istā duplē incōmunicabilitatē. vt nō solū nō possit cōmunicari individui. verūtiā nec alijs substantijs. & ideo solū individua subē sunt supposita. q̄ nō sūt nata cōmunicari aliquo modo

Quarta diffi. q̄ si oīno in dividuū subē est hoc aliquid. sc̄s suppositū. nūc aīa intellectua & corpus mortuū ēēnt h^{oc} aliquid cū tñ in dū sint supposita. Dicendū autē q̄ nō sunt individua subē totalia & p̄ se subsistētiā. & ideo nō sūt simplē prime subē. nec etiā p̄tes subē. & ideo non sunt supposita. q̄ oīa ista sunt cōmunicabilia enti cōposito. sicut principiū interinsecū cōmanicat esse suum principiū tū. Remaneat autē dubiū quid intēdit h^{oc} p̄ q̄le qd̄. dī autē q̄ om̄e illud q̄ ē cōmunicabile aliquo istoꝝ mōꝝ q̄ oē tle n̄ ē suppo

quod est h^o aliquid. qⁱ distin-
guuntur p^rtra quale quid.

Scdm dubiū est. quare dicit
qⁱ in secūdis substancijs vide-
tur sub appellationis figura
significare h^o aliquid. Dicitur
autē qⁱ quātū ad modū signifi-
cādi hō v^l animal viderentur
esse nomina suppositoꝝ. sicut
hic hō. Terciuꝝ dubiū ē. qua-
re dicit gñe t spēs circa subām
primā qualitatē quādā decer-
minat. Dicitur qⁱ gñs t species
non p^{dic}antur in abstracto vt
patuit. Imo in quādā p^{cret}de
designante eoꝝ cōmunicatio
nem ideo per modū qualitatē
hoc modo. Quartuꝝ dubiū
quare dicit qⁱ in gñe plus qⁱ in
specie fit determinatio dicitur
qⁱ loquitur de ista determinati-
one que dicitur quale quid. qⁱ
sicut gñs est magis cōmuica-
bile ita magis est quale quid.

Allus. LXVI. Elt.

Qⁱ inest substācijs nihil es-
se cōtrariū ill. sicut exēplificat
ēa de prima qⁱ de scđa subā ca-
pitulo eodē. Et adiūgit qⁱ illō
nō est p^{pri}ū subē cū cōueniat
quātū. vt bicubito nihil est
cōtrariū. aut denario nisi forte
quis sit dicat multa paucis cē-
p^rtraria. t in dicit qⁱ illa cōtrar-
ia nō sunt.

Sed cōtra hunc
passum instaur quādruplici-
ter. Primo qⁱ accus t potensia

sunt cōtraria opposita. t talia
inueniuntur in gñe substācie.
Scđo. qⁱ Idē t diuersū sunt cō-
traria immēdiata circa eorum
ens. et cum rō entis p^{ri}ncipaliter
saluetur in subā ibi erit cō-
trarietas que. est entis passio
dīlincta. Tercio. qⁱ q^{ol}ibet
gñs dividitur in dīas cōtrari
as cum sunt opposite t veraq^z
politiua vt patuit s. Quarto
qⁱ forme subāles elemētoꝝ vi-
dētur esse cōtrarie. cū oīs trās
mutatio inter positiuos termi-
nos sit. scz inter cōtraria que in
eodē susceptibili viuissim insūc
Et p^{firm}atur. qⁱ generatio fit
semp ex cōtrario. t omnis mix-
tio ex cōtrarijs.

Ad primum dicitur

qⁱ tal cōtrarietas negari nō po-
teſt. nec per dñs illa de scđa in-
stantia. nec de tercia. t per idē
ad quartū. t ideo nō videat
hic negare aristoteles cōtrarie
tare verā circa subām. sed tñ
illā que est inter extrema q^{no}
admixtē p^{misc}etur in successi-
ua gñatione t corruptione qⁱ
est in q^litatib^z. qⁱ tñs cōtrarie
tas arguit magis t minus. qⁱ
hic intendit excludere a subā.

Sed oritur diffi-

cultas. qⁱ re dicit qⁱ magnū t pe-
nu t m^{lt}a t pauca nō sunt con-
traria. dicitur autē qⁱ cōtraria
absoluta nō sunt ponibilia vt
apossibilia in habitudine qd

quecūqz. sicut calidū & frigidū
in istis autē est magnitudo & p-
nitas. multitudine & paucitas p-
respectus ad diuersa. ut infra
patebit. & idō nō negatur hic &
varietas respectuā s̄ absoluta

Alius. xvii. est

Quod videtur subā nō susci-
pere magis & minus. dico autē
h̄o inquit. nō q̄ subā nō ē ma-
gis & minus a subā. h̄o aut̄ dis-
ctū est q̄ est. s̄ qm̄ vna queqz
subā h̄o ip̄m q̄ est non dicitur
magis & minus. ut h̄o nō ē ma-
gis aut minus subā a seipso v̄l
ob alio. quēadmodū albū ma-
gis aliero albū & ip̄m a se ma-
gis & minus cōeodē.

Ex quo dicto eli-

cīuitur q̄uoī phīce & clusiones.
Quaz prima est. q̄ nulla sub-
stantia in se ip̄a suscipit inten-
sionē & remissionem. q̄ dicit q̄
subā h̄o ip̄m qd̄ est nō dicitur
magis et minus. intēsio aut̄ est
s̄ym magis & s̄ym minus remis-
sio. Secunda p̄clusio q̄ subā
& p̄parationē ad aliā subā in
eiusdē sp̄ei nō suscipit intēsio
& remissionē. q̄ dicit q̄ vñ. h̄o
nō est magis v̄l minus subitā
cia q̄ aliis. Tercia dō q̄ subā
nō generatur successione. q̄ acq-
ueret partē post partē donec ei-
set pfecta. & sic p̄i⁹ eēt remissa
q̄uētēsa. Quartā dō q̄ subā
nō h̄et gradus. q̄ cū s̄ym tales
gradus sicut intēsio eūt remis-

sio. elīc eēt intēsia v̄l remissio.

Sed Oritur diffi-

cultas. si in subā est magis & mi-
nus s̄ym diuersas sp̄es. dicitur
aut̄ q̄ cū vna dr̄la sit magis p-
fecta q̄ alia cēntialiter. ut sup̄
fuit dictū. ideo oport̄ v̄t ince-
r̄ sp̄ies sit magis & minus.
s̄ym eaꝝ subāles pfectioñes et
specificas. Secūda diffi. q̄re
melius inter species q̄ inter in-
diuidua specie vni⁹. Dicitur
aut̄ q̄ sp̄es habet gradus cēn-
tiales etereogeneos. ex quibus
stat̄ eaꝝ diffinitiones. & s̄ym
tales vna est pfectior alia. indi-
vidua aut̄ nō p̄nt infra vnam
sp̄em habere gradus. nisi omo-
geneos. cum om̄ia vnius sp̄ei
sunt vnius rationis. & t̄les gra-
dus repugnat subē q̄ s̄ym eos
p̄sistit in indiuisibili. Tercia
diffi. si vna sp̄es est magis sub-
stācia q̄ alia sicut est magis p-
fecta. Dicitur aut̄ q̄ nō q̄ to-
ea r̄d̄ diffinitiuā gñis. saluatur
in qualibet sp̄e. & ideo habet
eosdē gradus omogeneos. & se-
cundū illos nō est magis & mi-
nus in subā. Quarta diffi.
q̄ sicut h̄o ē pfectissimus om̄is
aſaliū. ita angelus videtur eē
pfectissimus subāruꝝ creatarꝝ
q̄ sunt in p̄dicamēto subē. & tñ
vna subā nō est perfectior alia
nisi r̄ōnem subē pfectius p̄tē
paret. Dicitur aut̄ q̄ licet vna
subā sit perfectior alia. nō tamē
indēcū est subā. s̄y r̄ōne dīāꝝ q̄

sunt diversarū rōnū: qz oīa q
sunt in aliquo gñe sunt idē in
allo. et nō in equalia. cū in equa
litas sit opposita rōni funda
te sup viii. Sed remans du
biū. quare dicit qz subā est al
tera subā magis et minus. Df
aut qz p̄parauit primā subām
ad secundā s̄m magis et min.
ne h̄ illud videatur excludere.

VIIII. ē

Qz maxime p̄priū subē
videtur esse. qz cū sit vnū et idē
numero est cōtrarioz & suscepti
bile. et in alijs inquit nō habes
bit quisqz quid proferat. et de
quo det instantiā. ca^o eodem.
Sed contra istud dictū ip̄e ibi
dē iducit duas instantias. qua
rū prima ē de orðne qz vna et ea
dē manēs qñoz ē vera qñoz
est falsa. sicut ista sortes sedet
ip̄o surgēte est falsa. et ip̄o sedē
te vera. Secūda instantia est de
visu. i. opinione. vt si quis opi
netur sortem sedere op̄so ip̄o
sedēte est vera. et eo surgēte est
falsa. Dicit aut̄ aristoteles. sol
uēs istas instantias qz subē p
riū est vt sic s̄m sui mutatio
nē susceptibilis cōtrarioz. op̄s
nio autē et orð nō s̄m sui mu
tationē suscipiūt talia p̄traria
s̄b̄ v̄ mutatiōz factā in lre extra
cū trāsitur de sessiōe ad statū.

Sed contra hoc instatur quadrupliciter. P̄so gi p̄munit̄ theologi ponunt

qz q̄titas est immediatū recep
tiū accidētiū sensibiliū. vt in
dignissima eucaristia ponunt
sp̄s remanētes esse in quātitā
te sicut in subiecto. et sic quāti
tas ip̄a est susceptibilis p̄trari
a et qualitatū. Secūdo quia
p̄hi p̄mūt̄ ponūt qz subē
cū im̄mediatū coloris ē superfici
es. cui p̄priū ē primo loco co
lorari secundū p̄ip̄ateticos. et
const: t qz ip̄a trāsit de p̄trario
ad p̄trariū cū nō sit subā. Ter
cio qz potentia intellectuā nō
ponūt subām. et tñ p̄stat qz trā
sit eadē numero ab vna opinio
ne p̄traria ad aliā. Quarto
qz potētiā volituā ponūt qli
tate. et tñ p̄stat qz trāsit de iniu
sticia ad iusticiā.

Ad prīmū dicitur

Qz qui volūt hāc proprietates
scrūare. habēt tenere qz qualis
tates p̄trarie im̄mediate infor
mat subām. sicut q̄ntitas ipsa
et ideo illi hoc tenētes in theo
logia deuiāt ab aristotel̄ p̄hīa.
Ad secūdū qz oportet s̄m istos
ponere qz albedo et superficies
sint im̄mediate in eodē corpore
sicut in subiecto. vnū. tñ accīs
denominat aliud ppter idēpti
tate subē et ordīnez ip̄oꝝ circa
illud. Ad 3° dī qz illis videtur
determinatio ista ex verbis aris
totelie. p̄ potētiā intellectuā
sit subā. qz sic se habet ad te
lia p̄traria. Et per idē de volūt
us qz non sit qualitas.

Sed oritur diffi-
cultas. q̄ in eadē albedine fū-
datur similitudo & dissimilitu-
do ad idē successiue. & in eadē
quātitate equalitas & inequa-
litas. Dī autē q̄ intentio istius
passus est de p̄trarijs absolu-
tis nō de respectiuis. que similē
in eodē p̄nt eē per p̄parationē
ad diuersa. & ideo superius ne-
gavit statim magnū & p̄uum.
multū & paucum esse p̄traria,
quo modo nunc intendit.

Allus. xix. Est

Q̄ in eo q̄ res est vel nō
est ořo v̄a vel falsa dī eē. nō in
eo q̄ ip̄a susceptibilis sit p̄tra-
rioꝝ. caꝝ eodē. Et istud dictum
ip̄se inducit ad ostendendū q̄
ord nō suscipit p̄traria. nec o-
pinio. cū nulla inquit passio &
mutatio facta sit in eis. Ex quo
dicto eliciuntur duo p̄hica do-
cumēta. Primiū q̄ ad verita-
tē p̄pōnis requiritur eē rei. q̄
dicit. Q̄ ab eo q̄ res est
ord vera dicitur. Secundū do-
cumētiū q̄ ad falsitatē p̄pōnis
sufficie nō esse rei. q̄ dicit q̄ ab
eo q̄ nō est res ořo falsa dī.

Sed contra hoc

quod dicit q̄ ořo non suscipit
p̄traria insitetur quadruplici-
ter. Primo q̄ transitus de cō-
trario in p̄trariū nō p̄dt intel-
ligi sine mutatione. & mutat̄ est
q̄ p̄trario in p̄trariū. & ip̄e ne-

gat ordnē & opinionē cē muta-
tam. sed solā rem q̄no transit
de v̄itate ad falsitatē aut ecō-
tra. Secūdo cū veritas sit ad
equatio rei ad intellectū. aut e-
cōuerso. q̄n p̄ mutationē rei o-
ratio trāsit de veritate ad fal-
sitatē trāsit de adequatiō ad
inadequationē que sunt cons-
traria. Tercio. q̄ oīs ppō vera
habet p̄formitatem ad subiectū
& oīs falsa difformitatem. & sic
transiens de veritate ad falsi-
tate transit de p̄formitatem ad
difformitatem q̄ sunt p̄traria.

Quarto q̄ v̄itas & falsitas
videntur s̄cdm̄ se eē p̄traria. &
ideo non videtur intelligibile.
q̄ eadē ořo trāseat vel opinio
de v̄itate ad falsitatē sine suc-
cessiva cōtrarioꝝ susceptione.
Et dī ad oīa ista q̄ nō p̄dt ne-
gari quin trāscite ordne vel
opinione ex mutatiō rei supe-
rius exēplificate de v̄itate ad
falsitatē vel eōuerso. quin fiae
in ea mutatio respectua cōfor-
mitatis. & per p̄n̄s veritatis et
falsitatis q̄ p̄sistunt in hac cō-
formitate & difformitate. tamē
non est aliqua p̄trarietas ab-
soluta. et illam solam ut patet
intendit hic aristoteles evita-
re.

Sed oritur diffi-
cul. si ad v̄itatē p̄pōnis requiri-
tur entitas terminoꝝ. dī autē
q̄ sic. q̄ cū ens & v̄eritātē
secūduꝝ principia prime p̄hie

De nō ente nō pōt fieri aliqua
veritas simpliciter. Secūda
difficultas. si ad veritatē ppōn
nis requiritur cē terminoꝝ. di
citur aut̄ q̄ sic eē essentie. q̄ oss
veritas pplexa depēdet essent
ialiter a suis terminis. sicut
oīs habitudo a suis extremis
termini auct̄ in nullo dr̄ne a
suo esse essentie. Tercia diffi.
si ad veritatē ppōnis requiri
tur terminoꝝ ex̄ntia. Dicitur
aut̄ q̄ nō q̄no ppō est simpliciter
necessaria. q̄ cū oīm terminos
rū creatoroꝝ ex̄ntia sit ptingens
sublato omni ptingente rema
net q̄d est nccm veritas neces
saria sine tli ex̄ntia remanebit
vt q̄ omne totū est m̄ius sua
parte nō ex̄ntre toto vel parte.
Quarta difficul. si ad ppōnis
ptingentis veritatē requiritur
ex̄ntia terminoꝝ. dicitur q̄ sic
q̄ nulla p̄nt esse ptingentia ni
si in actuali ex̄ntia. cum oīa in
potentia sint nccio possibilia.
et ideo ptingēs ppō verificari
nō pōt nisi ex̄ntib̄ terminis su
is. et de talibus hic loquēs ari
stoteles q̄ mutari p̄nt dicit. Qz
ab eo q̄ res est vel non est oīd
vera vel falsa dicitur.

Sed remanet du
biū. q̄ de nō ente pōt formari
ppō vera. vt cū dicetur q̄ non
ens ptradicit enti. aut q̄ n̄ ens
nihil ē. et sic videtur q̄ ad veri
tatē ppōnis nō requiratur en
tia terminoꝝ. dicitur aut̄ q̄

iste nō ē veritas simpliciter s̄ b̄m
quidem. sicut oīs veritas for
mata de hōse mortuo. aut de
ente prohibito. Scđm dubiuꝝ
si ad veritatē ppōnis q̄ forma
tur de deo requiratur ex̄ntia
terminoꝝ. cū oīs iste sint nccle
ad intra. Dicitur aut̄ q̄ sic. q̄
oīa q̄ sūt in deo formaliter sūt
necessaria eē z necessaria existe
re. Terciū dubiuꝝ. cū in crea
turis oīa sunt ptingentia q̄nō
possunt ibi formari. ppōnes ne
cessarie de quib⁹ fuit dictuꝝ q̄
ad veritatē easq̄ nō requiritur
existēta terminoꝝ. Dicitur au
t̄ q̄ licet oīa alia a prima cau
sa sint contingua t̄tū ad su
um esse ex̄ntie. nō t̄tū quātū ad
esse essentie. de quo formātur
incōmūtabiles veritates. vt ali
bi patebit. Quartū dubiuꝝ
si ad veritatem ppōnis requiri
tur ex̄ntia habitudinū vnius
termini ad aliū plus q̄ ex̄ntia
terminorum. Dicitur autem q̄
in ppōnibus necessarijs circa
creata. sicut non requiritur ex
istentia terminoꝝ. ita nec ha
bitudinū. in ptingenib⁹ oīs
cū existentia terminoꝝ. ita ex
istentia habitudinū. alioquin
ista esset vera hō est asin⁹ utro
q̄ termino existente.

Allius. xx. est.
De Quantitatib⁹ aliud
continuum. aliud di
scetum. Capitulo iercio.

Et istud aliud substantiatur in neutro genere. ut intelligatur sc̄z alia res continuas. et alta discreta. aut subintelligitur aliud ḡns hic. subalternū ē continuum. aliud est discretū vel magis proprie. aliud mēbrū divisionis est continuū et aliud discretū ut sicut subā immediate dividitur per dīas sc̄z corporei et in corporei. sic quantitas dividitur p̄ duas. sc̄z continuas et discretas. et ista duo mēbra declarans posse determinat. Quod quantitas continua est cuius partes ad aliquē terminū cōmunē copulātur. si, eut linee ad punctū. et superficies ad lineā. Et quantitas discreta est cuius partes n̄ terminātur ad aliquē terminū cōmunē. si, eut quinqz et quinqz n̄ terminantur ad decē s̄ sp̄ discreta p̄ manene.

Sed Oritur Diffi-
cultas. si iste dīsē quantitatis. s. cōtinuū et discretū sunt ei⁹ dīsē essentiales et quiditatue. Discretū autē q̄ n̄d. sed per ipsas circuloquimur illas q̄ sunt quiditatue. sicut circa hominem bipes. Istud tamen non videtur valere. q̄ tunc nulla inuenire cur dīsa quiditatua quin idē dicatur sicut de corporeo et in corporeo aliqui dicere n̄d verē tur. ideo videtur qđ sint quiditatue. q̄ continuū et discretū n̄d inueniuntur in aliquo ḡne in quo possunt ponī. nec per oīas

quas oīas dīas ista duo ḡnē quātitatis p̄nt cōstitui. Se cūda difficultas. si rō continuas eis ut hic accipitur est absolta vel respectiva. Dīq̄ non videtur absoluta: sed respectiva. q̄ omnis continua intelligitur ad aliū: cū continuū sit ali cuius continua. Et affirmatur q̄ sicut cōtinua quantitas est ut hic dī. cuius partes copulātur ad terminū cōmunē. ita p̄ cū copulatio est continua. et talis copulatio non p̄t a se p̄cipi. Tertia difficultas. si rō distinctionis ut hic est sumpta est respectiva vel absoluta. Dicitur q̄ n̄d videtur ita parū absoluta sed respectiva. q̄ omne discretū est ab alio discretū. sicut et distinctū. et ideo sicut distinctione est respectiva. ita videatur discretio ista. Et confirmatur. q̄ oīas discretio dicit aliquā discretorū sequestrationē vel separatiōne. quoꝝ ratio ad ali quid est p̄cepta. Quartā diffi-
culty. si ex h̄oꝝ ute dīsē sunt respectiue p̄t inferri q̄ h̄oꝝ dicamenū sit respectiuū. Dī autē q̄ sic supposito q̄ sint in eo iste dīsē quiditatue. q̄ p̄dicamentū absolutū n̄d p̄t habere sp̄es respectivas. et per oīas nec dīas illarū sp̄erū p̄stitutiās. cū oīas sine essentialiter ad se q̄ sūt in absoluto p̄dicamento.

Ista autē senten-
cia quadrupliciter p̄firmatur.

Bruno q̄ nullū absolutū p̄dē
fundari in respectu. cū funda-
mētū sit semp̄ absolut⁹ funda-
to. quātitas aut̄ continua funda-
tur in respectu. cū dicetur actio
longa et cōtinua. cū actiōis r̄d
ut nūc supponitur sit respecti-
ua. q̄ aut̄ ipsa sit formaliter cō-
tinua. patet q̄ eius p̄tes termi-
natur ad cōmunē terminū si-
cut partes temporis. Secū-
do. q̄ oīs forma q̄ per motus
acquirit habet in se cōtinuitas
et quātitū ad suū fieri. cū habe-
at partē post partē ad inuicem
cōtinuat̄. s̄ vbi est forma q̄
per motū localē acquiritur. er-
go habet in se continuā quātitā
et. cū enī sit ibi purius respec⁹.

Tercio q̄ albedo diuiditur
ad diuisionē corporis. albedo
aut̄ separata sicut per suā quā-
titatē diuiditur. sic et eius simi-
litudo. cū p̄tes sint similes post
diuisionē cuius. nūq̄ quib⁹ an-
te assimilabane. et sic est dare
vnū numerū similitudinū. Et
tunc talis nō esset absolutus.
cū talia numerata sint respec-
tiva. Quarto. q̄ sicut nume-
rantur decē hoīes. ita numerā-
tur decē paternitates in gene-
re relationis. sicut illic in subā
et ideo numerus denari⁹ funda-
tus in illis paternitatib⁹ nō po-
test esse quid absolute s̄ respe-
ctuū. nullū aut̄ ḡis absolutū
potest habere ali⁹ sp̄em respe-
ctuā. Sed oritur difficultas.
Quomodo istud predicas-

menēsi potest intelligi respectu-
nū cū sit cōtra relationē distin-
ctum. Dr̄ aut̄ q̄ in plus se ha-
bet respectus q̄ relatio. q̄ sex
vltima p̄dicamenta cōmuniter
nūc ponuntur respectiva. et illo
modo q̄ntitas dicetur respect⁹
et n̄ relatio. q̄ enī cōmuniter oīs
ponūt istud p̄dicamentū ab
solueū et non īmerito. ideo lo-
quendū est ut plures. et assentē-
dū ut pauci. ut alibi profūd⁹
est hoc inuestigandū.

Uſiliſ. xxi. eſt.

De quātitas. discreta eſt:
numerus et oīo ca⁹ eodē. Et p̄-
bat primo q̄ numer⁹ eſt q̄ntitas
discreta. q̄ partes ei⁹ ut tria et
quatuor ad nullū cōmunē ter-
minū copulātur. s̄ semp̄ dis-
creta inquit sunt et separata. Ses
cūdo. p̄bat q̄ oīd sit q̄ntitas. q̄
mēsuratur silaba breui uel lon-
ga. et oratio cū voce plata. et q̄
sit discreta quātitas p̄bat. q̄
ad nullū terminū cōmunē co-
pulātur eius particule seu ter-
minātur.

Ex quo palli

eliciuntur quatuor p̄hica docu-
mēta. Primi⁹ eſt q̄ oīe q̄ mensu-
rat⁹ sicut breue et lōgū eſt in ge-
nere q̄ntitas. q̄ hic p̄bat oīd-
nē eē de illo ḡne. q̄ iſa et eius
dictio mēsuratur breuitate et
lōgitudine. 2⁹ documētu eſt.
q̄ omne q̄ mēsuratur sicut la-
uā et stricium eſt inquantuſ

tale in generē quantitatis. qz sicut lōgitudo et breuitas pti nent ad quātitatē. ita longitudo et strictitas. cū tamē longitudo et latitudo sunt conditi se dimensiones. Terciū documētū est. qz omne qz mensurat s̄m mulcū et paucū est quantitas. qz ita m̄tranea sunt quātitati illa sicut illa contraria.

Quartū documentuſ est qz omne qz mensuratur sicut magna et parvū inſerū talia sunt sunt in iſto p̄dicamēto. qz magna et parvū sunt dēcentia brevis et longi.

Ex iſtis p̄missiſ eliciuntur q̄tuor p̄clones. pri ma est. qz populus est in gene re quātitatis sicut oratio q̄ia mensurat ut paucus vñ mult⁹ velut exercitus. Sc̄da 2°. Qz aceruus ē in eodē ḡne. qz men surat ut parvus et magnus si cuit ipa 'oro. Tercia 2°. qz via est in eodē p̄dicamēto qz men surat brevis et longa. Quarta 2°. qz ciuitas est ibidē. qz mesu ratur lata et stricta.

Sed Oritur Diffi cultas. qz oro est vox effētaliſ ter. cū sit vox genus positiuſ in eius diffiniſtē. et vox effētialiter est ſonus p̄ idē. et ſonus ē q̄litas sicut obiecta ceteroꝝ ſe ſuum p̄iculariū ab auditu. et ideo nō videt orð de ḡne quātitatis. Dī aut̄ qz ſicut aceruui

et p̄plus materialiter continēt ſubāz et formaliter quo ad nu meꝝ ſunt q̄titates. quēadmo dū corpus dī de ḡne q̄titatis ſ̄m trinā dimēſionē. ita videt qz p̄ies ordiſ materialiter ſū pte ſunt q̄litas ſuis ipa for maliter. ſic quātitas. Secūdo difficultas. Si orð in ſcripto ē ita in generē qualitatis. ſicut illa que est in ſermone prola to. Dī aut̄ qz ita videtur eadē ratione. qz mensuratur brevis et lōga. et in cōſtat qz ipse littera ex quib⁹ materialiter cōſtaſ ſunt de genere qualitatis. ſi ac cipias color cū figura. aut etiā de ḡne ſubē ſi totū incauſtum accipiatur. et ſimiliter de illa qz in voce eſt potest poni. Tercia difficultas. ſi oratio in mēte eſt in iſto genere. Dī autem qz ſic. qz ſicut vna locutio ſer motion alis p̄de dici brevis vñ longa. ita vna locutio mētalis que p̄mutiter ipam cōcomita tur. et ſic eadē rde q̄titas diſcre ta. et tñ oēs actus intelligendi ex quib⁹ integratur. illa locutio ſunt q̄litas. Quarta dif. qz in orōne plata nō videtur atq; ſedi lōgitudo. niſi ſ̄m multitu dinem partiuſ m. puta littera ſrū ſillabaz. vñ dicuonū aut ſ̄m diuertitatem placidis ipaꝝ. ſe primo tūc illud p̄met ad nu meꝝ. qz ē alia ſp̄es illius q̄titatis. li autem ſecūdo modo tūc illud p̄met ad q̄titatē p̄tinuſ ſ̄m quam p̄trahitur accentus

cuiuslibet vocalis vel breuisa-
rur. Dicitur autem quod quantitas
ordinis videtur partim consta-
re ex multitudine quamcum ad nu-
merum partium et partem ex parte
ita quodcum ad cuiuslibet pro-
lationis fluxum pertinet.

Sed remanet du-
biū. quare aristoteles posuit h̄
ordinem spēm quantitatis discre-
te p̄tra numerū distinctā. si quā-
titas eius discreta non est nisi
multitudo. Dicitur. quod exhibi-
tio exemplorum nō est accipiens
da a phis pro regula aut pro
exclutione int̄cta. Et primo ex-
emplificat d̄ numero in abstra-
cto. et in ordine de cōcreto. sicut
magis p̄pet in ordine scripto
cuius lōgitudo cōsistit in ma-
gnitudine et multitudine literarū.

Secundū dubiū est. Quare
dicit quod p̄tes quantitatē discrete n̄
sunt copulate ad aliquē terminū
nō p̄mutē cū om̄es līcē ordinis
sunt copulate ad finem ultime
silla be. siue in scripto siue in p-
latide. dī autem quod talis copula
n̄ sit s̄m ydēptitatem. qualis re-
quiritur in p̄tinuis ut extrema
sint idē. s̄ s̄m simultatē. ut ex-
erema sint idem. et talis est con-
siguorū. Terciū dubium. quod
dicit quod p̄tes quantitatē p̄tinue
copulantur ad terminū cōmu-
nē. cū habere terminū p̄mutē
sit oīs quantitatē finite siue p̄-
tinue vel discrete. dī autem quod p̄-
tes quantitatē discrete q̄ubet

habet suū p̄prium terminū. vt
parat in ordine. et ideo nō habet
vnū terminū p̄mutē. p̄tes autem
quantitatē p̄tinue habet termi-
nū p̄mutē. q̄i nulla terminatur
nisi in fine p̄mū oīm. vt patet
in partib⁹ linee. alioquin si ci-
tra terminarētur iam nō ēēne
p̄tinue sed p̄tigue. Quare cū
dubiū. q̄i cū eadē sit diffinitio
quantitatē p̄tinue finite et infi-
nite. pro eo quod finitum et infinitum
non diversificat spēm vel
essentiā. hec diffinitio p̄tinuis
detur infinite quantitati repu-
gnare. cum ibi nullus sit terminus
ad quē tales partes copu-
lentur. dī autem quod non intende-
bat hic diffinire quantitatē em
quiditatē. sed tantum notifi-
care quantitatē finitā.

Alliis. xxij. est.

Qd p̄tinuiū est. i. continua
quantitas. ut linea. superficies.
corpus. amplius autem p̄ter hec
locus et tempus caēdē. Et pa-
bat per ordinē postea singula
istorū et quantitates p̄tinuas.
Primo de linea. q̄i ei⁹ p̄tes co-
pulantur ad unum terminum
p̄mutem. s. ad punctum. Secū-
do de superficie. q̄i eius partes
terminantur ad lineā. Tercio
de corpore. q̄i eius partes ter-
minantur ad superficiē. Quar-
to de tempore. q̄i futurū et p̄te-
ritum copulantur ad nūc. Qui-
to de loco. q̄i cum singule par-
tes loci optineant singulas cor-

poris particulas. et ex verso ad eundem terminum copulabunt partes loci et partes corporis.

Sed contra hec
 dicta instatur quadupliciter.
 Primo quod linea circularis non
 habet aliquem punctum ad quem
 eius partes terminentur. alio
 quin non esset circularis. Secundo
 quod superficies corporis sphericus
 non habet ullam lineam ad quam termi-
 netur. alioquin non esset una su-
 perficies immobile. Tercio. quod posterius
 tempore et presentis continuatur cum
 futuro. sicut posterius cum presenti.
 et sic non terminatur ad ipsum cum ter-
 mino discontinuet quantum. Quar-
 to. quod cum corporis partes termi-
 netur ad superficiem. et cum locus sit
 superficies non potest ad superficiem
 terminari. et confirmatur quod si
 est corpus sphericus habet unam
 superficiem ita locus continuus ipsum:
 et sic illa nullum habet terminum.

Ad primum dicitur
 quod in ista diffinitio qua dicitur.
 continuus est cuius partes ad aliquid
 terminum communem copula-
 lantur. Istud verbum copulatur
 dicte aptitudine et non actu. si
 enim supra fuit dicendum quod dice-
 bat. genus est quod de plurimis
 spes predicatur. cum linea cir-
 cularis nullum terminum habeat
 actu. Ad secundum quod licet non ha-
 beat talis linea in actu tamen bene
 in potentia. et istud cum non vide-
 tur sufficere. quod in qualibet li-

nea isto modo sunt infinita pos-
 sita. scilicet in potentia. et sic respectus
 cuiuslibet esset terminus pri-
 mui. Dicitur autem quod respectu cu-
 mislibet puncti in potentia pos-
 sunt dicti partes precedentes ad
 ipsum terminari ratione eadem. Ad
 tertium dicitur quod sicut in linea
 sunt ibi infinita puncta. ita in
 tempore sunt infinita instantia
 respectu quoque potest intelligi te-
 nus terminari quamvis non ter-
 minetur si. ut non finitur tempus
 videtur. Ad quartum dicitur. quod hic
 magis videtur loqui aristoteles
 de loco accidendo pro loco
 spaciis occupatis. quod superficie
 corporis ambientis. quod hic dis-
 tinguit locum terra superficiem
 inter spes continue quantitatis. et
 iterum dicitur cum terminus cor-
 poris et loci. et tamen terminus cor-
 poris est superficies. quod non est ter-
 minus superficies sed corporis
 tantum. et dicitur quod singule partes lo-
 ci optinet singulas partes corpo-
 ris et cetero. Sed occurrit difficultas.
 Quare ponit corpus esse quantum
 tantum cum sit spes subalterna
 subiecta. dicitur quod haec accipit corporis equi
 uoce pro trina dimensione et non
 pro subiecta corporealitate.

Allius. xxiiij. est

Quod quedam qualitates co-
 stant ex partibus habentibus ad in-
 vicem positionem. et quedam ex non
 habentibus positionem. et primo os-
 titetur quod linea pericula habet
 tales positiones. qui sunt sive alicu-

bi in linea. et idē dicitur de par-
ticulis plani et superficiet et idē
dicit de soliditate et de corpore
et de loco. deinde ostendit quod p-
tes numeri nō sunt sive adinui-
cē nec tēporis ptes quia nō p-
manēt nec ordinis q̄r transeunt.
Vnde dicit q̄r quod semel dicū est
amplius resumī nō potest.

Sed oritur diffi-

cultas. si ista diffinitio quantitatis
quā hic ponit est in differentias
essentialis. Dicitur autem quod non
videtur q̄r cū diuisio in conti-
nuū et discretū sit pmissa. ista n̄
continetur sub aliqua illaꝝ. et
diuisiones essentialis in eodē
genere semper continentur. et
sunt subalterne. Et istud decla-
ratur. q̄r sub quantitate conti-
nua continetur utrūq; istoꝝ mē-
broꝝ. q̄r partes corporis sunt
sive et nō tēporis. et sic aliud mē-
bru nō sitaꝝ ptiū plectitur
omnē q̄ntitatē discretā. Secunda
difficultas. si diuisio quantita-
tis in permanēte et successiuā quā
hic ponit aꝝ. est essentialis seu
in dīras essentialis. Dicitur autem
quod nō q̄r non subordinat alteri
mēbroꝝ prime diuisionis. cum
aliqua quantitas continua sit p-
manēs. ut linea. et alia successi-
ua ut tēpus. et quantitas discre-
ta alia pmanēs ut numerus. et
quedā successiva ut oratio.
Tertia difficultas. si ista situa-
tio qua dicāt ptes quantitatis si-
te alicubi ptinget ad pdicamentū

situs. dīr autē h̄m doctorē subter-
lē quodā est situatio q̄ dicit os-
dinē ptiū in toto. ut collū qd̄
sit inter caput et humeros. et na-
sus inter duos oculos. et ista di-
citur ptingere ad ḡns quantitatē
et alia est situatio q̄ dicit ordi-
nē partū in loco h̄m quā dici-
tur aliquid iacere vel sedere. et
ista ad aliud pdicamentū pti-
net quod dicitur situs de prima si-
tuatiōe. videlicet ista locutio quod p-
tinget ad quantitatis genus. Quar-
ta dif. si iste ordo ptiū in toto
differt ab ipso ordinatate. Dīr
autē quod cōtinuitas nō ē nisi co-
pulatio partū ad unū termi-
nū ptiū h̄m diffinitionē hic
datā. et ideo cū talis ptiū copu-
latio nō sit nisi qdā ipsoꝝ ordi-
natione. videtur idē ista situatio
cū ordinatōe nō qcūq;. si qn-
titatis permanēs. ptiū sunt val-
de propinquā.

Alius xiiiij. est

Quatre quantitates he sole sunt
que dicte sunt. alie autē oēs h̄m
accēs causa eodē. Et si dicatur q̄
sunt iste que dicte sunt. dīr quod sūt
qui inq; spēs q̄ntitatis cōtinue-
s. linea. superficies. corp⁹. locus.
tēp⁹. et due quantitatis discrete. ut
numerus et ordo. et postulas ad
iūgit illas q̄s vocat quantitates p-
accēs. Quasꝝ prima ē. cū dīr m̄b
tū albū. et dicit quod nō est p̄ta al-
bedo nisi rōne superficie. q̄nta
em̄ ait fuerit superficies tantus
albū esse dices. Secunda est cū dīr

titur actio longa. et dicit φ non est longa nisi qz tempus est longum. Tercia est cū motus dicitur multus. et huiusmodi ratione nō reddit unde habeat

Sed Oritur Diffi-

cult. si ista que dicunt s̄m acci-
dens hic reducatur ad aliq̄ il-
laꝝ q̄ dicte sunt p se. Dī aut̄ φ
sic necessario. alioquin si non
reduceretur per se talia essent
cū oē p accīs reducas ad p se.
et ideo dicit φ albedo ē ꝑta p
superficie. et accio ꝑta per ip̄s Se
cūda dif. si motus qui ponitur
ꝑtitas p accīs pōt reduci ad
tempus. dī φ nō. qz si motus nō
esset quātus nō p temp⁹. tunc
ad maioritatem motus seq̄retur
maiortas t̄pis. et sic maiori t̄
pore moueretur primū mobile
ꝑ alij celi. et itez qz motus ma-
ior potest fieri in minori t̄pe ex
velocitate. Tercia dif. si mot⁹
ꝑtitatis pōt reduci ad ꝑtitatē
magnitudinis. puta linee. sup-
ficiet. aut corporis. dī φ nō. qz
maiorem motū cōtingit fieri in
minor magnitudinē. et mino-
rē in maiori. vt patuit in alte-
ratide. et etiā in latrone cum sit
maiior motus minime stelle ꝑ
spere solis. Et afirmaſ qz a qn-
titate pmanēte nō potest ēē mo-
tus successione quāt⁹. Quartā
dif. cū mot⁹ nō sit quātus aliq̄
eli qnittate q̄re nō ponit. ḡ qn-
titas p se sicut illa dicitio φ nō
apparet mihi aliquā rō. qz motus

s̄m suā p̄priā naturā est suc-
cessiūs. sic φ oēs eius partis
cule terminātur ad vnl̄ termi-
nū p̄minē qui est mutatū esse
sicut in tēpore. instans autē p̄s-
ctus in linea.

Sed remaneat du-

biū. quid tūc dices ad exēplū
aristotelis. dī φ duplex fuit de
motu opinio. vna φ sit form a
fluēs. et alia φ sit fluxus forme
ip̄e loquitur hic s̄m primā opi-
nionē. et sic ipsa forma nō est cō-
tinua nisi per tolē flurū. flux⁹
autē ip̄e est essentialiter quedā
successio cui p̄tes oēs sunt co-
pulae ad vnl̄ m̄tatum eē. et
ideo illis fluxus s̄le ē p̄tinu⁹

Allius. xv. et

Qz quātitati nihil ē p̄tra
riū. vt b̄ cubito tricubito. ca⁹
eodē. et p̄tra istud ip̄e ponit du-
as instātias. Quaz prīma ē de
multis et paucis circa ꝑtitatē
discretā. et de magno et p̄no cir-
ca p̄tinuā. et istā instātiā soluit
dupl̄s. Prīmo ostēdēdo qz mas-
gnū et p̄nū. multū et paucū nō
sunt ꝑtitates sed ad aliud. qd̄
p̄bat. qz mōs dicit p̄nus et mis-
liū magnū. et rursus in vico di-
cunt plares hoſes. et in ciuita-
te pauci. cū sit hic maiori multi-
tudo et ideo cum clia opposita
sic dicātur non sunt absolute
quantitates sed ad aliquid.

Secūdo soluit ad eandē in-
stātiā. qz dato φ iste ēē ꝑtitatē
f. l. j.

rebus non habet contrarietas. et illud ostendit duplicitate. Primo contraria eidem inesse non potest. magnus autem et parvus insunt eiusdem per coparationem ad diuersas. g. non sunt contraria absoluta. Secundo quod licet subiecta sit susceptibilis contrariorum non tamen simul

3. quidam esset sibi prius contrarius vel existens magnus et parvus. Secunda instantia ponit est. quod circa locum videtur maxime contrarietas quantitatibus. sicut sursum et deorsum. quod dicunt nonnulli physici. quod deorsum locus contrariatur loco sursum. et locum qui est in medio terre multa habet distantiam ad terminos mundi. id est polos. et isti secundum physicos diffinunt contraria sic. Et contraria sunt que maxime a se distant et sub eodem genere. et ista instantia dividitur in solutam.

Sed ostenditur difficultas. quare non soluit haec instantiam cum oppositum teneat. Dicit autem quod satis videtur soluta ex precedentibus quod sursum et deorsum non sunt contraria sicut hic dicit contraria absoluta. quod idem per coparationem ad diuersa potest simul esse sursum et deorsum sicut fuit dictum circa magnus et parvus.

Sed ostenditur difficultas. si admittit haec distinctiones contrariorum cum impugnet eas. Dicit enim prima sententia non potest eas admittere. quod tunc ponet contrarietatem in omnibus quod negavit. cum in omnibus genere

sint aliqua que maxime sic distant. et ideo non videretur sufficiens. Tercia difficultas quid est addendum ad istam distinctionem ut sit sufficiens. Dicit autem quod in eodem susceptibili vicissim insunt et sic excluduntur iste contrarietas que dicte sunt respectuue quod insunt simul in habitudine ad diuersa. Quarta dif. quod tunc erit vera contrarietas inter formas subiectales. quod sunt termini generationis et corruptiōnis in eodem susceptibili vicissim. scilicet in eadem numero materia. Dicit quod hic magis stricte sumit contrarietatem. ideo ista vicissitudo est intelligenda cum proportionatione formarum qualis non est in subiectis formis secundum propriissimam. Intelligendum tamen est quod ex hoc quod hic dicit de locatione terre intermedia secundum distantiam ad mundi terminos potest occasio accipi illorum qui posuerunt formaliter locum cuiuslibet assignari secundum distantiam et proximitatem ad polos mundi.

Allius. xl. ē. q

non videtur qualitas sufficienter magis et minus. sicut exemplificat in bicubito vel numero. capitulo eodem.

Sed ostenditur difficultas. si quilibet numerus ut ternarius et sic de alijs dicit spem ab alio. Dicit autem quod sic. quod sicut dissimilitudo non potest esse nisi inter qualitates spes differentes.

Ita nec equalitas nisi inter quantitas
est specie differentes. cuius ratio est.
Quod inequalitas relatio est disquisi-
tione que non surgit inter ei
dem rationis extrema. Secunda dif.
Si bicubitus et tricubitus et sic de
alios semper dicitur specie in quantitate
continua sicut numeri in discre-
ta. Dicit autem quod sic quod omnia illa si
cuius numeri sunt inegalitatis. sed ineq-
ualitas ut patet arguit quanti-
tates distinctas specie. Tercia
dif. si omnes per se sunt aliquota sive
non aliquota dicitur specie a suo to-
to. dicit autem quod sic in genere quantitatibus
est. Quis quandoque sine unius ratione
non in alio genere ut duplum et tri-
plum aqua aut coloris. et sic quo
cunque apposito vel ablativo sem-
per mutatur species quantitatis. quod
extrema sunt inegalitatis. Quarta
dif. si in specie utriusque quantitatis
est processus in infinitum. Dicit
quod sic enim opposito modo. quod cum
continuum in infinitum est divisibile
ex tali divisione numerus
augmentatur. sed continuum diminui-
tur. et sic ex parte numeri sem-
per species maior. et ex parte con-
tinui semper minor.

Afflus. lxvij. E

Quod maxime proprium est quantitati equali et ineq-
uali et in equale dici. et istud decla-
rat in singulis quantum statim spe-
ciebus iam dictis. causa eodem.

Sed contra hunc
passum sicutur quadrupliciter
Primo quod substantia spiritus.

Est perfectior corporali in ge-
nere subiecto. et magis perfectum
semp est inequale in perfectio-
ne minus perfecto. Secundo. quod
albedo in genere qualitatis est per-
fectior nigredine. sicut ineq-
ualiter participat lucem. et sic inest
ei inqualitas circumscripta quantitate.
Tercio quod calor intensus
est inqualis calori remisso in
perfectione et actualitate. et non
in eodem subiecto unus non ha-
bet plus de quantitate quam aliis.

Quarto. quod primum ens infinitum
excedit omne ens limitatum.
et sic inequale cum tamem sit
sine tali quantitate.

Ad primum. Q

Illa inqualitas non est accedens
ad easdem quantitatibus molis de qua
hic loquitur. sed de quantitate vici-
tutis que est alterius rationis ab
ista de qua hic aristoteles inten-
dit. Ad secundum quod talis inqualitas
non est extensiva de qua hic est
sermo sed intensiva. Ad tertium quod il-
la inqualitas est graduum. et
ista de qua hic loquitur est per-
ciuum ad partes. Ad quartum
quod equale et inequale simpliciter
sunt passiones disiunctive
quantitatis transcendentis quod est com-
munis ad quantitatibus molis et vici-
tutis. et sic provenit deo. ista tam
de qua hic loquitur est inqualita-
tes et inqualitas contractae
ad quantitates extensionis et
multitudinis molis.

Aflus. xxviii.

est. Qz ad aliquid talia dicuntur quocūqz hoc ipm φ sūt alioꝝ esse dicūtur. vt quo modolibz aliter ad aliꝝ. sicut maius aliquo maius. et duplū alicuius duplū caꝝ quarto. Et istam intendit esse diffinitio nē relationis h̄m φ est pdicamentū. Ex qua diffinitione accipiuntur duo phica documēta. Primiū est φ p̄tradictio manifesta est ponere φ relatio sit ad nihilū. qz ad aliud et nihil p̄tradicūt. et relatio ex primo suo significato ē ad aliud. et ideo p̄tradicit ei φ dī ad nihil. Secundū documētū est. φ p̄tradictio manifesta est pone re relationē possibilē eē sine termino. qz illud aliud ad quod dicitur relatio est terminus eiꝝ et ideo si nō habz terminū non est ad aliud. et sic cū sit ad aliꝝ quid aliud quiditatue nō est ad nihil. Et si dicitur quid in t̄dit cū dicit in ista diffinitiōe vel quomodolibz aliter ad aliud exponitur p̄muniter. φ relatiua dicūtur aliquoꝝ genitiue. vel quomodolibz aliter ad aliud. i. in quocūqz alio casu obliquo alio a genitiuo dicūt ad aliquid.

Ad cuius euiden
tiā est intelligendū φ qnōcūqz aliquid pdicatur de aliquo in recto nō est nota pdicatiōis re

latiue. vt cū dī h̄ est illud s̄ no mīatiō v̄l vocatiō. Qnō au tē est pdicatio in quocūqz obliqz tūc est nota relatiōis. vt cū dicitur h̄ est alicuiꝝ in geso. vel alicuiꝝ in datiuo. v̄l ad aliquē in accusatiō. v̄l ab aliquoꝝ ab latiuo. et ideo cū dicit h̄ ipz φ sunt alioꝝ esse dicūtur adiun git. v̄l quomodolibz aliter ad aliud. i. in quocunqz alio casu siue obliquo ad aliud.

Intelligendum

tñ ē φ ex ista diffinitiōe sic declarata eliciūtur q̄tuor p̄clusi ones quaz Prima ē φ p̄tes refertur ad suū totū. qz eiꝝ sunt genitiue. Scdā 2o ē. φ om̄ne donū refert ad illud cui datur qz ē illedatue. Tertia 2o φ oē quod ē ad finē. refertur ad suū finē actie ut est ad ipm.

Quarta 2o φ oē originatū refertur ad suū origii. ās. qz ē ab eo ablatiue. et pdicatiō cuiꝝ libz illioꝝ obliquoꝝ vt patuit ē nota pdicatiōis respectiue.

Sed contra diffi
nitioñ hic datā instatur q̄dru pliciter. Primo qz pdicamētū subē dī absolutū sicut cēntia et tñ sp̄es dī tota subā īdiu quo rū genitiue. Scdō qz q̄tias dī pdicamētū absolutū. et tñ dī al bedo margarite et eq̄ s̄ obliqz

3o. qz q̄tias p̄muniter po nitur absoluta. et tñ dī q̄tia e corporis et subē. Quarto qz oīa

q̄ dicūtur in vniuerso dicūtur
aliquid vniuersi. et sic oia q̄ dicū
tur in vniuerso absolute cēnē
respe. **A**d primū dī
citur. q̄ cū subā dī alicuius ut
humanitas sortit. n̄ sub rōne hu
manitas ē ei⁹ l̄ in q̄tū ipa hu
manitas ē p̄cipiū p̄stitutiū
cū heq̄itate et subinselecta illi
rōne respectua dicitur humani
tas eius. Ad i⁹ dī q̄ albedo n̄
sub rōne qua est albedo s̄ sub
rōne acc̄ntis q̄ ē respectua dī
margarite. Ad i⁹ dī q̄ lubintel
ligitur eē corporis. in rōne mēsure
vel forme q̄ sunt respectine. l̄
eis respect⁹ n̄ exprimatur. Ad
quartū q̄ oia q̄ sunt in vniuers
so sunt respectua denotatiue n̄
q̄ditatise i⁹tū sūtvniuersi p̄tes

Allius xxix. ē q̄

q̄cūq̄ sunt hui⁹ m̄di. i. ta
lia q̄lia sunt duplū et dimidium
sunt ad aliquid cagēodē. et po
nit exēplū de habitu et effectu
disciplina et positiōe q̄ oia sunt

Sed Oritur alicuius
cas de quo habitu hic loq̄teur.
dī q̄ n̄ videtur de eo q̄ ē i⁹ ḡne
q̄litat q̄ sub illa p̄metur dis
ciplia quā postea ponit. et ido
videtur loqui de h̄re q̄d ē p̄di
ca mētū sicut ē h̄re l̄dumētū v̄l
armaturā. Sc̄da dif. ad q̄d re
fertur affect⁹ vt dicatur affe
ct⁹ alicui⁹. dī q̄ ad subiectū p̄
modū inherētis, et ad obiectū

illi⁹ affectiōis p̄ modū tēdētis
Tertia dif. ad q̄d refertur di
sciplina. dī sūt q̄ ad doctrinā
sicut discipulus ad doctorem. l̄
possit dici ad subiectū p̄ mōdū
informāt. Quarta dif. de qua
positione hic loquitur cū dicit
ipam eē ad aliquid. dī q̄ de il
la que dī sit⁹ q̄ hic exēplificat
de sessione et statu. l̄ dicat q̄
sedere et stare n̄ sūt positiōes
s̄ sūt dicta denotatiue ab illis
sicut agere ab actu. Remanet
aut̄ dubiū quo hic reducit illa
p̄nta. s. h̄stum et sūtū ad relatio
nē p̄tra regulā supi⁹ datā. di
uersorū ḡnū et n̄dū lube. ternatū
positoꝝ dī se sunt sp̄es et dī. et
oia et singla p̄nta sunt ḡna di
spata et n̄ subalternatū posita.
dī aut̄ q̄ ista diffinitio quā h̄
dat de ad aliquid ē p̄nis oī respe
ctui. Et q̄ sex p̄nta posteriora
sūt respectua vt h̄ manifeste
exēplificat de positiōe et habi
tu. et id ista diffīo oīb⁹ ē p̄nis.
Sc̄dm dubiū. q̄r quib⁹ p̄nis est
diffīo et diffinitū. et id cū h̄ diffi
niatur p̄ntū relatōis ip̄z vide
tur eē p̄ne ad oia alia. Dī q̄
ista diffīo l̄ sit p̄nei relationis
n̄ enī ē p̄pria. s̄ sicut h̄d ē subā
aīata l̄ēsib⁹ cur⁹ ē signū. q̄r re
spect⁹ reales q̄ ponūt trāscēdē
tes. ut pote de depēdētia oīm
ad primā cām et respect⁹ q̄ sunt
in ipa prima cā q̄ n̄dū sūt in aliis
q̄: ḡne cāecadūt sub ista dīde

Sed remanet du

biū quē est diffinitio p̄pria isti
us p̄dicamēti de quo nūc agit
dī autē q̄ s̄m distinctionē do-
ctoris subtilis oportet apponi
aliquid ad illā distinctionem
ut sit p̄pria q̄ talia ad aliud
sint, intrinsecus aduenientia.
q̄ de extrinsecus aduenienti-
bus sumuntur sex sequētia p̄-
dicamēta. Terciū dubium.
quid hic intendit per respect⁹
intrinsecus aduenientes quos
ponit esse relationes. dicit⁹ autē
q̄ illos qui innascuntur posse
to termino et fundamēto. sicut
similitudo vel equalitas si tñ
sunt accidentia. q̄ trāscēdētia
non sunt c̄lia eo q̄ nō accidūt
de extrinseco autē dices postea.

Allius. xxx. est.

Q̄ inest p̄trarietas in re-
latione ut virtus vicio cū sit in-
quit p̄trariū vtrūq; eoꝝ ad al-
iquid est. et disciplina ignorā-
cie caꝫcodē. Et adiungit nō in
ob⁹ relativis inē p̄trarietas. et
exēplificat de duplo et d̄ triplo

Sed oritur diffi-

cultas, q̄ virtus et viciū viden-
eur eē p̄traria s̄m q̄ sunt qua-
litates p̄trarie et nō relationes
dicitur autē q̄ sicut absoluta
sunt p̄traria ita et respectus su-
dati in eis. s. cōformitas et dif-
formitas ad rectā rōnē. Sc̄dā
diffi. q̄ disciplina et ignoran-
cia non videntur p̄traria. sed
privatiua, cū ignorātis videa-

tur rō priuatua. dicit⁹ q̄ h̄c
accipitur doctrina pro vera o-
pinione aut sc̄ia et ignorantia
pro opinione falsa. Remas-
net autē dubiū quare nō indu-
cit equalitatē et inequalitatē
similitudinē et dissimilitudinē
que adinuit̄ p̄trariātur direc-
tius in relatiōe. dicit⁹ autē q̄ ta-
lia insunt eidē respectu diuersa
eoꝝ. et c̄lia p̄traria supra exclu-
sit a sua p̄sideratione.

Allius. lxxi. ē

Q̄ vidētur magis et min⁹
relativa suscipere sicut simile
et ineqale. caꝫcodē. Et adiun-
git q̄ nō omnia relativa susci-
piunt magis et minus. sicut exē-
plificat de dño q̄ nullus dño
dicitur alio magis dñs. dicitur
enī p̄mūter q̄ relativa nō su-
scipiunt magis et minus nisi rō-
ne sui fundamēti. et ideo ista p̄-
rietas nō est in cōlibus relati-
onib⁹ per se.

Sed cōtra istud

instatur quadrupl̄. Primo q̄
si relatio nō intenderetur nisi
ex intēsione sui fundamēti. tñc
fundamēto eōli p̄manēte nūq̄
fieret intensio iþius relationis
nūc autē videmus q̄ codē fun-
damēto immobili p̄manēte p̄
augmentum et dimītūtū al-
terius istud sit magis ineqale.
Sc̄dō q̄ videmus q̄ si duo co-
lores sunt ineqaliter intensi.
quāto alter plus remittatur. cō-

eo plus ei⁹ inēqualitas intēdi-
tur. cum sit magis inēqle. Ter-
cio q^r distācie respectus inten-
ditur nullo ablato vel apposi-
to ad extrema illius distācie. et
si dicatur q^r nō est magis distā-
cia intēnsiue sed magis extensi-
ue nō valet. q^r ista distācia nō
est in spacio sicut in subiecto.
q^r in mobili. et nullū accūs extē
dicitur ultra suum subiectum.
Quarto. q^r magis dicitur ap-
propinquare illud quod etiā
est minus. et sic respectus app-
ropinquatiōis nō intēnditur ibi
sūm intēnsiōe subiecti. ideo di-
co q^r relationes p^r se videntur
intēdi et remitti sine intēnsiōe
et remissione subiecti. et ista est
intēcio aristotelis in hoc loco.
q^r sicut hic p^rcedit de relatiōe
ita superius negauit de quanti-
tate. et tñ p^rllat q^r multa numeri
fundamēta intēndunt et remit-
tiuntur. Et p^rfirmatur ista sūmia.
q^r cū color p^rducitur p^r motum
per hoc dicitur intēdi. q^r pars
eiusdē rōnis apponitur infra
partē. sicut in augmēto pars
extra partē. sed sūm q^rlibz pars
et coloris communicatur pars si-
militudinis cū omni alio non
ente q^rlibz p^r similis eēt. g^o ea
dē rōne intēditur similitudo q^r
qualitas vel albedo.

Sed oritur diffi-
cul. si respectus equalitatis susci-
pit magis et minus sicut respe-
ctus dissimilitudinis. dicitur aut̄

q^r nō videtur q^r dissimilitudo
nō p^rsistit in indiuisibili. spe-
ci⁹aūt naſe equalitas p^rsistit i^r in
diuisibili q^r q^rcūq^r appo⁹ fit e-
qualitas vel q^rcūq^r dēpro fit leq-
uitas. Secūda dif. q^r si duo co-
lores equaliter intēdan-
tur cui libz p^r acquisite inerit
equalitas noua ad aliq^r partē. et
ita sicut ex partib⁹ coloris intē-
nsiōis fit eaz intēnsiō. sic eadē
rōne ex equalitatib⁹ dñtib⁹ ipas.
Dicitur aut̄. q^r equalitas vnius
partis nō cadit in idē cū equa-
litate toti⁹. sed remanet distin-
cte. nō sic aut̄ de similitudine
q^r coextēditur albedini. respec-
tus aut̄ equalitatis sicut tota
litas nō est in q^rlibz pte.

Allius. lxxiiij. est

Q^r oīa relatiua ad puer-
centiā dicunt. sicut seruus dñi
seruus. et dñs serui dñs. et idem
de duplo et dimidio et maiori et
minori ca⁹eodē. Et ponit in eo
dē pcessu quatuor notabilia.
ad declarandā isti⁹ passus me-
teria. Quorum primum est. q^r
ista puerētia differt casu. ita
videlicet q^r vnum relatiuum
dicitur ad aliud in uno casu.
et aliud conuertitur ad ipsum
in alio casu. sicut disciplina do-
citur disciplinati genitiue. et di-
sciplinatum non genitiue disci-
pline. sed disciplina ablatiue
disciplinatum. Secundum
notabile. q^r ad istam conuerte-
tiā requiritur q^r conueniens
affigatio expungatur. vt. cum

ala sit alicuius si assignetur ad nauem non est pueniens assignatio. qd multorum aliorum ale sunt sed ala dicitur alati ala. Tercium notabile est. qd aliquotiens oportet fingere nomina. eo qd non sunt imposita. sicut remus cum sit alicuius remus non conuenienter ad nauem assignatur. cum multe sint naves. sine remis. sed remus dicitur ficto nomine rei remate remus. et caput capitati caput. et non animalis. qd multa sunt inquit animalia capita non habentia. Quartum notabile qd si relatuū ad quālibet aliud qd ad suū oppositū assignet. et non ad illud dicatur non puerit. sicut si seruus non assignetur domino sed homini aut bipedi. Intelligendū tñ est. qd ex ipsis in eodez processu ifert talē regulā. amplius si relatiū pueneter assignet ad illud ad quod dicitur oībus alijs circūspectis quāqz accidētia sunt relecto illo solo ad quod assignatū est semper ad ipsum dicetur.

Ex qua regula
eliciunt a diversis diversē due p̄cclusiones. Prima est qd relatio terminatur. et dicitur ad suum oppositum relatiū. et non ad absolutū. qd ad illud terminatur ad quod refertur. et ad illud refertur ad quod dicitur circūscripto omni alio ut dicit regula ista circūscripto omni

alio a seruo p̄ter seruitutē. ad huc dñs ad ipsum diceretur.

Scđa 2º quā alij eliciunt est. Qd relatio n̄ terminatur ad oppositū h̄ ad absolutū fundam̄ti oppositi. qd circūscripto omni respectu ab aliqua albedine. adhuc alia est illi similis h̄ n̄ ista illi. siue p̄ impossibile. siue p̄ possibile. qd h̄ p̄ formata ē ad ipam. Sed remanet dubium qd illaz videtur ēē magis de mēte ph̄i in isto loco. Dī qd prima. qd ultā r̄lam ponit cū loquitur de pueritēa relatiōrū. et constat qd absolutū non dē ad pueritēa. vt albedo similitudinis albedo. sed bñ similitudo similitudinis similitudo.

ILLUS. XXXII. ē.

Qd videntur ad aliquid simul natura ēē capitulo eodē Et istud ipse exp̄licitat in duplo et dimidio. qd cū sit duplū et dimidiū est. et si duplū non est nec dimidiū. et si non dimidium nec duplum.

Ex quo dicto

accipiuntur duophilosophica docūmēta. Primum est qd quācunqz aliqua duo ita se habēt qd posito uno ponit et reliquū. et remoto uno remouetur et reliquum ei econuerso. ista sunt simul natura. Secundum documentum est qd omnia cōuersibilia sunt simul natura. quia illa sunt talia que ita se habēt

¶ posito vno ponit et reliquū
et uno remoto remouet reliquū
Sed contra dō
cumenta instatur dupliciter.
Primo q̄ diffinitio prius na-
tura est ꝑ diffinitum. cū in dif-
finitionem resoluatur diffini-
tum sicut in suas partes essen-
tiales. et tñ vno istorū posito
aut perempto idē sequitur in
alio et eþverso. Secundo. q̄
subiectū et p̄pria passio cōuer-
tuntur. et tamen nō sunt siml
natura. cum subiectum sit pri-
us secundum naturam. sicut
primus modus persicatatis p̄-
uenit scđm. ideo videtur esse
dīcendū ꝑ ista docimēta sunt
magis argumenta. et q̄ rō aris-
totelis hic posita magis vide-
tur probare simultacē durau-
onis ꝑ nature. nisi forte q̄ illa
que sunt ordinata s̄ym ordinē
nature pro illo signo quo s̄ym
nature vnum p̄uenit reliquū
aliud non est. et sic p̄ nūc vnu
ponitur reliquo nondū posito
et r̄negādo perimitur illud. il-
lo iā posito et pcesso. Intelli-
gēdū tamen est ꝑ antiqua p-
munis expositio istius cū dici-
tur relatiua sunt siml natura.
Id est simul naturali intelligen-
cia. istud tñ non valet ut refe-
ratur solum ad intellectum. q̄
ipse probat istam simultatem
quia posito vno ponitur reli-
quum. et sublato vno remoue-
tur reliquum. et tamen p̄stat ꝑ

illud est vñz de relatiis in re-
rum natura. sicut in n̄a intel-
ligentia. ḡ nō solū in n̄a intel-
ligentia. sed in rerum natura
est intelligenda ista simultas.
q̄ eadē rōe vtrobiq̄ deducit

Sed oīctur dīfī

cultas. quid significat ista si-
multas relatiue oppositorum
in rerum natura. dī autē ꝑ si-
gnificat talē coexistētiā. q̄ vnu
nō preexigat reliquū. q̄ talis
preexistētia arguit prius et po-
sterius secundū naturā. Se-
cūda dīf. quid significat ista si-
multas apud naturālē intelli-
gentiā quā p̄mūtē ponunt
Dicitur autē ꝑ īst naturālē
intellectui. vt correlatiua ita in-
telligat. vt vnu alteri non p̄exi-
gat in intelligendo.

Illijs. xxxiiij. ē

¶ relatiua p̄crempta se-
perimūt. et posita se ponūt. nō
autē dī in textu nisi ꝑ seiuices
aferunt. tñ exēpla ostēdūt ꝑ
ipse supponit ꝑ posita se po-
nunt. q̄ dicit ꝑ si duplū est di-
midū est. et si seruus est dñs est
capitulo eodē.

Sed contra hāc

regulam ipse instat dupliciter

Primo q̄ dato ꝑ scibile et
scientia adiuicem referantur
sublato scibili aferat scia. et s̄b-
latz scia nō aferat scibile. vt

exemplificat de circuli quadra
tura. q̄ si est scibile scia eius in
quit nō dū est. et ad idē dicit. q̄
in plurib⁹ subsistentib⁹ scias re
perimus. in paucis vero vel n̄
nullis hoc quis reperiet simul
scias cū scibili eē. et itez dicit
ablato animali aufertur scia
et tñ rem anē multa scibilia.
Secūdo instat de sensu et sensi
bili. qz cū ista sint relatiua vt
nunc supponit sensibile inter
emptū aufert sensum. sensus
autē interemptus simul sensi
bile nō perimit. Et itez adiun
git q̄ cū sensibile sit circa cor
pus perempto sensibili perimit
corpus. et cū sensus sit circa al
mal. perempto sensu nō pimit
sensibile. sicut perempto ani
mali non perimitur corpus. et
itez addit q̄ sensus simul sit
cum sensato animali. sensibile
autē ante ipm sensatum. sicut
ignis et aqua ex quib⁹ ipz ani
mal constat ante sūt q̄ ipz aſ al.

Sed Oritur Diffi
cul. si per istas duas instātias
intēdit hic interimere ista regu
la datā q̄ posito uno ponitur
et reliquū. et perempto uno pe
rimitur et reliquū. dicitur autē
q̄ p̄ hoc q̄ nō soluit hic istas
instātias videtur eis assenti
re. tñ hic loqtur dubitatue. qz
dicit videtur. nec istud asserit
meli⁹ videtur q̄ hic nō determi
nauerit. Secūda dif. quid est
hic sentiendū de scibili et scia.

Dicitur q̄ argumēta aristo. deſ
mōstrat q̄ scibile p̄t existere ſ
actu dato q̄ ei⁹ actusalis scia
nō existat apud nosq̄ intelle
ctū. alioquin unus intellectus
de nouo nō posset aliqd in
uenire. Tercia dif. quid ſēti
endū ē de ſenu et ſenſibili. dicit
tur q̄ eodē mō. qz iſtat q̄ ſenſi
bilia fuerūt ante ſenſū crea
ta ſzm fidē et ſzm rōnē natura
lē vt hic tāgit pueniūt ordīnē
nature ſicut conſtituētia ſenſi
bile. et ideo in talib⁹ non tenet
regula q̄tū ad exētiā. Quar
ta dif. q̄uo p̄t ſaluari iſta re
gula q̄ tm̄ est vulgata. relatiua
poſita ſe ponūt et perempta ſe
perimūt. Dicitur autē q̄ reſpe
ctus ſemp requirit terminū. en
respect⁹ actualis in actu. et apti
tudinalis in aptitudine. ſicut
riſibilitas eft ad actuū ridēdi q̄
eſt in potētia. et ſeſibilitas et ſci
bilitas ad actuū ſentiēdi et ſcien
di in potētia. et ſic iſta regula n̄
eſt vſr intelligenda q̄tū ad ac
tualem exētiā.

Sed remanet du
biū. qz iſta q̄ ſūt in pura potē
cia obiecta ſunt oīno nihil. ſi
cū ſcia ale añq̄ ſit ala creata
et ſic cū ſit ſcibile erit respectus
ad nihil. et ſic nō ad alið qđ eſt
vt patuit et tradic⁹ maniſteſta.
Dē q̄ ſi entia in tli potētia cēne
oīno nihil. non posset negari.
vnde iſtud videtur demōſtrare
et ſit aliquid quodammodo.

VIII. est

¶ habet dubitationem utrum
nulla subiecta ad aliquid dicatur. et
videtur quod istud est vox in pri-
mis substantiis sedem quas nulla
dicitur ad aliquid. nec totum
nec partes. quod aliquis hunc non dicit
alicuius aliquis hunc. nec quod
dicuntur caput non dicitur alicuius
quoddam caput. et idem dicit de
pluribus secundis substantiis. si
cuit hunc non dicitur alicuius hunc
nec bos. unde dicit quod in secun-
dis aliis substantiis habet
dubitatem. sicut caput dicit ali-
cuius caput. et manus alicuius
manus. subiectum illatius sic dis-
cens. si. ergo sufficienter eorum quae
sunt ad aliquid diffinitio assi-
gnata est. aut nimis difficile. aut
impossibile est quod nulla subiecta ad
aliquid dicatur causa eadem.

Sed oritur diffi-

cultas. quid est tenendum de qua
estione quam hic mouet. Dicitur
quod dici ad aliquid potest dupli-
citer. intelligi. aut quiditatue aut
denominatiue. et tunc est manus
festum quod nulla subiecta dicit ad ali-
quid quiditatue. cum sit quidi-
tatue ad se. denominatiue aut
se bene. quod probat quod hunc denomi-
natur pater a paternitate. Se-
cunda dif. quod scilicet ista distincti-
onem non esse magis difficultus ista
questio in subiecta quam in qualitate.
quod nulla qualitas dicit ad aliquid
quiditatue. cum sit quiditatue

ad se sicut subiecta. et est ad aliquid
denominatiue sicut albedo de-
nominatur similis a similitus
dine. et tamen aristoteles non potest
ravit questionem circa qualita-
tē. sed tamen circa subiectam. Dicit autem
quod licet utrumque sit absolutum. tamen
subiecta est absolucionis et magis in
dependens. et ideo in ea magis est
questio colorata. Tercia dif-
ficultas. Quare magis procedit
dici ad aliquid subiectam in par-
te quam in toto. cum dicit caput ali-
cuius caput. et non hunc. Dicitur quod
licet istud nomine caput sit impos-
titum subiectum. tamen fuit sibi impositum
a respectu. ut videtur cuiusdam
seminarie. et sic proceditur ma-
gis esse ad aliquid sedem voce.
tamen nihil obstat cum dicimus for-
maliter sortis humanitatem sub
intelligendo respectum nature ad
suppositum in ratione constitutum

Quarta dif. quod manus est ad aliquid. et tamen non est
impositum istud nomine in respe-
ctu. sicut nec hobs de quo ne-
gatur. Dicitur autem quod impositi-
ones sunt ad placitum. cum manus
significet organum quod sedem se est
respectuum. sicut instrumentum
dicit semper alicuius instrumentum

Sed remanet du-

bium quare negat istud totaliter
sicut de prima subiecta cum hoc casu
potest sit istius capitati caput. si
cuit caput simpliciter capitatis caput
simpliciter. Dicitur autem quod non inveni
vitur nomine vel ratio. quare hunc

capit nō dicitur huius capita
ti caput sicut in omuni. tñ nō
videtur huius inçtū h°. sed in
quātū caput. et hec videt intē
cio eius in dato exéplo.

Allius. lxxvi. ē

Q: si nō est data sufficiē
ter rō vel diffinitio relatiōꝝ.
cū dicū est ꝑ relatiua sunt q;
cūq; hoc ipm ꝑ sunt alioꝝ esse
dicuntur. h̄ sunt inquit ad ali
quid quibꝝ ipm hoc eē est ad a
liud quodammodo se habere.
fortasse contra h° dicetur. i. cō
tra illud ꝑ dictū est. ꝑ subā est
eoꝝ q; dicūtur ad aliquid caꝝ
eodē. Et adiūgit cōparās istas
diffinitionē ad illā q; supiussu
it data de adaliquid. q; prior
diffinitio sequitur oīa alia re
latiua. nō tñ h° est eis esse ꝑ sūc
ad aliquid. q; ea ipa q; sūc alioꝝ
dicū

Ex quibꝝ di
ctis eliciūtur q; uor phica do
cumēta. Primū est ꝑ in isto
capitulo ponit aristoteles du
as de adaliquid diffinitiones. q;
si volēs corrigere primam per
secundā. q; hoc sonat patēter
iste textus. ubi innuit primam
fuisse insufficientem. Scđm
documentum est ꝑ prima dif
finitio est ista. Ad aliquid sunt
illa quecūq; hoc ipsum ꝑ sūc
alioꝝ dicunt. itaq; ista diffini
cio data est per dici ad aliquid

Tercium documentum est.
ꝑ ista diffinitio secunda est ista

qd aliud sunt quibus hoc sp̄s
esse est ad aliud se habere. vñd
sicut prima diffinitio datur p
dici ad aliquid. ita ista per ad
aliud se habere. Quartum
documentum est que ista q; dif
finitionū sit quiditatua. pri
ma non est quiditatua sed se
cunda. q; cum dici ad aliquid
sequatur ad aliud se habere.
sicut vere dici presupponit eē.
ista diffinitio est a posteriori q;
nunq; est quiditatua. secunda
vero est quiditatua. q; relatio
quiditatue est ad aliud habi
tudo. ideo dicit de prima diffi
nitione. ꝑ sequitur oīa relati
ua. nō tamē est eis hoc eē ꝑ ad
aliquid dicuntur.

Sed oritur diffi
culas. si prima diffinitio cum
non sit quiditatua est adequa
ta. dicit ꝑ ipa est vniuersalis.
q; dicit ꝑ sequitur oīa relati
ua. non tamē est pueribilis se
cūdū eius intentionē. q; licet
omne ꝑ ad aliud se habet ad
aliquid dicat. nō tñ omne ꝑ ad
aliquid dicitur ad aliud se ha
bet. q; sic multa denominātur
per modū relatiōꝝ que sūm
esse sunt absoluta. sicut caput
aut manus q; dicuntur alicu
is vel cū dicunt alicuius.

Secondā difficulatā. quia cū
aliquid dicitur tale q; non est
tale. illa denominatio est fal
sa. et ideo omne quod vere di
citur ad aliud videtur ꝑ vere

se habet ad illud. et sic omne quod dicitur ad aliud vere est ad illud. ac per hoc ista diffinitio sit adequata sicut secunda. Dicit autem quod licet denominatio ista non fiat sine respectu. tamen talis respectus non significatur tali nomine quia subintelligatur. Tercia diffini. quare magis negat esse subiectum ad aliud quantum ad se secundum definitionem quam quo ad primam. dicitur autem quod non est inconveniens si subiectum dicatur ad aliquid sub nomine proprio sub intellecto respectu. tamen foret inconveniens si esset ad aliud secundum illud quod eius nomine significatur. cum illud sit mere absolute. Quarta dif. si ex isto passu habetur quod relatio non possit immediate fundari super subiectum. quia nulla subiectum se habet ad aliquid. dicitur quod bene accipitur ad hoc apparet argumentum. quia si formaliter esset in ea relatio daret effectum suum formale qui est ad aliquid se habere. sicut omne accusatum denominat subiectum. istud tamen argumentum non demonstrat quod licet permanentia ponatur formaliter in potentia generativa. non tamen denominat eam. Intelligendum tamen est quod ex ista duplice diffinitio respectu significatur illa antiqua distinctio respectu in relativa secundum dici et secundum esse. quia prima diffinitio data est per dici. et secunda per aliud se habere. quod est respectu significare. et ideo res

22

lativa significata per primam diffinitionem sunt secundum dici. et illa que sunt significata per se secundam sunt secundum esse.

Sed oritur difficultas.

que sunt relativa significata secundum esse et secundum dici. dicitur autem quod relativa secundum dici sunt illa et inquitum sunt secundum dici ex premissa diffinitio quod se secundum se et significatum sunt alterius generis. tamen propter subintellectum respectum dicuntur relatives. sicut fuit supra exemplificatus de capite et de manu. Secundum esse autem sunt quorum significatum est directe in isto predicamento sicut equalitas et similitudo. Se secundum diff. si aliquo per se distingui. dicitur quod sic quae aliqua distinctiones relativa denominatio ex terminata a respectu. qui est in alio. et talia sunt relativa secundum dici etiam. quia non sunt ad aliud licet dicantur ad aliud. sicut dicitur de scibili respectu scientie. secundum esse autem quoniam circumscripta omni denominatio secundum esse sunt ad aliud. sicut dicitur de similitudine.

Illustratio. vij. e.

Quod si quis aliquid eorum quae sunt ad aliud diffiniret sciatur. et illud ad quod dicitur diffinire sciturus est. capitulo eodem. Et istud igitur probat ibidem. quia si nouit aliquid quod est ad aliud nouit illud ad quod est. si enim ait non

nouit ad quod se habet. nec quod ad aliud se habet. sicut patet exemplificando in duplo et dūmōdio. et ceteris. et adiungit quod illa que sunt subē ut caput et manus. quod sunt relativa hinc dici. potest sciri ab his hoc quod sciatur cuius sunt. et ideo infert quod non sunt relativa. et quod nulla subā relativa dicatur. unde excludit de talibus difficultate est tractare nisi sepe fuerit pertractatū. dubitare enim de singulis non est inutile.

Intelligendū tñ
est quod ex isto passu accipiuntur quantum physica argumenta. Primum est quod unum relatiuum cadit in distinctionē alterius. ut unum per reliquum distinguitur. quod pro tanto dicit hic quod qui distinete novetur unum relatiuum distinete cognovocrit et reliquum. Secundū argumentum. quod unum relatiuum est de quiditate alterius. quod opposita distinctia sunt de entia distincti et ut patuit unum per reliquum distinctur. Tercium argumentum est. quod unum relatiuum est de intellectu alterius. quod non potest aliquid distincte percipi sine eo quod est de sua quiditate. Quartū argumentum est quod relativa considerantur eodem actu intelligendi. quod non sunt opposita. quod si distinctis actibus tunc essent due qualitates absolute illi duo actus realiter distincti. quiaque una posset ab alia separari. tunc essent simul natura sicut obiecta. Et ideo

una ab alia non dependet. et talia per potentiam prime cause videntur separabilia et sic intelligitur unum relatiuum alio non intellectu.

Sed oritur difficultas.

Si ista diffinitio qua definitur unum correlatiuum per reliquum est quiditatua. dicit autem quod non quod opposita diffinitio quidatua datur per priora secundum naturam quod sunt partes entiales. correlatiua autem videtur patiit sive simul natura. Et confirmatur quod non capit intellectus quod unum oppositum sit de quiditate alterius. cum quod non capit intellectus quin distincta species sint entiales et distincta et illa quod distinguuntur essentialiter distinguuntur quiditatue. Secunda dif. Quid valeret talis diffinitio si non esset quiditatua. Dicitur quod potest dici diffinitio per additamentum. sicut cum accidens distinctur per substantialiam. aut cum effectus per suam efficienciam causam. aut per finalē causam que non ingrediuntur ei quiditate. Tertia dif. que est quiditatua diffinitio relationis. Dicitur quod cum in isto predicatione sint genera et dicitur sicut in ceteris predicamentis. per genus et dicitur ibi datur diffinitio quiditatua. que est diffinitio simpliciter sicut paternitas est relationis modi actus. aut similitudo est relationis equipartitione circa unum in qualitate. Quarta

difficultas. q̄i tota quiditas re latiōis p̄sistit in ad aliquid se habere. cum nihil habeat ad se. et ideo tota eius q̄iditatis diffinitio consistit in ordine ad correlatiū. Dī q̄ h̄ tota eius quiditas sit ad aliquid. tñ il lud aliud nō cadit in ista quiditate. sed tñ ipa habitudo. et ista habitudo ad aliud essendo co n̄inetur sub ḡne et dīia que sunt ad aliud.

Sed remanet du
biū. si vnum relatiū est de intellectu alterius. dī q̄ licet sine simul intelligētia naturali. ac per hoc vnu sit de cōi intellectu alterius. non tñ de intellectu primario. q̄i hoc esset quidatiū illi. Scđm dubiuz quid est prius in relatiōe. vel esse ad terminū vel esse in fundamēto. cum ab istis solū dependeat. Dī autē q̄ esse ad oppositum. q̄i pro illo signo quo accūs absolutū est ad se accūs relatiū est ad aliud cum esse ad se et ad aliud primo diuidat ips ens. si accūs absolutū prius est ad se q̄ in alio. cum primum sit ei esse entiale et nō se cundum ut alibi patet. ḡ respectus ad illud prius est q̄ sit in alio scđm naturā.

Sed reuertitur
dubitatio si ḡns ḡnalissimū relationis habet aliquod relative oppositum ad qd dicatur vnu simul intelligatur. Dicitur aut̄

22
Q̄ istud n̄ p̄t dari. quia omnis relatio p̄linetur sub isto p̄di camēto. et vnum oppositū nō potest sub alio p̄lineri. Dicit autē quidā doctor valde solennis. q̄ lmo est necessariū tenere q̄ relatio non terminetur semper ut habeat terminū. istud tñ latius est alibi pertractatū sc̄ in vicesimoquarto passu.

Alius. xxxviiij.

Qualitatē dico s̄ym quā quales dicimur. capitulo .vº. Et intendit hic diffinire qualitatēs p̄dicamentū de quo est istud capitulum.

Sed cōtra hanc
diffinitionem instaurat quadripliciter. Primo q̄i dīa in p̄dicamento subē p̄dicatur in quale ut s̄ym ipam dicamur quales. et tamen nō es̄in p̄dicamento qualitatēs. Scđo q̄i p̄priū in quolibet ḡne p̄dicatur in quale. et tñ nō es̄ qualitas cū p̄s p̄rium ponatur ante accūs cōmune. Tercio q̄i accidēs predicatur in quale. et tñ non omne accūs est qualitas. cum accūs sit p̄mune ad nonē predicanē ea. Quarto q̄i multa trāscēdentia ut bonitas veritas. h̄dicatur in quale cū sint passiōes entis. et tamen non sunt in ḡne qualitatēs. vnde ista diffinitio non videtur eē p̄ueniens.

Ad primū dicitur
6.1.

¶ aliqui putat dñm subālem
esse qualitatē s̄m dici. et scđm
modū p̄dicādi. h̄c sit subā se-
cundū esse. ista tamē diffinitio
respicit qualitatē s̄m eē et itez
dicunt ¶ non est incōueniens
si modus vnius p̄dicamēti cō-
ueniat alteri. Ad i^o ¶ hic ē in-
tētio de quali ¶ est proprie ac-
cidens. p̄prium autē nō est p̄-
prie accidens. ideo reducit ad
ḡns cui^o est p̄prium. cū tamē cir-
cuat omne genus in quo nata
est fieri demōstratio ppter qđ
in qua semp̄ excluditur passio
de subiecto. Ad terciū cū dici-
etur ¶ accīns p̄dicatur in quale
dī ¶ ibi accipitur p̄dicatio tal^o
pro p̄predicatiōe qđ nō est per se
aut quiditatiua. constat tñ ¶
numerus qui est accīns nō pre-
dicatur in quale s̄ inquātum.
Ad quartū dicitur ¶ ibi est ser-
mo d̄ quali limitato ad quod
terminatur genus. qualia nō
sunt transcēdētia. et sic patet ¶
ista diffinitio indiget multipli-
ci determinatione.

Sed Quidam Diffi-
cul. si ista diffinitio est quidita-
tua. dī ¶ nō. qđ esse quale dī
effectus formalis qualitatis.
qui semp̄ est posterior qualita-
te ipsa. et dici quale est posteri^o
eē quali. et nulla est diffinitio
quiditatiua per posteriora.

Allius. lxxix est
¶ vna spēs q̄litar̄ h̄lt̄

et dispositio dicunt ca^o eodem
Et adiungit ¶ differt habit^o a
dispositio. qđ p̄manentior et diu-
turnior est. s. habitus sicut scle
et virtutes que sunt de difficile
mobiles a subiecto. vt exemplifi-
cat de iustitia et castitate. affec-
tiones autē. i. dispositiones sūe
de facili mobiles a subiecto.
vt exemplificat de calore et fri-
giditate. et egritudine et sanitate

Sed Quidam Diffi-

culta s. qđ cū hoc modo ponat
habitus qualitas de difficile
mobilis a subiecto. et disposi-
tio de facili mobilis. cū omnis
qualitas aut sit de facili. aut
de difficile mobilis. videtur ¶
ista prima spēs qualitatis euā
cuat hoc totum p̄dicamentū
dī ¶ ipse videtur loqui de qua-
litate difficulter mobili. nō cir-
ca quācūq; materiam. sed cir-
ca perfectiones qđ sunt in aīa.
qles sunt intellectuales et mo-
rales virtutes de quib^o exem-
plificat. Secunda dif. qđ cum ex-
emplificat d̄ dispositio quā
hic numerat cū habitu. dat ex-
empla de accidentib^o corpora-
libus. vt de caliditate et frigi-
ditate. egritudine et sanitate. dī
¶ ista exemplifica^o nō inducit
hic nisi ad ostendendū ¶ talia
sūt de facili mobilia. nō ¶ sine
in prima spē qualitatis. qđ in a-
lijs vt patebit multiplicabun-
tur. Tercia diffi. si habitus
et dispositio hic ponuntur pro

pluribus spēbus. aut tantum pro vna. Dicitur q̄ pro vna. q̄ dicit vna spēm qualitatis cum ista describitur. et stud confirmatur. q̄ facilitas et difficultas ad mouēdū non sunt esse essentiales. cū eadē virtus ante sit firmata est facil ad mouēdū et postea difficultis mobilis. et sic primo est dispositio et postea fit habitus. Quarta dif. cū ista spēs agat de pfectiōnib⁹ anime acquisitiō. ad quā ista q̄ reducuntur actus intelligendi et species intelligibiles q̄ faciunt ad habit⁹ gnationē. dicitur autē q̄ actus. pertinet ad dispositionē de facili mobilē et spēs ad habitū per oppositaz causam. et iterum habere spēm dicitur noticia habitualis. Et sic patet q̄ iste pfectiōnes oēs secundarie in anima reducuntur ad primā spēm qualitatis.

Intelligendum ēt̄ est q̄ in eodem textu pro se quēs aristoteles qualitates de facili mobiles. dicit q̄ disposi-
tiones que vocantur affectio-
nes sūt de facili mobiles a sub-
iecto. nisi forte sit in his q̄ p̄t
gūt p̄ t̄his longitudinē in na-
turā cuiuslibet trāfferri. vt in-
sanabilē vel difficile mobilis di-
catur affectus quē inq̄t̄ habi-
tuēdīne vocat. Et inde sumitur
duplex morale docimētū. Pri-
mū ē q̄ vicia ex diuturnitate i-
neterata efficiunt cōnaturalia

q̄ dicit q̄ p̄ lōgitudinē sp̄is af-
fectiones male de quib⁹ hic lo-
quitur trāfferuntur in vnius/
cuiusqz naturā. Scđm est q̄ ta-
les malicie q̄no sunt in uetera-
te fūt sic immobiles vt sit vo-
luntas ab eis insanabilē. q̄ dicit
q̄ insanabilē vel difficile mo-
bilis fit ex talibus affectib⁹. Et
ista duo valēt ad puocandū
homines plāpsos ad celestem
conuersationē. vt dicta phica
more solito reducāt̄ in obseq-
um xp̄i.

Allius, xl. est q̄

aliud ḡns est qualitatis.
s̄m qđ pugillatores vel curso-
res vel salubres dicimur. et si-
militer ait q̄ s̄m naturalē po-
tentia vel impotētia dicuntur
capitulo codē. Et adiungit exē-
plum de duro qđ habz natu-
ralē potentia facilius nō secā-
di. et de molli quod habz natu-
ralē ipotētia ad r̄sistēdū secāti-

Ex illo paſſū ac

cipiuntur quatuor phica ar-
gumēta. Primū est q̄ potentie
anime intellective. puta. intel-
lectus. memoria et voluntas
sunt qualitates. q̄ constat q̄
sunt naturales potentie ad al-
iquid operandum. Secun-
dum argumentum est. Q̄ po-
tentie anime sensitivae sunt ta-
les qualitates. Quia hic ex-
emplificat de cursore et pu-
gillatore quorum potentia nō

est nisi validudo potentie executiue. que ponitur potentia anime sensitiva. Tercium argumentum φ potentia materie pertinet ad genitum qualitatis. qz potentia naturalis est in ipsa spe. et illa potentia est naturalissima.

Quartum argumentum. φ potencia receptiva per quam subiecta est recipere accidentes est qualitas talis. qz quicquid provenit subiecte ut preuenit accidentis est. sibi naturale. cum sola accidentia sine extra sua natura.

Sed tertius diffi
cultas. si primum argumentum procedit de potentia animae intellective. dicitur autem φ n. qz si iste potentie essent qualitates quae subiectum essentia anime foret tunc ad istas potentias essent aliae potentie proores. cum omne subiectum sit in potentia respectu forme quam recipit. et tunc pari ratione ille potentie essent qualitates. et ad illas aliae potentie. et sic in infinitum. Secunda difficultas. si argumentum et procedit de potentia sensitiva. dicitur autem φ n. qz cum potentia sensitiva in virtute essentie anime moveat corporeum sicut isti ponunt accidentia agere in virtute subiecte illa virtus subiecte in quantum mouet potentiam esse quamdam naturalis potentia et sic per genus qualitatis. et sic in infinitum ut prius. Tertia difficultas. si tertius argumentum procedit. dicitur φ non. qz cum ad qualitatem sic

potentis. tunc ante potentiam materie esset alia potentia. et ad illam potentiam alia. et sic in infinitum. Quarta difficultas. si quartus argumentum procedit. dicitur autem φ non qz tunc ante omne accidentem esset aliud accidentem. et ante omnem qualitatem alia qualitas sicut in aliis deducebatur.

Sed remanet di
biū qz proprie passiones dicuntur communiter naturales aptitudines. et per genus naturales potentie. et tamen non videntur ponit qualitates. dicitur autem φ iste aptitudines non discuntur qualitates nisi quando fundantur in qualitatibus sicut congregatum et disgregatum in coloribus. qz passio vel patitur reducitur ad genus sui subiecti. Secondum dubium est. quid dicere ad autoritatem phis quando ponit naturalem potentiam esse secundam speciem qualitatis. Dicitur potest φ ista species est qualitas secundum dici sicut dicitur subiectis. Provis in aliquibus sunt qualitates secundum esse. ut quando fundatur in qualitate sicut patet de congregatio et disgregatio.

Assumptio. xli. est.

De tercia specie qualitatis sunt passimiles qualitates et passiones. Et dicitur φ passimiles qualitates sunt ille que sensib[us] efficiunt passiones. vel que sensibus percipiuntur. sicut color per

visum. et amaritudo et dulcedo
per gustū. caliditas et frigiditas
per tactū. et dicit φ iste sūt pas-
sibiles qualitates: nō φ ista q̄
ipsa suscipiunt̄ aliquid patient̄.
S̄ q̄ inferunt̄ passionē sensui ca-
pitulo eodē. Et adiungit φ pas-
siones dicūt̄ur et nō passibiles
qualitates. quecūq̄ facile sol-
lunt̄ur et cito trāseunt̄ sicut ex
emplificat. φ cū aliquis erube-
sc̄s fit rubeus. tūm̄s pallidus
Iste em̄ sunt passiones et nō pas-
sibiles qualitates. q̄ s̄m̄ hec
non dicitur quis sim̄pl̄r rube⁹
et pallidus. Cum aut̄ t̄ha sunt
p̄manentia. tunc possunt dici
passibiles qualitates ut color
qui est nigredo vel paledo q̄
prouenit ex longa egritudine.
Itēq̄ adiungit φ passiones di-
cunt̄ur sicut sunt iracūdie. tri-
sticie et nō passibiles qlitates.

Sed Oritur Diffi-
cultas. q̄ diuersor̄ ḡn̄m̄ et nō
subalternum atim positor̄ diuer-
se sunt species et dīe. et tñ ponit
hic caliditatē in isto ḡn̄e. et sup̄
posuit ipsam in primo. dī aut̄
φ istud fuit ex intentione. ill̄d
aut̄ gracia exempli. ut supra
fuit ostensum. Secunda diffi-
cultas est. q̄ caliditas et frigi-
ditas cum sint forme acciden-
tales naturaliter dicūt natura-
les potētias ad operandū. ut
calor est potentia calefactua.
et frigiditas frigefactua. et sic
sunt in secunda specie qualita-

223

tis in qua est naturalis poten-
tia. et per dñs in ista tercia nō
possunt esse. dicunt aut̄ aliq̄ et
satis apparēter φ per istas spe-
cies qualitatis nō intendit fa-
cere aristoteles distinctionem
essentialē specierum proprie-
sumptar̄. S̄ quorūdā modoq̄
qb̄ nō repugnauit coinciden-
tia sicut speciebns.

Allijs. xlij. est.

Q̄ quartū genus est forma et
circa hoc aliquid stans figu-
ra. vt rectitudo et curuitas. q̄
significat quale quid sicut est
triangulus aut quadrāgulus
capitulo eodē. et adiungit φ ra-
rum et spissum. asperū et lene vi-
dentur significare qualitatem
tñ dicitur φ nō smo positiones
q̄ spissum est cuius p̄tes sunt
sibi inuicē ppinque. Et rarum
cuius partes distant. Et asperq̄
cuius partes supereminēt. vt
vna sit superior et alia inferior.
Et planum cuius partes sunt
ad inuicem equales.

Sed Oritur Diffi-

cultas. Quid intendit hic per
formam vt conumerat ipsam
cum figura. Dicitur aut̄ φ cū
quedam sit figura plana. vt
omnis que requirit vnam sup-
ficiem tantum. Quemadmo-
dum circularis et angularis.
Et alia non plana que requiri-
rit plures quā duas dimensio-
nes. vt sphaera et corporis qua-

drati; forma potest referri ad figuram feminetem et figura ad planas Secunda difficultas est quare dicit circa aliquid consonans figura. Dicitur quod est figura plana circuit superficiem aliquam quam in se includit ad differenciam viiiius linee recte aut oblique. Tercia difficultas quare dicit quod rectitudor curvitas pertinet ad predicamentum qualitatis: cum talis rectitudo non sit nisi ordo partium in linea ut medium ab extremis non exeat et curvitas ut medium exeat a partibus suis: et ordo est quid respectum est et constat predicamentum qualitatis absolutum esse. Dicit autem quod licet ista sint qualitates secundum definitionem dicitur ut fuit tactus de potentia: tamen dicuntur esse positiones secundum eam quod diffinitiores ipsorum ut patunt sunt ad aliquid que date sunt hinc. Quarta difficultas quod ponit triangulum qualitatem: cum ultra lineas que sunt de quantitate dicat ipsum linearum coniunctores et ordinem et tractum et sic purum respectum: et nullus respectus potest esse de genere absolute. Dicit autem quod tota ista quarta species videtur esse respectiva: cum solum respiciat ordinem partium quantitatis: et ideo videtur qualites solum secundum dicitur.

Sed remanet tertium: quare magis excludit a qualitate rari et spissum que dicunt soli partium ordinem et

ista. Dicitur quod non apparet res aliqua in re sed solum in significacione vocis: que figure magis significant per modum qualitatis cui queritur de qualitate Secundum dubium est: quod secundum istam diffinitionem hic data de raro nullum corpus continuum possit esse rarum: cum continui partes ad finitum distare non possint. Et dicitur quod fortiter loquitur de rareitate que inuenitur in corporibus multum porosis: quod secundum istam diffinitionem continua rara esse non possunt: cum earum extrema sint solidi. Tercium dubium quia secundum definitionem data est hinc de spesso et denso nullum continuum poterit esse de solidus nec etiam continuum: quod propinquitas arguit distinctionem: cum nulla res sit sub propinqua: extrema autem continuum sunt idem: et ideo non sunt propinquae: nec etiam illa que sunt simul habent propinquitatem sicut contigua. Quartum dubium: quod ponit plus ponit qualitates rectum et curvum et asperum et lene cum rectum et curvum non distinguuntur: nisi quod si una pars est extra partem. scilicet in curvo: et in alio est pars supra partes. scilicet in aspero secundum data diffinitiones et non sit magis respectivus ordo partes supra partem et ad latum partes: ideo non videtur diversa nisi forte in modo predicandi: quam etiam non video. Intelligendus enim est: quod in eodem processu ostensio densitas spissus esse quoddamque modos sic dicit fortasse alij ap-

parebunt modi qualitatis: s₃
qui maxime dicunt h_i sunt: et
quia isti modi nō declarat qui
ditat tuū istius p̄dicamentū p̄ces-
sum. idcirco h_isicut in substātia
formari p̄ arborē porphīriana

Sed Oritur Diffi-

cultas. quia eedē non sunt dif-
ferentie substātie et qualitatis
per illā regulā diversorū gene-
rum: sed corporeū et incorpo-
reū: ut supra patuit sunt dif-
ferentie substātie. Dicitur autē
p̄ corporale et spūiale dicuntur
de qualitatib⁹ s̄m analogiā
ad substātiā et non vniuoce
et nō sūt q̄iditatue eedē. dñe
Scđa diffi. est: si ille differētie
sunt q̄iditatue: b̄i autē p̄ sic:
quia ita videntur essentialiter
corpore et spūiale circa q̄litatē
sicut circa substātiā. et in sub-
stātia iste prime differētie sunt
positae essentiales. Tercia dif-
ficultas. si sensibile et insensibi-
le sunt differētie q̄litat⁹ essen-
tiales. Dicitur p̄ nō: sicut fuit
dictum in substātia. q̄r dictū
aptitudines naturales conse-
quentes: tñ per istas passiōes
circuloquimur q̄iditatias:
sicut in substātia fuit dictum.
Quarta difficultas: que sunt
qualitates insensibiles corpo-
rales et quod deueniemus in ea
rum noticiā. Dicitur autē p̄ ex
effectibus qui sunt in formis
q̄r operatio facit scire formas
sicut trāsmuta^r facit scire ma-
teriam; sicut ex naturā motu

deorsum argui mus formā grā-
uitatis quā nō p̄cipimus p̄p
sensum et ex motu sursum for-
mam levitatis. Quinta diffi-
culta^r est. si diuisio qualitatis
sensibilis in visibile et in inuisi-
bile est essentialis. Dñe q̄ nō sicut
prima: quia uisibilitas dicit
aptitudinē naturalē que nūc
est q̄iditatua: sicut dictū fuit
supra de rōnali et irrationali.
Sexta difficul. est: que sunt q̄la-
tates sensibiles et insensibiles.
Dicit^r p̄ ola illa que sunt obie-
cta aliorū sensuū a visu. ut so-
rus: auditus: frigiditas: cali-
ditas: tactus: amaritudo: dul-
cedo: gustus: et ita de odore et
sapore. Septima difficul. si di-
uisio coloris in aggregatiū et
disgregatiū est essentialis.
Dicit^r p̄ non: q̄r ista duo dicūc
ordinē aptitudinalem coloris
ad visum. om̄s autē ordo est
posterior suis extremis: et nul-
lum posterius est q̄iditatū:
sicut dictū fuit supra de rōnali
et irrationali. et ideo ista duo
sunt passiones coloris p̄ super-
rius dicta. Octaua dif. q̄re b̄z
nigredo coloris aggregatiū vis-
sus: albedo segregatiū. Di-
citur p̄ lux h̄s diligere visus
sicut excellēs sensibile corrūpit
sensu^r et debilitat: q̄r lux parti-
cipatur ab albedine excellēter
ideo est sicut excellens sensibili-
te. et nigredo congregat: q̄r res-
missē principiat lucē. unde expre-
sionē docet p̄ nigredo cōfor-
mat visum; et albedo ipsum de-

bilitat. Intelligendum tñ est q
medij colores non excludunt
ab istis differentijs. qz rubedo
magis disgragat z roseitas. qz
magis propinquant ad albe-
dinē. viriditas autē et liuidi-
tas congregant. qz magis ad
nigredinem appropinquāt. et
sic cum medijs colores ab extre-
mis differant specie. oportet q
libet istaz differentiaz subdi-
vidi. vt ad singulas species ve-
niatur.

Sed remanet dñ
biū Quomodo ista que dicta
sunt possunt redigi in obsequi-
um xp̄i. Dicitur q cū circa ter-
cium s̄niaz in theologia de do-
nis z perfectionib⁹ infusis aie-
xp̄i que sunt de ḡne qualitatis
optet nos respicere ad suū ge-
nus. vt ea que sunt perfectiōis
in suo ḡne ei attribuamus ad
laudē ihius suplaudabilis ihe-
su. qui in nr̄is naturalib⁹ super-
naturalis est z ineffabiliter. q
est super omnia benedictus de-
us in seculoz amen.

Allius. xliij. est.

Quæ qualitates sunt q di-
cte sunt. qualia vero que s̄m
hoc denominatiue dicuntur. si
cut a cādore cādodus. a grāma-
tica grāmaticus ca: eodē. z ad-
iungit isti duo notabilia. quo-
rū primum est. q nō omnibus
qualitatibus vnde dicātur q-
lia est nonen impossum. sicut

enrōr et pugillator dicunt ab
aliqua valitudine r̄o noīata.
Scđm notabile est q denomi-
tio nō semp fit scđm idē nomē
sicut dicitur q studiosus d̄s a
virtute z nō a studio.

Sed remanet dñ

cultas. qualiter se habet ipsuſ
quale ad ipsam qualitatē. Dē
q sicut effectus formalis ad su-
am causam. sicut cādodus est ef-
fectus formalis cādoris. z iu-
stum est effectus ihius iusticie.
Secūda dif. si iste effectus for-
malis d̄t ab ip̄a qualitate. d̄t
autē q sic. qz ois cā distingue
realiter a suo effectu. alioquin
eadē res causaret seip̄am. Ter-
cia difficultas. si iste effect⁹ rea-
liter distinctus a tali causa se
habet ad ip̄am per additionē.
Dī autē q sicut ḡpositū se ha-
bet per additionē ad materiaz
z formā cū sit effectus formalis
forme. ita istud quale se habet
p additionē ad qualitatē q est
eius cā formalis. Quarta dif.
si illud quod addit istud qua-
le ad qualitatē est aliquid ab
solutū. Dī autē q sic. qz qualis
est forma talis est eius effectus
formalis. z ideo sicut forma re-
spectiva nō p̄t dare absolutū
esse. ita forma absolute qualis
est qualitas non p̄t dare esse
respectuum.

Sed remanet dñ
biū. qz si ponat aliq̄ tertia ens

titas absoluta resultas ex forma et subiecto tali, sicut ex componentibus cum utrumque cōponens, tamen sic intrinsecum cōposito. tunc tale p̄positū erit melius cōponentibus. et sic albū erit melius quam homo. et adueniente quolibet accidēte fiet melius cōpositū q̄ sit ipsa subā. et hoc videtur inconuenientissimum. Secundū dubium est q̄ forsitan dicetur q̄ in talib⁹ p̄pōnib⁹ accidētū cum subiecto nō includitur in ista tercīa entitate substantia sicut in compositiōe de genere subē. sed effectus formalis in formā includit. Istud tamen nō est intelligibile. qm̄ oē cōpositū resultas ex aliquib⁹ inclusit p̄ponētia ut videtur. cū absolūtū posterius sit semp p̄fectius suis principijs cōstitutivis. Sed reuertitur dubitatio si ponatur respectu illud quod sic resultat. qm̄ p̄t salvare q̄ tale esse sit a forma absoluta. dī q̄ eē albū nō video esse nisi in se formaliter habere albedinē. et istud in se habere p̄stat q̄ dicit respectum. et sic albedo s̄m hanc viam dat esse absolūtū dādo seip̄az. sed ultra ipsam quicquid dedit effectus formalis est reselectivum.

Allius. xlviij. est.

Q̄ inest contrarietas s̄m q̄ quale est ut iustitia iniustie contraria est. et albedo nigredini, et idē dici t de qualib⁹ si-

eut iustū et iniustum ea: eodem et adiūgit duo notabilia. Prīus est q̄ nō in omnibus est contrarietas sicut exemplificat de mediis colorib⁹ ut in rubeo et palido ubi negat contrarietatem. Secundū notabile est, q̄ si unū contrarioz est quale et reliquz erit quale. q̄ contraria sūt in eodem genere.

Sed oritur diffi-

cultas. q̄ motus semp est inter extrema contraria. et contingit fieri motū inter colores medios sicut a luore ad viriditatem. dī q̄ ibi contrarietas negari, nō p̄t cū vñ possit cadere sub disaggregatiōe ut rubedo. et aliud sub congregatiōe. ut viriditas. sed nō est sic directe ut puma contrarietas. sicut inter albedinem et nigredinem. q̄ per contrariā participationem alijs colores adiūtūtē contrariantur.

Allius. xlv. est.

Q̄ suscipit qualitas magis et minus. albū em̄ magis et minus altero dicitur et iustus. capitulo eodem. Et istum passum prosequens ponit ibi duo notabilia in eodem textu

Primum est q̄ licet iustum suscipiat magis et minus. dubium tamen est de iusticia et alijs affectionibus. quia dicunt inquit aliqui q̄ iusticia et sanio

tas nō magis et minus dicitur
is alter altero iustior sit et sani
or. Scđm notabile est q̄ nō oīa
qualia suscipiunt magis et mi
nus: sicut exemplificat de tri
angulo et circulo: et generaliter
concludit de omī figura: et assi
gnat rōnē: quia quecūq; susci
piunt trianguli diffinitiōem et cir
culi nō magis alterū altero dī.

Ex quibus nota
bilibus accipiunt duo p̄hica
argumēta. Prīmū est q̄ forme
que intendūtur et remittūtur
non suscipiūt magis et minus
per se: s̄ h̄m sui subjecti parti
cipatiōē. quia dicit q̄ iusticia
non capit magis et min⁹ sed su
stum. Scđm argumētū q̄ nul
la forma suscipit magis et mi
nus nisi vi partipacē h̄m ma
gis et min⁹ eius rō diffinitiua.
quis ideo pbat triangulū et cir
culum nō recipere magis et mi
nus: quia h̄m eoꝝ diffinitiōes
non magis alterū altero dicit

Sz remanet du
biū: si prīmū argumentū pro
cedit q̄ per solā subjecti par
ticipatiōē fiat forma intensio
ut forma in seipsa nō intēdat
nisi quanto plus subo intimaç:
sicut aliq putat. Dicit āe q̄ nō
quia sicut p̄ talē intimationē
eo q̄ maior intēsue fieret intē
suo oīa forme: cū iha intēsio sit

aliqua forma: tūc aliq forma
intēderet. Scđm dubiū: quid
dicetur ad illud quod contra
riari videtur. Dicit q̄ iustitia
sua abstractiōe vltiata nō intē
ditur in sua quiditate p̄cisa: s̄
bene ut est individua: et p̄ con
sequēs quodammodo p̄creta
et p̄d dici quale. et ista est intē
tio sua. Terciū dubiū: si scđm
argumētū p̄cedit ut fiat inten
sio in forma que participatur
a suis individuis magis et mi
nus rō eius diffinitiua. Dī eu
tem q̄ nō: q̄ tota diffinitio sal
uaturan quolibet individuo
cū in eo nullaten⁹ distinguans
et id h̄m rōne in diffinitiūa qui
distinctiūa sue speciei nunq̄ in in
dividualis est magis nec minus
Quartū dubiū: quid tūc dices
ad illud argumentū. Dī q̄ nō
comparat rōnē diffinitiūa spe
ciei ad sua individualia: s̄ ad sub
iectum. et tūc verū est q̄ illō qđ
habet plus de cōgregatiō vi
sus: habet plus de nigredine,

Affīus. xlvi. est

Q̄ p̄priū est q̄litarū h̄m
eam simile vel dissimile dicit
capitulo eodem.

Sed contra affī

gnationē huius p̄priū instat
quadrupliciter. Primo q̄r oīa
propria passio inest adequate
nullū autē istoꝝ simile et dissimile

le est adequatus qualitati. Secundum
quia nullum accidens videtur per
pua passio: cuius sint predicabilia
ex opposito disjuncta: et cum simili-
tudo est accidens qualitatis: cum
adueniat et discedat sine eius
corruptio: et ita dissimilitudo.
Tercio quod non utrumque sicutu-
do substantialis non conueniat
substantie huiusquamquam simile a
simili generari in substantiali-
bus: sicut sicutudo accidentalis
qualitati. Quarto: quod in relationi
bus ceteris predicamentis poste-
rioribus est naturae conformitas
tulla non est idemperitas stricte:
nec equalitas. et sic non restat
nisi sicutudo. Ad primum dicen-
dum est: quod quia est passio deter-
minata tunc una adequata est:
sicut visibilis hostis. qui autem est
passio distincta: sicut est par et
impar circa numerum: tunc suffi-
cit veriusque extremum sub distinc-
tione esse adequatum. sicut est in
proposito. Ad secundum: quod licet ac-
cidens non possit esse passio de-
terminata: tamen bene distinc-
tia. quia sub distinctione inest ne-
cessario. et si ita est ola pararia
forent passio distincta: et sub
illa diluvio non accidunt.
Et iterum si ita est per nullam
potentiam poterit qualitas simili-
ab soli a sicutudo aut dissimi-
litudine: ut aliqui putant cum pas-
sio sit inseparabilis simpliciter a sub-
iecto. Ad tertium: quod licet largo
modo sumendo in substantiali-
bus sit sicutudo: tamen stricte

226

non: cum sint tres modi confor-
mitatis. scilicet idemperitas est
in substantia: et equalitas in
quantitate: et similitudo in qua-
litate: Ad quartum: cum in il-
lis predicamentis sit vera con-
formitas: eo quod ibi idem generare
et specie: sicut in alijs oportet
ponere quatuor modos confor-
mitatis. Quis ille sit modus in
nominatus: aut aliquem isto-
rum ibi ponit.

Sed oritur dif-

ficultas. si in qualitate est simili-
tudo inter illa que sunt idem
genere. Dicitur autem quod sic: quod
vis remota: quia cum sint idem
genere oportet ibi ponere con-
formitatem que fundatur super
unum: et in qualitate non est con-
formitas nisi similitudo. Se-
cunda difficultas. quia simili-
tudo et dissimilitudo sunt con-
traria: et inter illa que sunt dis-
tincta species semper est dissimi-
litudo. Dicitur autem quod non est
inconveniens si unum contra
riorum inesse ratione generis:
aliquid secundum rationes spe-
cificas. sicut constat eadem ge-
nere distincta esse specie: cum
idemperitas et diversitas consi-
derantur.

Alius. xl viii. est

De si pertinet hoc ipsum quod
est relatum nihil est inconveniens in

vtrisq; hoc generibus enumera
rare capitulo eodē, et hoc ipse
inducit ad excusandū se. qz in
tractando de qualitate multa
inde interserit de ad aliquid. si
cūt habitū et dispositionē. Et
tunc ex isto passū accipitur ar-
gumentū. qz vnu et idē pōt esse
In diuersis predicationēs. qz di-
cit qz nihil est incōueniens idēz
quale enumerare in vtrisq; ge-
neribus scz qualitatis et relati-
onis.

Sed cōtra argu-
mētū instatur quadrupliciter.
Primo. qz diuersoz gñm et nō
subalternatim positoz diuers-
se sunt spēs et dñe. ut patuit. et
sic vna spēs qz datur puta ut
habitū. nō poterit eē in rela-
tione et qualitate. que. s. rela-
tio vel qualitas nō subalter-
nantur. Secūdo qz quecunqz
sunt idē numero sunt idē spē.
et quecunqz sunt idē specie sūt
sdem genere. cum iste entitatis
sint subordinate et ideo si eadē
ponatur forma in numero. ne
cessario est in gñe uno et non in
pluribus. Tercio qz qcūqz dif-
ferēt genere dñnt specie. et qcū
qz dñnt spē dñnt nūo. et ideo si
vna forma ponat in diuersis
gñibus nō erit vna forma nu-
mero s̄t due forme. Quarto.
qz quecunqz sunt in diuersis
generibz habēt diuersas dñias
in illis. et p̄ dñs diuersas diffi-

nitiōes substitutas ex gñibz et dif-
ferentijs. et sic diuersas essentia-
as. et tunc non est vna forma.
3deo dico qz idē simpliciter nō
potest esse in diuersis gñibus
disperatis. qz oſa talia essentia-
liter sunt distincta. et essentialis-
ter distincta nō dicuntur sim-
pliciter vnu. Sed tūc rema-
net dubiū. qz hic dicit aristote-
les nihil esse incōueniens idem
quale in diuersis generibz en-
merare. dñ aūt quod istud qle
in qñ ponitur in diuersis gñib-
bus puta habitus nō est vnu
simpliciter. sed duo. s. respect⁹ ad
subiectū quod ē de genere re-
lationis. et fundamētū ei⁹ quod
est de genere qualitatis. sicut
cum dñ albi⁹ formale est qua-
litas. et fundamentū tale subā

Allus. et viij. ē

Qz pene in omnibus tali-
b⁹ qualia sunt habit⁹ et disposi-
tiones gñia ad aliquid dicuntur.
nihil aūt eoꝝ qz singula sunt. i.
inferiora. quod exemplificat de
speciebus dicens. qz disciplina
dicitur alicuius disciplina et nō
grāmatica. aut musica. nisi for-
te ait ſym genus ut grāmatica
ē alicui⁹ disciplina. ca⁹ codem

Sed contra hūc
passū instat qdrupl. Primo
Quia quando alterꝝ de altero. g

dicatur ut de inferiori quicquid
per se predicatur de predicato predica-
tur de subiecto item regulâ su-
periore data. et ideo si genus est ad
aliquid. necm̄ est ut spes ei sub-
iecta sit ad aliquid. Secundo
quicquid inferiori p̄uenit et su-
periore. per locum a parte sub-
iectiva. et ideo si spes est ad se
oparetur ut eius genus sit ad se.
et esse ad esse habet esse ab solutum
Tercio quod genus respectuum sem-
per dividitur per duas respe-
ctivas. cum dñe ad idem genus re-
ducantur. et sic spes omnis sub ca-
li genere constituta semper est respe-
ctua. sicut eius definitio tota
Quarto quod omne p̄stitutum ex ab-
soluto et respectivo est respecti-
uum sicut p̄stitutum ex subiecta et
accidente semper dñe per accidens to-
tum eo quod effectus se tenet ex p-
re magis variabilis. et ideo cu[m]
genus intret speciei quiditate p̄tun-
cunqz alia forent absoluta q̄li-
bet spes respectui erit respecti-
ua. et ideo dico quod in omni pre-
dicamento et genere quoniam superio-
ra sunt quiditatibus ad aliquid et
inferiora. cum superiora essentia-
liter in inferiorib⁹ includantur.

Sed oritur diffi-
cultas. quare ponit hic aristoteles
superiora esse ad aliquid et
nō inferiora. dñe autem quod illa su-
periora nō sunt magis ad aliquid
quam se p̄ inferiora. sed secundū dici. quod nomē superioris
dat intelligere respectū quem

nō dat intelligere nomen infe-
rioris. sicut disciplina dat in-
telligere respectū ad docendū
quem nō dat intelligere grāma-
tica.

Intelligendum
tū est quod s̄m illū modū effertur
quadraplex p̄positio in ḡne q̄
licatis. Quaz prima est quod tam
superius et inferius sunt ad aliquid.
sicut patet in scia et ha-
bitu. quoꝝ vtrūqz dicit respec-
tum ad oppositum. et s̄m ipm
aristotelē vtrūqz ad aliquid
dicitur cum scie genus sit ha-
bitus. Secunda ppō est quod interi-
us est ad aliqua et nō superius.
sicut habitus et dispō s̄m ipm
ad aliquid dicuntur. et tū qualis-
tas nō dñe ad aliquid s̄m se su-
pta. aut qualitas ipsualis. aut
non s̄m illū respectū. Tertia
ppō quod inferius non dicit ad
aliquid sed superius. sicut hic
dicit de grāmatica et disciplina
quod nec grāmatica nec musica
videtur ad aliquid dici. sed
bñ disciplina. Quarta ppō: quod
nec superius nec inferius ad
aliquid dicitur. sicut albedo
et color que ita dicuntur ad se
ita quod non ad aliud.

Sed remanet du-
biū quod color est alicuius co-
lor. et similiter albedo. et sic de
quacunqz spē data in genere
qualitatis. Dñe quod color. ut co-
lor nullius est licet bene ut est

forma vel accidens. et istud sub intelligitur cum dicitur alicuius color. velut inherens est.

Allius. xl ix. est

Quod facere et pati recipiunt contraria. scilicet magis et minus. id est actus et passio et contrarietas. sicut caliditatem et frigescitatem sunt contraria. et calefieri et frigescieri. et ista sunt secundum magis et minus causa sexto.

Sed oritur difficultas. si iste proprietates due. scilicet habere proprietatem. et suscipere magis et minus sunt adequate. Dicitur autem quod sic dictum ad ista predicamenta. quod sicut supra patuit. quecumque suscipiunt contrarietas suscipiunt magis et minus et e contrario. Secunda difficultas. que istaque proprietatis in habentibus esse est prior. de contraria. quod contrarietas in naturis ex suis rationib[us] formalibus cum contrario sunt contrarie definitiones. intensio autem et remissio ex quantitate virtutis. cuius passio est equalitas et inequalitas intensiva. quiditas autem in omnibus pruenit qualitates. Tertia difficultas. si contrarietas est susceptionis causa magis et minus. sicut aliqui dicunt. deinde autem quod licet ipsa preueniat non tamen videtur ipsius causa. quod uniformiter contrarietas manente fit variatio intensio et remissionis. unde causa prima vide

etur esse diuisibilitas forme per gradus. per quam fit talis intensio et remissio. Quarta difficultas videmus quod lux intendit et remittitur. cum nullum tamen contrarium habet positionem et sic istius intensio fit sine contrarietate. et per dominum non sunt adequate iste contrarietas et intensio et remissionis proprietates. Dicitur autem quod non oportet ponere talem adequatem nisi quo ad predictam ea que iam fuerint ostensa.

Allius. l. est. quod

de situ dictum est in his que sunt ad aliquid. quia de nominatiue a positionibus dicuntur. de reliquis autem quoniam. ubi et habere. eo quod manifesta sunt nihil aliud dicit quantum quod in principio dictum est capitulo septimo. et sic tractatus finitur de predicamentis. et tractat ad postpredicamenta.

Sed oritur difficultas quid est predicamentum. Dicitur quod dupliciter accipitur punctum. uno pro coordinatide predictabilem in eodem genere tali. et sic videtur sapere naturam totius integralis. Alio modo pro generalissimo sub quo fit talis coordinatio. et sic pertinet ad naturam totius universalis et ideo est magis propria ista acceptio. Secunda dif. si

dicamentū dicitur vniuoce de
decē generibus istis. dī autē q
sic. qz cum predicamentū sit ge
nus gñalissimū istud dicit de
quolibet alio. s̄m idē nomen
z s̄m eandē diffinitionē acces
ptam de diffinitiōe generis ge
neralissimi superius data. Ter
cia difficultas. si predicamentū
vt dicitur vniuoce de istis sit
genus. dicitur q non. qz sic est
secūda intētio. q nō p̄dicatur
quiditatue de suis inferiori
bus. ideo est trālcēdens. qz ni
hil est cōmune decē predicamē
tis nisi trāscendentia. Quarta
dif. in quo differt p̄dicamentū
z p̄dicabile. dī q in ordine se
cundarū intentionum. qz pre
dicamentū continetur sub p̄edi
cabili. sicut eius pars subiecti
ua. qz cum genus contineatur
sub p̄dicabili. z genus subdi
uidatur in subalternū z gñali
simū. istud continetur sub eius
contento.

Sed remanet dū
biū. si ista decē p̄dicamēta sūt
simpliciter simplicia. dī autē q
sic. qz ad ipsa sitat ultima reso
luto omniū quiditatū reololu
biliū in genere. z illud est sim
pliciter simplex q est irresolu
bile in illa. sicut in partes inte
grales seu essētiales. sicut sim
pliū idivisibile in quantitate. qz
nullā h̄z p̄tē in quā diuidatur
Scđm dubiū ē si ista. x. p̄dicat
mēta s̄m quiditates suas sīnt

primo diuersa. I. se totis distin
cta. dī autē q sic accepta s̄z^o su
as quiditates. alioquin nō es
sent decem prima principia qz
si per aliquid p̄uenirēt z per
aliud different. z illa p̄ q dif
ferrēt z p̄uenirēt essentialiter
ēent eoꝝ eētialia principia.

A. lii. II. Et q

dicitur alteꝝ alteri oppo
ni quadruplicr. aut sicut ad ali
ud. i. relativē opposita. vt du
plū dimidio. aut sicut p̄traria
vt malū bono. aut sicut priua
tiua. vt visus z cecitas. aut si
cut affirmatio z negatio. vt con
tradictoria. vt sedere n̄ sedere.
capitulo. viij. Et adiungit q
dīnt relativē opposita a con
trarijs. qz vñ illoꝝ dī alteri
vt duplū dicitur dimidi). et in
contrarijs vñ non dicitur al
terius sicut bonū mali.

Sed circa hunc

passum ponuntur quatuor cō
clusiones. quaꝝ prima ē q op
positio nō est aliqua entitatis
absoluta s̄z respectiua. qz om̄e
oppositū dicitur oppositū ad
aliud z nō ad se q ē quiditas
relativorum. Secunda conclu
sio. q iste respectus oppositio
nis non est extrinsecus sed in
trinsecus. quia oppositio origi
nē inter opposita ex rationibus
formalibus talium extremorū
ideo enim albedo opponitur
nigredini. quis ista disgrega,

tina & illa congregativa visus
suum suam diffinitionem. Tercia
dicitur iste respectus non est in ge-
nere existens sed transcendentia.
qui quinque proveniunt enti ante-
quam descendunt in decem predica-
menta sunt trascendentia. qui non
possunt esse in genere constitu-
to. oppositio autem est huiusmo-
di. qui cum in illo prior dividat
ens per absolutum & respectuum
iste deus habet adiutorem oppo-
nitum. qui constituant ex opposito
distincta. Quarta dicitur. qui iste re-
spectus non est equipantie sed dis-
quipantie. qui surgit inter ex-
trema diversaque rationes cum sum
eandem rationem nunquam alterum
opponatur.

Sed contra istas
adclusiones instatur quadrupliciter. Primo qui idem non potest
esse superior & inferior codicis.
Si autem entitas ista est respectiva
suum suam quiditatem tunc re-
latio in plus se habet quam oppo-
sitio. cum de alijs etiam dicatur pu-
ta de conformitate. et tamen in isto
passu ponitur relativa opposi-
tio que est adequata toti rela-
tionis predicamento ut species eius.
Secundo qui sursum et deorsum re-
spectus oppositis dicuntur. et tamen
sunt respectus extrinsecus ad
uenientes. cum manentibus hisdem ex-
tremis illud idem quod est sursum
potest fieri deorsum et everso.
Tertio qui isti respectui spectat
quinq[ue] diffinitione data de rela-

tionis predicamento. et tamen nulla
diffinitione se extendit ultra suum
diffinitionem. Quarto qui non refer-
runtur diffiniter opposita ad
inuicem. sicut pater et filius. dominus
et seruus suum aliud nomine et sic
aliam rationem. ideo videtur quod con-
formiter et sic suum expandit.

Ad primum quod
respectus qui dividit in istas
quatuor species oppositorum tra-
scendens est ut patuit. et ille qui
pertinet ut species oppositionis
sub eo est non transcendentia sed
limitatus. aut idem potest esse
superior & inferior sive diver-
sas coordinatus et alibi pa-
rebit. Ad summum dicitur quod huius sursum et
deorsum sunt respectus intrin-
secus aduenientes corpori tamen
inter respectus sursum et deorsum
surgit oppositio ex rationibus
formalibus coquendo. ita quod ipsi
existentibus non potest non inesse
oppositio talis. Ad tertium dici-
tur quod illaque quilibet diffinitione con-
uenit respectibus trascendentibus
variis talibus. et ideo non videatur
esse adequata huic generi nisi
subintelligatur determinatio
definitionis. Ad quartum dicitur quod si
ceterum non diffiniter referantur
in voce tamen bene in re. sicut dis-
similitudo. inegalitas & di-
uersitas codicis nostrarum referuntur ad
inuicem. tamen est ibi realis disquisi-
tio per acta rationum formalium.
Sed occurrit dif-

figtas. si oppositō differt a dis-
silitudine inter duas contrarias
qualitates. Dī autē q̄ non vide-
tur: q̄ inter extrema eiusdē rōn-
nis inq̄tum talia semp̄ pullu-
lant respectus eiusdē rōnis. et
ita s̄m illā rōne s̄m quā sunt
dissimilia sunt contraria. et tūc
idem sequit̄ de meq̄litate et q̄n-
titate et diuersitate in subā.

Allius. līj. Est.

De contrarior̄ quedā
sunt circa idē que sunt imedia-
ta: sicut par et impar circa nu-
merū: sanitas et egritudo cir-
ca animal: et taliū necessarium
est semp̄ inesse alter̄. Alia sunt
mediata. vt albū et nigrū: et ca-
lium nō est necessariū alterum
inessere. ca⁹ codē. et adiungit q̄
in aliquib⁹ contrariis mediatis
nos̄ sunt posita sicut mediū
inter albedinē et nigredinē est
fuscū et pallidū et in alijs autē
nos̄ assignare idoneū nō est:
s̄ per necessariā viriūsq; suoꝝ
extremoꝝ negatiōz mediū cer-
misafvit qđ nec bonū nec mala

Ex quo passū ac- cipiūtur quatuor ph̄ica docu- mēta. Primum est q̄ contraria na- ta fieri sunt circa idē: quia sup- ponit hoc cū dividit contraria per mediata et immediata q̄ vtrūsq; natū est fieri circa idē. Scđz documētu⁹ est: q̄ in contrariis immediatis remoto uno po- nit̄ reliquū: q̄ dicit q̄ semp̄

239

necessarium est inesse alterum
et id locus a contrariis imedia-
tis nō solū tenet affirmatiue:
vt posito uno remouetur res
liquū: imo etiā negatiue q̄ re-
moto uno ponit̄ reliquū. Ter-
cium documētu⁹ est q̄ in contrariis
mediatis remoto uno nō
ponit̄ reliquū necessario: s̄ bñ
posito uno reliquū remouet̄
q̄ vicit q̄ in talibus nō est ne-
cessariū olecrū inesse: et inde se-
quitur q̄ locus a contrariis me-
diatis non tenet destructiue s̄
constructiue tm̄: vt posito uno
remouet̄ reliquū: et nō remo-
to uno aliud ponatur. Quar-
cum documētu⁹ est: q̄ in contrariis
mediatis contingit assigna-
re mediū per viriūsq; abne-
gationē: q̄ dicit hic medium assi-
gnari per viriūsq; summoꝝ i.
extremoꝝ abnegationē. In-
telligēdū tm̄ est q̄ quatuor mo-
dos contingit mediū assignari in-
ter aliqua extrema. Primo illō
qđ se h̄ per viriūsq; extremit̄ p-
fecit̄ inclusionē. sicut cōpositū
ponit̄ cē mediū inter materiaꝝ
et formā. vñ boecius diuidēs
substātiā in materiā et formaꝝ
et cōpositū. pro isto modo di-
cit q̄ relictiis extremit̄ d̄ medio
est agēdū. Scđo illud qđ se h̄
per viriūsq; abnegationē: si-
cuit ponit̄ h̄ exemplum aristote-
les de prauo et studio quoꝝ
mediū viriūsq; negatur: vt pu-
er qui nō est prau⁹ nec studios⁹
sus. Tercio illud qđ se h̄ pet̄

vtriusq; participationem formale: sic tepidū est mediū inter calidū et frigidū: q; vtrūq; formaliter participat in motu causalefactōis: cū oē mobile partim sit in termino a quo: et partis in termino ad quē. Quarto illud qd se h; per vtriusq; participationem virtualez: sicut mediū colores dictūr participare extrema: nō quidē formaliter cū sint spēs incō possibiles: s; vir, equaliter ut vulgo dī: sicut dicitur de elemētis respectu mixti.

Illus. līij. est

De priuatio et habitū sūe circa idē sub ordine irregressibili: sicut visus et cecitas circa oculū, cā eodē. Et adiungit q; priuari dicimus habitū sulcē, ptiuum qn illud qd natum est habere nō h;: sicut inquit non dicuntur edētuli qui nō habēt dentes: aut ceci qui carēt visu sed qud contingit hēre tūc nō hīt. i. qud sunt idonei ad habendū: et tūc carēt.

Ex illo pallū acci-

piunt q; tuor phica documēta. Quoz primū est q; priuatio sp̄ cōcernit subiectū: q; dicit q; priuatio et hītus habēt fieri circa idē subiectū: id circa subiectū Scdm documētū: q; nō solum p̄cernit subiectū: s; etiā idē subiectū cū hītū, nā si respiceret aliud nō eēt priuatio eius. Terciū documētū: q; priuatio con-

cernit subiectū aptū natūm q; sicut hic ostēdit nō dicie priuatiū nisi sit aptū natū, et per ista tria distingue priuatio a ne gatōne q; nō requirit subiectū nec p̄ p̄nis idē subiectū nec etiā aptū natū: sicut lapis, q; quis nō sit cecus tñ est nō vidēs. Quartum documētū est q; priuatio et hītus hīt ordinē irregressibili lem. i. q; ab hītu est deuenire in priuationē: et a priuatōe in habitū nō est deuenire.

Sed contra istaz

irregressibilitatē, in stat̄ qdru, pliciter. Primo q; in gnauione forme subtilialis sit pcessus a priuatione ad formā: cū priuatio sit talis gnauis principiū. Secundo q; tenebrie et lux sunt priuatione opposita in formis accidentalibus: et tñ p̄tingit mltos tiens venire a tenebris ad lucē. Tercio q; in exemplo hī posito dē edētulo: p̄t q; a priuatōe dē tñ emissoz duenit sepe ad habitū. Quarto: q; in exemplo de ceco nōnulli excecati p̄ albuginem: per artē medicinē fuerue ad visnz reducti. Id pumū dī: q; in pcessu a tali priuatōe ad formā nō eēt ad habitū regressio nisi prius illa fuisse h̄ habita: et tūc nō eēt regressus per naturā. Ad scdm cū dī q; a priuatōe nō est deuenire ad habitū: sic est h̄ntelligendū ias emissum p eo q; idē nūero nō est reducibile per naturā cū in

noua illuminatione non fiat
talis regressus: sed nova lucis
productio. Ad tertium dicitur quod non
recupatur dens amissus: sed de
novo producitur: quod distincitum nunc
ro formatur est. Et si dicatur quod eo
dem modo est impossibile deve
nire ad eandem numerum priuationem
nam ab hinc non valet: quod eadem
numerum priuationem reducitur de ente
corrupto quod fuit anno eius priua
tionem: cum enim positione in numero
sit una priuatione in numero
Ad quartum dicitur quod ibi non priuatione
est visus cum sit in potentia visi
ua secundum organum manet incor
ruptus. id non est in tali illumina
tione processus a cecitate vero: sed
solum ab obstaculo visionis: si
cum cum facies velata revelatur

Sed oritur difficultas. quod dominus noster Iesus Christus in
ter cetera sue divinitatis mira
cula non solum cecum natum illuminat:
sed etiam multis cecis lumine
restituunt regressu a priuatione
ad hunc. Dicit autem quidam theologus
doctor ista regulare redies
in obsequium Christi dicit quod a pri
uatione non est deuenire ad ha
bitum nisi per miraculum.

Alius. lxxxij. est

De priuari et habere hinc
non est hinc et priuatione: quod ha
bere visus non est visus: nec ha
bere cecitate non cecitas. nam si
id est esse cecitas et cecum esse
propositum de eodem predicare non

vero minime: sed cecus dicitur
homo et non cecitas causa eodem.
Et adiungit ibidem quod eundem mo
dum oppositionis habet ad inui
cendum priuari et habitum habe
re tandem priuatione et habitus.

Ex isto autem pas

su accipiuntur duo phisica do
cumenta. Primum est quod in formis
denominatis aliquod subiectum
concretum et abstractum
non sunt idem: quia dicitur quod ha
bitus et priuatione non sunt habe
re hinc et priuationem: cum duo
prima sint abstracta quoque se
quentia sunt concreta. Secundum do
cumentum quod quicunq; aliquod duo
sunt idem de quoque predi
catur unus et reliquum. quod dicitur quod
si essent idem. scilicet concretum et abstractum
secundum quod de eodem predicare
quod non potest fieri nisi virtute re
liquit in hoc notabiliter assumpte. In
telligendum enim est quod ex isto docu
mento elicuntur due conclusiones.
Quarum prima est quod quicunq; aliqua
duo ita se habent quod de quoque predi
catur unus non predicatur reliquum
illa non sunt eadem siue idem. quia
quicunq; sententia est bona ad op
positum sententis: sequitur oppositum
ancedentis. et ita est in ista con
clusione respectu documenti dati.
Secunda conclusio est quod quando
aliqua duo ita se habent quod
aliquid predicitur de uno quod
non predicitur de alio: illa
duo non sunt idem: quia non
habent maiorem efficaciam:

affirmatio et negatio concludendi idem potest ex parte subiecti & ex parte predicatori: cu[m] v[er]bis negatiua cōuertat sump[er]

Intelligendū tñ v[er]terius: q[uod] iste due p[ro]clusio[n]es inferunt duo correlaria. Primi est q[uod] o[mn]is superius aliquo modo distinguit a suo inferiori: q[uod] est iuxta primū documentū. Superius de aliquo predicatur de quo inferius non predicit. Secundū correlariū est q[uod] suppositū distinguunt a natura: q[uod] suppositus dicitur de aliquo de quo nō dicitur natura: sicut q[uod] dicit sicut documentū q[uod] nō sunt idē: ut homo et humanitas.

Allus. I. v. Elt.

Q[uod] affirmatio negationis opposita est. ut q[uod] sedet et nō ledet. sic et res q[uod] sub vitroq[ue] possita sunt. s. sedere et non ledere capitulo eodem.

Ex quo dicto accipiuntur duo ph[ysica] documenta. Primi est q[uod] contradictionis et negationis est realis oppositio; et nō tñ r[ati]onis sicut auqui ponunt: quia dicit q[uod] res que sub vitroq[ue]. s. affirmatio et negatio est opposita. Secundū documentū est q[uod] talis oppositio inuenit inter actū oppositorum obiectorum: qualis inuenit inter obiecta ipsa: q[uod] dicit q[uod] si cum affirmatio negationis est opposita: q[uod] est intelligendū quas

eum ad actum affirmandi et negandi: q[uod] sunt in aia: ita dicunt q[uod] oponuntur talib[us] acutib[us] res obiecte: que. s. obiectum est

Sed Oritur Diffi-

cultas: quod potest esse realis oppositio vbi non est realitas cum vnu extremū contradic[ti]onis sit negatio q[uod] nullā h[ab]et realitatem. Dicit autem q[uod] p[ro] tanto dicitur realis oppositio q[uod] in re est sic q[uod] nō est fabricata ab intellectu seu ab aia. si enim non sedere hominis esset ab aia circumscrip[ti]o r[ati]onis op[er]e semper sederet. et id ista oppositio vere realis esset: quia non sic nisi vnu extremū positionū realis. Secunda difficultas est. q[uod] oppositio est quidam respectus. sicut supra fuit ostensus: et respectus realis nō est ad nihil: et id cum negatio sit puru[m] nihilens positionū non potest ad ipsum oppositum relatiue. Dicit q[uod] oppositio positionia nō videtur q[uod] possit esse ad nō ens oīno: qualis est negatio entis q[uod] negat oīm entitatem: alioquin respectus positionis est ad nihil. et id oppositio ista nō videtur positionia: sed in privatione. Tercia difficultas quia cum genus oppositionis hic diuide sit positionū: oportet q[uod] libet eius sp[eci]es sit positionia cuius genus in specie essentialiter includatur. Dicit q[uod] contradictionis respectus significandi denotes res

spectū oppositionis directe: tñ in re non dicit nisi in cōpossibilitatē talis extremorū. et id nō est directe spēs oppositōis q̄ uis sic denoteſ cū nihilitas in nulla spē includat. Quarta difſiculat̄: q̄ oē ens qđ non est prohibitū est positiuū: cū inclu dat rōnē entis simplr q̄ est positiua: nulla aut̄ spēs vel gen⁹ est ens prohibitū cū tamē illud non sit in aliquo gñc: ergo nec genus oppositōis nec aliq̄ ei⁹ spēs erit nisi positiua. Dī autē q̄ si directe ponat̄ contradic̄tōis spēs oppositōis non p̄t̄ bñ fuga: s̄ sicut idēptas eiusdē oīs no ad se nō dicit nisi negatōes oīs distinctōis: ita oppositio videtur dicere solā extremorū impossibilitatem.

Sed remanet du-
biū: q̄ dicit q̄ affirmatio ⁊ ne-
gatio q̄tum ad act⁹ intelligēdi-
ta opponūtur: sicut res affir-
matōis ⁊ negatōis: et tñ actus
isti sunt positiui: nec vñ⁹ est al-
terius negatio cū ambo sint sūl-
dū quis cōparat extrema p̄tra-
dictōis adiuvicē. Dī q̄ non est
intelligēdum q̄ act⁹ accipiēdo
subiectiue et formaſr sic oppo-
natur: sicut neq̄z voces s̄ obie-
ctiue accipiendo obiecta ad q̄
terminantur.

Alli⁹. lvi. est

De priuatio et h̄stus nō
sic opponuntur sicut ad aliqd ⁊

istud ipse declarat. q̄ vñū rela-
tiue oppositōꝝ dī alterius: ve
pr̄ filij et eccl̄uerso: et tñ nō in
priuatiuis: q̄ visus nō dī cecis-
tat̄ visus: nec cecitas visus ce-
citas. caꝝ eo. Et adiūgit ibi ali-
am dīram. q̄ dicit q̄ oīa ad ali-
quid reciprocātia .i. ad tuertē
tia sunt dicta.

Sed oxitur diffi-

cultas. q̄ sicut vñū relatiuū dī
respectu alteri⁹: ita h̄st⁹ dī ad
aliqd: q̄ h̄stus dicit alicui⁹ ha-
bitus. Dī autē q̄ h̄stus dī equi-
uoce put̄ distinguit̄ p̄tra dispo-
sitōnē: l̄ isto mō sit alicui⁹ h̄st⁹
utpote obiecti: nō tñ p̄t̄ mō
q̄ tñc est idē q̄ positiuū disti-
ctū p̄tra priuatiuū: ⁊ positiuū
nō dī alicui⁹ positiuū. Secunda
diffi. q̄ l̄ forte talis h̄stus non
sit priuatōis sibi opposite h̄st⁹
tñ priuatio est essentialiſr ipli⁹
h̄stus priuatio: cū sit essentiali-
ter carētia: ⁊ n̄ alicui⁹ nisi h̄st⁹.
Dī autē q̄ l̄ priuatio forte sit a-
licuius in cōt: nō tñ cecitas vel
surditas in spāli: aut tal̄ aliq̄
carētia nō dī visus cecitas nec
audit⁹ surditas: Et si dicat̄ q̄
cecitas ⁊ surditas sūt essentia-
liter priuatōes ⁊ carētiae. Dī at̄
q̄ cecitas q̄si essentialiſr est ad se
⁊ nō entitas q̄tū ad suū eē q̄si
absolutū. ⁊ sic n̄ est ad aliud l̄
put̄ est n̄ entitas h̄st⁹: ⁊ s̄m h̄
dī carētiae priuatio: ⁊ istud nō
est eq̄ esseſtiale cū sit q̄si respe-
ctus p̄sequens ipsam.

Sed remanet dñ
biū: qz s̄m p̄missa qñ alterum
de altero p̄dicat: quicqđ p̄dls-
catur de p̄dicato p̄dicat: de
subiecto vt supius. et iō cū ad
aliud p̄dicat de oppositō et
oppositio de priuatō: sicut de
spē subalterna. et priuatio de vi-
su et cecitate: sicut de spē spālis-
sima. tūc erūt illa essentialiter
ad aliud. Dī āt φ oppositio pri-
uatiua nō dī inquit de visu et
cecitate vt supius de inferiori
quēadmodū cōtrarietas non
dī quiditatue de albedie et ni-
gredse: īmo est respect⁹ funda-
tus in eis et posterior eis: cuz p̄
cōtrarietate referatur. Sz ista
dicūtur ad modū quo secūda
intentio dī de prima denosati-
ue. iō deductio est inualida si-
cū gehus ad aliud est et aīal
cū sit genus non est ad aliud.

Allius. lviij. elt

Qz nō vt p̄traria oppo-
nunt illa qz s̄m priuatię et ha-
bitū dicūtur. caeodē. Et istud
ip̄e declarat dupliciter in eodē
processu. Primo in p̄trarijs im-
mediatis: qz dicit φ semp alterū
inest susceptibili in p̄trarijs
immediatis in quo nata sunt
fieri et nō in priuatię. qz dicit
φ illud quod nō h̄z naturā ad
videndū neqz cecū est neqz vi-
dens. et istud intēdit. p̄ catulo
ante nouē dies posito: qz h̄z sit
optus natus: vō enī p̄ tuc sed p̄

tempore determinato. Secun-
do declarat idē in p̄trarijs me-
diatis. qz dicit φ in illis nunq̄
necessariū est alterū inesse nisi
alterū sit determinatū a natu-
ra: sicut calor in igne: et candor
in nive. et tñ pro eodē tpe quo
subiectū est aptū. alterū priua-
tiue oppositorū semp inest. Itē
rum adiungit differentiā inter
priuatiua et p̄traria ola in cōsi
qz dicit φ in cōtrarijs cōtingit
in alterū fieri mutationē: nisi
alterū in sit a natura: vt igni ca-
lidū eē. sicut exemplificat cu in
quit: ex studio et virtuoso fit
prauus: et ex prauo dicit φ p̄t
fieri studiosus si ad meliores
exercitaciones deducat. In pri-
uatiuis autē dicit φ est impossib-
ile mutationē in alterū fieri:
h̄z em̄. ab h̄tu in priuationem
possit mutari: tñ a priuatiue in
habitū impossibile est inq̄t: qz
sicut dicit φ nec cecus factus
rursus videbit: nec calu⁹ coma-
tus factus: nec cu eē siue den-
tibus dentes orti sunt.

Sed oritur diffi-
cultas. qz istud exēplū qd̄ s̄du-
cit de dentibus videtur cōtra
experiētiā: cu videam⁹ nōnul-
los recuperare dētes post amissi-
onē dentū. et sic erit processus
a priuatione in h̄tu. Dī φ hic
loquit̄ de amissione dentū fi-
nali que est p̄a priuatio: sic nō
est caluus qui nō est priuatus
capillis nisi finaliter. Sc̄a dif-

ficultas. si istā impossibilitatē regressionis ad habitū intēdit s̄m idemperitatem specificā aut solū nūmerale. Dī aūt q̄ nō s̄m numeralē tñ: sicut supra inue batur: s̄mo etiā s̄m specificaz q̄ h̄ negat istā mutatōez in pri uatiuis eodē modo quo eē:cō cessit in cōtrarijs: t̄ tñ in cōtra rijs nō p̄t fieri regressio nūs ro ad idem. Tercia difficultas est que est maior oppositio relati uoz aut contrarioz. Dī q̄ con trarioz: quia oīs cōtrarietas includit respectū dissimilitudi nis et diuersitatis. et addit ad ipsum: q̄ qđ se h̄z per additio nem excedit. Quarta difficultas. si cōtrarietas est maior q̄ priuatio. Dicit q̄ priuatio vis decur eē maior: q̄ contraria sem per in aliquo pueniunt: cū sint eiusdem generis. et p̄ illud nō opponuntur. priuatina aūt op posita se totis opponunt: cū in nulla rōne pueniat: cū vñū sit formalē ens: t̄ reliquū nō ens.

Allug. l viij. Elt

Q̄ ex studiozo prauū et ex prauo studiolum possibile est fieri. et istud ipse inducit ad exemplificandum quōd ex alter utro contrarioz p̄t fieri mutatio. caeodē. Et quia fieri de studiozo prauū nō videt reputare multū difficile illud dimit et indiscutibile et p̄cedit ad declarādū. q̄ p̄t fieri studiosus ex prauo: quasi illud reputās

multum difficile.

Et ad istud decla

randū ponit quatuor notabiliā dicta. Primum est q̄ prauo ad meliores exercitatiōes deduc̄tus ad doctrinas ad modicū p̄ficiet: vt sit melior. cui⁹ rō est q̄ h̄stus virius paulatī ex actibus talib⁹ ḡnatur. Secundū notabile. q̄ si semp.i. assidue modicum clementū assumpserit palā: q̄ pfecte mutabit. s. ad virtutē oppositā vicio suo. cuius rō est: quia paulatī procedendo in operatōe assidua tandem venit ad perfectū. Tertiū notabile. q̄ qñ prauus modicum incrementū suscipit virtutis a principio bene fit melior ad virtutē. cuius rō est: q̄ contrariū qđ impediebat istū motū est amissum per istud clementū. Quartū notabile. q̄ p̄ successiū suscep̄tōe talis clementi dū semp fit. i. dū assiduat̄ perfecte. i. prauus in contrarium habitū. s. virtutis nisi forte ait tē suspensuz sic. i. interpaulatio facta opandi s̄m virtutez et ist ius rō. q̄ interruptio t̄pis in quo nō agit quis s̄m virtutē est illa: in quo est corruptio qđ fuerat p̄ illud clementū de virtute acquisitū. et sic p̄ q̄ nullus p̄t saluari a prauitate nisi assidue opetur meliores exercitatiōes. Intelligendū tñ q̄ iste passus puenētissime reducitur in obsequiū xp̄i; cui⁹ cura

fuit assidua ex summa eius benignitate sanare egrotates egritudine pravitatis mortalitatis. et hoc invenit modus datum occassionaliter per exemplum: ut quilibet prauus secundum aliquod vicium conetur ad assiduas exercitaciones meliores secundum virtutem oppositam.

Allius. lxx. est quod

quecunqz tanquam affirmatio et negatio. i.e. contradictione opponuntur nullo isto modo rum opposita sunt. scilicet relative et priuatue et contrarie. causa eodem. Et istud declarat ipse dupliciter. Primo quidem quoniam aliquod opposita accipiuntur in incomplexione ut duplum et dimidium: egrum et sanguinum: visus et cecitas. quod ista si accepta non sunt vera neque falsa. cum veritas et falsitas sit circa complexione. et in contradictionibus si una pars est falsa semper alia est vera et econverso. Secundo quoniam aliquod opposita accipiuntur modo complexo. sicut explicatur de languere et esse sanum in contrariis; et de videre et esse cecus in priuatibus: quod neutrum istorum est verum de animali quod non est: immo utrumque simul. et ita cum animal non est: non est verum ipsum esse cecum nec videre. et id solum in contradictionibus ita proprietas reperitur: quod modo res sit modo non sit semper altera pars est vera et altera falsa.

Sed oritur dis-

ficultas: quod licet utrumque istarum est falsa: hoc est sanum non est eger aut hoc est cecus: hoc est videns sine constantia subjecti: ita ut quod iste dicitur hoc est videns hoc est non videns: cum ad eum non videntes presupponantur. Dicitur quod ita non sunt contradictionia: quod non videns non est negatio negans sed infinitas. sed iste dicitur homo est videns hoc non est videns: quod negatio posita ad verbum non infinitas: sed negat. Secunda difficultas est: si hoie non exiret similitudinem ista est falsa: hoc est non albus aut non. Dicitur quod ad negationem de predicato finito legitur affirmativa de predicato infinito: ut nonnulli putant. quod si hoc non est iustum sequitur quod sit non iustum: tunc cum hoie non exiret ista sit vera: hoc non est albus. et ita per hanc hoc est non albus. et si saluaretur inter contradictionia dicta. et alia opposita data quod ista sint contradictionia: hoc est videns et non videns. Tertia difficultas est: quod videre et non videre sunt incomplexa: et ista sunt contradictionia: sicut visus et cecitas priuatibus: quod probatur: quod non sunt nisi quatuor opposita es et ista est nulla illarum: ut per se patere potest: et iterum videre est affirmatio et non videre negatio enim incomplexa non sunt vera aut falsa: et sic erunt contradictionia quorum unum non potest esse verum et aliud falsum. Dicitur autem quod istud oportet ponere: si con-

cedatur cōtradictio incōplexa
ut albū et nō albū; et oportet
dicere q̄ Aristoteles assignans
hanc p̄petratē aspiciebat solū
ad cōplexa. Quartā difficultas
si est dare talē cōtradictionem
incōplexā quā h̄ nō ponit Bri-
stoteles. Dr̄ q̄ non q̄ affirma-
tio et negatio videtur semp re-
spicere cōplexionē. Istud tū nō
valet. Tū q̄ eē et non esse nūl-
lum est c̄cplexū. tamē lunt af-
firmatio et negatio. Tū q̄ ex-
rema cōtradictiōis ip̄ lunt cō-
tradictoria; sicut extrea p̄trari
et ac p̄traria: cōmunicabile autē
et nō cōmunicabile ponūt iem̄
per extrema p̄radicēis: cum
lunt incomplexa. Tū q̄ videre
et nō videre lunt opposita: cū
sint incōpossibilita et nō relati-
ua nec contraria nec priuatua.
q̄ alterū semp inest etiā nō ap-
to nato: igit̄ contradicitoria. Tū
quia ens et nihil cōtradictorie
opposita sūt cu creatō sit inter
alia extrema: et illa lunt in
omplexa.

Sed remanet du-
biū: si illa oppositio cōtradi-
ctoria est minima. Dr̄ autē q̄ si
eēt rōnis tūc eēt m̄sma cū alie-
sint reales: et ens rōnis sit ens
diminutū: nūc autē non est rōnis
q̄ cū incōpossibilitas p̄ueniat
ex eaū oppositione aut sit ipsa
circūscriptio actu rōnis nul-
la extrema contradictiōis eēnt
incōpossibilitas. Sc̄m dubium

est: si illa oppositio est maxima.
Dr̄ q̄ ita v̄ cū sit realis: q̄ in
alijs oppositionib⁹ illarū ex-
rema in aliquo p̄ueniūt: aut
formaliter sicut in cōtrarijs et
relatiuis: aut in p̄cernēdo lub-
iectū sicut in priuatuis: ista autē
extrema se totū opponūtur ut
nullā habeat in aliquo p̄ueni-
entiā. Terciū dubiū: si illa op-
positio est in alijs reptā. Dr̄ q̄
in osbus suenitur denotatiue
non solū in oppositis: s̄ etiā
in dissipatis: q̄ vnū nō est aliud
sicut in lacte dulcedo est nō al-
bedo: et albedo nō dulcedo et
om̄ia opposita h̄nt in se illa ex-
rema: no tñ quiditatue. quia
nulla negatio est de quiditate
positiui. Quartū dubium est: si
illa in alijs est inclusa. Dr̄ autē
q̄ non quiditatue: q̄ nūq̄ in
minorū includitur essentialiter
maiū. cū includēs se h̄eat per
additionē ad inclusū. Ita autē
oppositio est maiū: ut cōter-
coeditur. et id in alijs nō p̄dēt
esse quiditatue inclusa.

Sed remanet du-
biū: q̄ dicunt theologi q̄ eē
simpliciter impossibile cōtradi-
ctionē includit: et tñ duo con-
traria aut priuatua sit esse di-
cūtē impossibile simplē. Dr̄ au-
tem q̄ illa inclusio nō p̄dēt sc̄le-
ligi q̄ditatue: quia cū sit sp̄es
cies distincta oppositōis nūq̄
vna sp̄es inuenitur inclusa in
alia conditiva: s̄ sufficit si ac-

cipiatur ista inclusio denomi-
natue: q̄ sic includitur in dis-
peratis oppositib⁹: vt fuit
ostensum: et ideo alius modus
est inquirendus alibi.

¶ Assus. lx. est φ

est bonū necessario con-
trarioꝝ malo. vt p̄t per indu-
ctionē de sanitate et languore.
iusticia et iniusticia: malo autē
qñqz bonū qñqz aliud maluz
sicut exemplificat de supabun-
dantia et egestate: que sunt cō-
traria. capitulo eodem.

Ex quo dicto ac-
cipiuntur duo phīca documēta
Primum est φ nunq̄ bonū p̄tra-
riatur bono: quia dicit φ bo-
num necessario est malo p̄tra-
rium. et id nunq̄ bono. et inde
sequitur φ virtutes nō sunt in
compossibiles q̄ nullā h̄nt cō-
trarietatē. Scđm documētum
est. φ null⁹ p̄t eē ita integralis-
ter malus sicut bonus: q̄ licet
vnū bonū nō sit alteri p̄trariū
enī bñ vnuz malū alteri: vt hic
di. et id oīa si' esse nō possunt.

Sed p̄tra primū documētuꝝ
instatur duplīc. Primo q̄ fri-
giditas et caliditas sunt bone
qualitates: q̄ sunt diuersorꝝ e-
lementorꝝ p̄fessōes p̄ueniētes. et
enī sunt p̄trarie qlitates. Se-
cundo q̄ albū et nigꝝ opponū-
tur sicut bonū et malū: cuꝝ sine
in nōnullis subiectis p̄uenien-
tia. et id p̄ueniētia est boni r̄d.

et dicitur ad ista duo. q̄ hic lo-
quitur in moralib⁹ tñ: vbi nō
stingit bonū morale alteri cō-
trariari.

¶ Assus. lxi. est φ

q̄ maluz nō videtur dicere ali-
quid positionū: cuꝝ ens et bonū
p̄uertātur: et sic non v̄r cōtra-
rium malū bono: s̄ priuatiū
Dr̄ φ h̄ malū formaliter sum-
ptū non dicat nisi carētiā bōi.
enī sumptū materialiter p̄ ipsa
qlitate h̄stus viciōsi: sic est dire-
cte p̄trariū virtuti. Intelligen-
dū tñ est φ in eodē p̄cessu p̄dit
duo notabilia de ip̄sis contra-
rijs. Primū est φ cōtraria sunt
circa idē ḡnē aut sp̄e: sicut ait:
sanitas et egritudo in corpore
aīalis. albedo et nigredo simili-
ter in corpore. et iusticia et iniu-
sticia in aīa. Scđy notabile est
φ necessariū est oīa p̄traria in
eodē ḡnē eē vel in cōtrarijs ge-
neribus: vel ipsa genera. s. con-
traria eē. sicut exemplificat di-
cens: albedo et nigredo sunt in
genere coloris: iusticia et iniu-
sticia sub generib⁹ virtutis et vi-
ciij. bonū autē et maluz nō sunt
sicut sub ḡnē: s̄ ipsa sunt ḡnē.

¶ Assus. lxi. est φ

p̄ius alterū aleero dī q̄
dupliciter. Primo quidē h̄m
temp̄ns: sicut qđ est antiquius
Scđo dī p̄ius a quo nō p̄uer-
titur subsistendi p̄ntia: sicut ex-
emplificat de uno et de duobus

qui a duobus positis in subsi-
stentia : sequitur ergo unū sub-
sistit : et nō eccl̄uerso. et id duo
est posterius in p̄nitia. Tercio:
s̄m ordinē: sicut in disciplinis
elementa sunt pri⁹. i. p̄cipia cō-
clusionib⁹. ut in grāmatica lit-
tera syllabis et ordine. Quarto
modo qđ meli⁹ est et honorabi-
lius. et dicit qđ iste modus pene
est alienissimus. et isti⁹r̄d est: qđ
plerūqđ meliora sunt posterio-
ra. Intelligendū tñ est qđ ibidē
adlūngit quātū modū priorita-
tis: qñ aliqđ cōuertūtur s̄m es-
sendi p̄nitia et unū illoꝝ est cā
alteri⁹ digne inquit pri⁹natu-
ra dī: sicut exēplificat. quia eē
hoīem p̄uertit s̄m essendi con-
sequētiā ad verā de se p̄pōneꝝ
nam si est hō vera est ord: qđ dī
hō est. i. p̄uertitur. et tñ dicit qđ
vera ord nō est cā rei. res autē
inqt videtur quodāmodo cā:
ut sit ord vera: dū em̄ ait res v̄l
est v̄l nō est: ord v̄a v̄l falsa est

Ex quo dicto acci-
pitur argumentū. qđ ad verita-
tem p̄positiōis requiritur ex-
itia rei: qđ volens ostendere qđ eē
rei est cā veritatis in ordine: di-
cit qđ ab eo qđ res est vel nō est
ord v̄a vel falsa dicitur esse.

Sed cōtra istud
argumentū instatur qđrupl̄r.
Primo: qđ ista regla est eterna
duo et tria sunt quisqđ. et tamē

s̄m fidē verā non sunt duo et
tria ab eterno existentia. Secū-
do qđ ista regla oē totū est ma-
ius sua parte: est necessaria: id
est incommutabilis v̄itas eius
sit per se nota: et tñ om̄e totus
et pars destrui possunt s̄m cer-
tissimā fidē. Tercio: qđ ista est
v̄a oī tpe: pluua est aqua: et tñ
nō oī tpe existit pluua. Quarto:
quia ista est vera in hieme
sicut in estate: rosa ē flos: et tñ
non est rosa nisi in estate. ideo
dico qđ ad v̄itatē p̄positionis
nō requiritur v̄fr exētia rei de
qua formatur illa p̄positio. ce
istud p̄fimat. Tū qđ in quo tē
pore formatur p̄positio vocalē
de instanti. vt cū dī. oē instās est
indivisibile aut istud instans:
et tñ in toto isto tpe nec in aliqđ
eius parte est instās. Tū qđ in
instanti p̄t formari aliqđ p̄po-
sitio vel cōplexo p̄apud intelle-
ctū hūanū vel angelicū de tpe
vt qđ oē tps est successiū: et tñ
constat qđ in isto instanti nō exi-
stit tēpus aut successio eius.

Sed oritur diffi-
cultas: qđ non oē qđ nō p̄uerti-
tur s̄m subsistēdi p̄nitia v̄f eē
pri⁹: sicut dicit sc̄bs mod⁹: qđ
ad rōnē cuiuslibet sube sequitur
rō v̄nitatis et eccl̄uerso: et tñ
cuiuslibet substātie qđitas. pri⁹
or est qđ sua v̄nicas: sicut prior
v̄f sori⁹ hūanitas qđ risibilitas
e qua non p̄uertit sua p̄nitia.

Dicitur quod licet hec unitas substantie sit posterior eius quiditate: non tamen ut videtur unitas eis entia a qua non conuertitur unitaria: ita passio ut adequatae speciei videtur suenire in dividuum. Secunda difficultas: quod potest verificari quod dicit quod illud quod est causa alterius digne est prius natura: cum relativa sint sive natura: et causa cum effectu sunt relativae. Dicitur quod secundum ad sua absoluta sunt quod haec ordinem naturae non sunt correlativa. et sic remanet integra illa regula prima quod omnes causae est suu effectu prior. Tercia difficultas est. quod dicit quod esse haec honestam pertinet cum de se vera ppositio: et sic cum dicitur quod pluvia est aqua: istud non est verum nisi cum pluit. Dicitur quod haec non loquitur nisi de ppositionibus in quibus est secundo adiacens: quod de illa exemplificat cum dicit quod honesta esse conuertitur cum ista: haec est animal. et talis ppositio conatur solet designare esse actualis existentie. Quarta difficultas. quod potest saluari dictum aristotelis cum hic dicit quod in eo quod res est vel non est: oritur vera vel falsa dictio esse cum tamen sit ostensum quod ad veritatem ppositio non requiritur existentia terminorum vel rei. Dicitur quod istud quod dicit aristoteles: in eo quod res est vel non est. est referendum ad esse existentie quod semper requiritur ad pponendis veritatem.

Sed remanet di-

bius. quia entia prohibita non haec esse existentie: et tamen de ipsis formantur vere complexiones. ut cum dictum chimera est ens prohibitum. De autem quod sicut entia talia sunt entia secundum quid ita haec esse existentie secundum quid. et sic haec honestam pertinet ad esse existentie secundum quid. id est diminutam.

Alius. III. Est

Quod si dicuntur simpliciter quoque genitio est in eodem tempore: et ista similitudines sunt secundum idem ipsum naturaliter autem dicuntur sive quod cuncte conuertuntur secundum existentiam sicut exemplificat de duplo et dimidio. et ponit alium modum similitudinis secundum naturam quam cuncte ex eodem genere et diverso dividuntur a se invicem: ut cum animal dividitur in gressibile volatile vel aquatile: nihil inquit hoc prius natura altero esse virum. capitulo enim

Ex quo dicto accipiuntur quatuor phisica documenta. Primum est quod relativa sunt simul natura: quod dicit haec ponendo duos modos similitudinis secundum naturam quoque primus quod pertinet exemplificat de duplo et dimidio: et potest quod unum non est causa alterius. constat autem quod omnia relativa dicuntur ad existentiam et unum non est causa alterius. eadem enim ratione quod unum causaret et reliquum: et ex conuerso. et sic est circumlocutio autem idem causaret seipsum secundum documentum: quod pluraris

Sunt simul natura. s. nata esse: qz dicit φ scđs modus ist⁹ similitatis nature est qñ aliq in eodem gñe e diverso dividetur ut scđ opposite differēcie diuisive sub quib⁹ contraria cadūt: et sequitur relatio pri⁹ est ad aliud φ in fundamēto: qre cū ens dividatur vt accidens in absolu tum: quod est ad se et respectivum quod est ad aliud simul natura istud est ad aliud et illud ad se: sed absolutū prius natura est ad se φ in fundamēto: ergo respectivū prius est ad aliud φ in alio s̄m naturā. et idō inconvēniens vñ ponere respectus sine termso φ sine fundamento. Terciū documētum est φ diffinitio et diffinitū sunt s̄l natura: qz dicit p̄uertibiliter vñ nō est alterius cā cū sine idē realiter. et idē realiter non potest esse sui ipsius cā. et ista est diffinitio primi modi s̄m s̄lta eem nature. Quartū documen tum est: φ subiectū et ppria pas sio non sunt simul natura s̄m cōdia dicta: quia passio dī oritur ex proprijs principijs subiecti: et sic videtur ēē effectus ipsius: et per dñs poster⁹ natura φuis cū eo p̄uertas ad consequētiā.

Sed oritur diffi-
cultas: quia nōnulli ponūt φ
passio et subiectū sunt idē rea-
litas: et per dñs vñ nō est cau-
sa alterius: et sic erit s̄l natu-
ra cū p̄uertas ad pñam. Dī

autem φ ista similitas hic da-
ta arguit φ differēt realiter: et
vñ nō sic cā alterius: nec sunt
s̄l natura qđ nullus ponit nisi
si forte dicat φ subiectū est qđ si
causa p̄ eo φ passio pullulat
ab eius principijs. et hoc suffi-
cit ad excludendū talē s̄litas. Scđa difficultas. qz cū diffini-
tio dicat partes essentiales in
quas resolutū diffinitū: et diffi-
nitū dicat iþm totū ordine na-
ture p̄tes essentiales sicut prin-
cipia cōstitutiua videns preue-
nire suū totū. Dr φ si diffinitū
ponat cōpositū resultās ex ge-
nere et differentia sicut ex con-
stitutiis principijs oportet po-
nere φ ipsa diffinitio qđ est ipsa
principia cōstitutiua sit prior na-
ture: et tūc diffinitū est effect⁹
ipsius diffinitis vel qđ si: sicut
dicitur in subiecto et passione:
sicut fuit ostensum.

Illus. lxiiij. est

Qz motus sp̄es sunt sex
scđ gñatio: corruptio: augmen-
tū: diminutio: alteratio: et s̄m
locū mutatio. cap. eodē. Et ad
iungit φ distincio illoꝝ motuꝝ
est patens. de alteratōe tñ est
dubiuꝝ ne forte sit indistincta. et
addit φ non est ita: qz attinge
fieri aliqd sine alio motu: nec
ex hoc oportet ea qđ mouentur
alijs motibus alterari: cū que-
dam crescāt que nō alterant.
sicut ponit exēplū de qđrāgu-
lo opposito guomēde qđ crevit

et non est alteratum: quia s. r. re manet eadē figura: qdā gula ris quis sit maior facta.

Sed cōtra hinc
passus instat qdā pliciter. Pri mo: quia generatō fit s̄m cōia phantū in instanti: et in instā ti non pot fieri mot⁹. Scđo: qz oīs mot⁹ habz aliquē terminū positiū: corruptio aut̄ terminat ad nō ēē qdā est priuationū. Tercio: qz argumētū fit p appositiōem: appositiō aut̄ fit in instati cū extrema cēsūtā in in diuisibili. z ideo indiuisibili cōiungunt: et sic non est motus. Quarto: qz diminutio fit ad defectū quātitatis. defect⁹ a uer⁹ est nihil: et ad nihil motus nō pot ēē. Ad primū dī: qdā ac cipit generationē p̄t distinguitur cōtra alterationē: et id dī hic qdā aristoteles fuit locut⁹ de motu cōter et nō proprie. Ad scđm dī: qdā corruptio est p̄t distinguit cōtra generationē p̄ces sus ad priuationē: et sic mot⁹ priuationis sicut termin⁹ eius. Ad tertium dicit⁹: qdā non est motus p̄prie sumpt⁹: nisi talis au gmentatio sit p̄tinua. qn̄ tñ fit per vnā appositionē dī mot⁹ large: sicut dicit⁹ gnat⁹ p̄ mu tatione. Ad quartū dī sicut in corruptione.

Sed oritur diffi
cultas. qdā nō ponūc iste due spēs motus cōtrarie in q̄litate

quo ad alterationē: sicut si substantia de gnatōne z corru ptōe. et in quantitate de augmēto et diminutōe. Dicit⁹ qdā nulla realis rō assignari pot: qz quātūtā ita per motū acq̄rit⁹ si cutiqlibet illarū. tū qz nomē alteratōis vtrisqz cōuenit: ideo codē noīe vterqz mot⁹ signat⁹ est. Scđa difficultas. si in muta tione loci sunt duo mot⁹ p̄tra rī i re sicut in q̄litate. Dī qdā sic qz sicut q̄litas p̄ motū acq̄rīt̄ sic z p̄ motū admittit̄. z sic sūe octo spēs mot⁹ s̄m rē: sicut h̄ de motu loquit̄ p̄ mutatiōē qz cunqz. aut si vis tm̄ sex tenere: assigna rationes si potes.

Allus. Ixij. est

Qdā motui cōtrariat̄ q̄es: et p̄ singula gnatōi corruptō augmētatiōi diminutio: muta tioni v̄o s̄m locū v̄f quies s̄m locū: z fortasse in p̄trariū locū mutatio: vt ei qdā est sursum illa que est deorsum. de reliquo at id est de alteratōe quies motus vt denigratio dealbatiōi. c. eo.

Sed oritur diffi

cultas. Si quies directe motui p̄trariat̄. Dī qdā lino magis pri uatue: cū oē corpus natū mo ueri p̄ hoc quiescat qdā actu alr nō mouet: quēadmodū silēciū voci. qz q̄es est cessatio z vaca tio qdā. Et si dicat. qdā est mo eui p̄trariū. Dī qdā sicut color nī h̄z cōtrariū in gñe quis in spē:

sea et motus. Sed ea difficult. est quod corruptio potest contrariari gaudiis, cum sit talis contrarietas motuum qualis est terminorum a quibus specificatur: et termini gaudiis et corruptis puta priuatio et forma non contrariantur sed priuatiue opponuntur. Deinde autem quod si cut motu supra sumit large permutat de ita hinc contrarietas pro oppositio. et sic etiam de quiete. Sed quod loquitur tractat de motu cum non sit materia huius libri. Deinde quod per tantum motu pertinet ad istum librum: quod est via ad querendas predicationes et formas: et non potest in predicatione: sed postpredicatione.

Allius. lx v. est

De habere multis modis dñe: autem quantitatibus aut ea quod circa corpus sunt: ut tunica in membro: ut anulus in manu: aut lva se ut vimini aut possessione: aut vrore et ipsa virum. et addicetur iste modus huius: deinde alienissimus quod in ipso non significatur nisi via cohabitatio. capitulo. eodem. Ex quo dicto accipitur documentum quod carnalis copulatio non est de essentia veri matrimonij etiam secundum phorium opinionem. et sic ut istud redigatur ad obsequium Christi inter sacratissimam virginem et sponsum eius ioseph fuit de matrimonio per illam celibem et sacratissimam cohabitatem non ipso quod in emicantibus puritate radios a vultu virgineo ioseph ad tam floridum animus crede sublimatus ut non smerito ad purificatos angelicam accesserit

Sed Oritur diffi.
quod loquitur de here cum superius inter predicationem de ipso tractatur ueritatem ipsum dimiserit. Deinde autem quod here uno modo supradictum est predicationem tamen alio modo postpredicationem: et sic tractat de ipso hinc inter postpredicationem. Secunda dif. quod dñe est inter ipsum here ut est predicationem tamen et ut est postpredicationem. Deinde quod isto modo ultio accipitur latior quod in here vocat hinc here non solum armatum et calciatum: sed here quantitatibus et possessionibus et cetera quod videtur extendi ultra illud predicationem de quo magis infra.

Ergo occur-

rit primus liber prius
menias in cuius exordio
prior passus est quod ea quod sunt
in voce: sunt eas quod sunt in anima passionis note. et ea quod scribuntur eorum
quod sunt in voce. c. p. Et adiungit
quod quemadmodum nec litterae ossibus esse
sunt sic nec voces. passiones
autem animae quod sunt sunt litterae ossibus
eedem: ut res eadem quod sunt litterae ossibus
ista similitudines. et sic per in isto
passu tanguntur quatuor quod se habent per
ordinem. Quod per est. res quod significatur
per metis acceptum quam hinc vocatur
passione et nihil significatur ulte-
rius quod ad proprium spectat. Secundus
est passio animae. id est similitudo rei in
anima quod significatur res et significatur
per vocem quod per voces exprimitur metis
acceptus. Tertius est vox quod signifi-
catur ipsum metis acceptum: et si
significatur per scripturam ut patuit.

Quartum est ipsum scriptum qđ significat vocē et nō significat per aliud vñ sicut res est significata & non significat: ita scriptura significat et nō est significata.

Sed oritur diffi-
cultas. qđe ponit hic scriptura signum vocis vere cum affirmativa ořo in scriptura verificari nō possit. vt cuž dř: hđ est aſal. sc̄ ipsa subiecti non ut scriptura predican. Dř autē qđ non verificat scriptura nisi in ordine ad vocē cuius est signum. Sc̄da difficultas. qđ ea dē est rđ de voce: cuž vox hořs non sit vox aſalis. Dř qđ verificatur ipsa vox in ordine ad mētis conceptū cuius ipa vox est signum. Tercia difficultas. qđ ea dem rđ de mentis cōceptu est: cum pceptus hořs nō sit cōceptus aſalis. īmō sunt pceptus spē distincti. Dř autē qđ ista verificatio vñl' cōcept' de alio nō fit nisi in ordine ad res quarū sunt pcept' signa. Quarta difficultas. qđ pceptus hořs in ordine ad hořem: et aſalis ad animal nō dicit nisi actū intellēctus: cū respectu talis ordinis pstat autē qđ vñus act' cū tali respectu nō est respectus cum alio respectu. Et id dř qđ non fit ista verificatio p actu cū quo cunqz ordine: sed accipiendo ipsa signa p rebus signatis qđ sic se hñt sicut dat stellugere signum

Intelligendum eamēn est qđ in eodem processu supponens distinctionē signorū naturaliū & signorū ad placitū: quorū p̄fā sunt passiones aſe et res significatae. et sc̄da voces & lſe dicit qđ le et voces non sunt eadem apud oēs: s̄ bñ passiones aſe vt ipse res liēdēs qđ signa naturalia sunt eadē apud oēs & nō ad placitū. cuius rđ est: qđ natura est principiū vniiforme: et ars pcedit disformiter ad quā spectat placiti signum.

Allius lecūdus

est qđ circa cōpositionē & diuisionē cōsuntur veritas & falsitas. ca⁹ eodē. Et ideo pbat qđ noīa vel verba nō significant verū vel falsuz: qđ sunt sine cōpositione et diuisione.

Sed oritur diffi-
cultas. quid est ista ppositio & qua hic sit mentio. Dř autē qđ attributio p̄dicati ad subiectum sicut in reb' naturalib' cōpositio est applicatio forme ad materię. sicut cū dř: hđ est aſal. ipm aſal hoř attribuit. Sc̄da difficultas. quid est ista diuisione. Dř qđ p̄dicati remotio a subiecto: sicut in naturalib' diuisione fit p̄ ptiū separatō ab invicē sicut cū dř. hđ nō est plāta. ipa plāta ab hoře remouet. ista de remotio fit p̄ negationē sicut ista attributio per affirmatiōnē vñ sicut cōponere est effir̄w̄s

re ita disuidere est negare. Tercia difficultas. q̄lī cōsistit veritas vel falsitas in ista cōpositione aut diuisione. Dī autē φ subiectū p̄ se sumptū nullā dicit veritatē nec falsitatē nec b̄dicatū. s̄z quōd p̄dicatū copulatur subiecto: aut ab ipso remouetur: tūc est veritas aut falsitas scđm φ talis diuisio vel cōpositio dissonat v̄l cōsonat rei Quarta difficultas. q̄r ens et verū cōuertūc. vt dī in p̄sa ph̄sa et id termini cū preuenetur cōpositionē: sic entia h̄ebūt veritatē. Dī φ sic in cōplexā. h̄ autem fit mētio solū de veritate complexa q̄ consilit in h̄itudine termoz adiuicē.

Sed remanet du-
biū. si ista que dicta sunt cōpo-
sitione et diuisio sunt in re vel in
mente. Dī cōiter φ in mēte: q̄r
attribuere aliqd alicui v̄l ab
eo remouere pertinēt ad intelle-
ctū: c̄ uī est attribuere s̄m suo-
rū cōceptuū variā applic atibz
et precisionē. Scđm dubiū est
quōd veritas et falsitas sūt in
cōpositōe: cū p̄ceptus abinui-
cēm nō verificent s̄m se. Dī φ
ista veritas nō est in ipsa com-
positōe et diuisōe subiective:
s̄z obiective tñ accipiēdo oba-
ipsoz cōceptuum q̄ sunt in re.
Terciū dubiū est. cū in re non
sunt termini in quib⁹ nō consi-
lit ista v̄itas cōplexa: quōd in re
p̄t̄ p̄oyi iste v̄itas formaliter

et subiective. Dī φ in re nō sō
lū sunt termini: s̄z etiā h̄icudo
mutua terminoz. t̄ in ista p̄si-
lit v̄itas aut falsitas cōplexa
et sic est in re v̄e. nō solū totuz
et p̄s: s̄z etiā h̄icudo maioritati
tot⁹ ad partē: s̄z m̄ quā v̄ificat
oē totū mai⁹ est sua pte. Quar
tū dubiū est. quōd p̄t v̄itas in
re formaliter eē: cū cōsistat i affir-
matōe et negatōe q̄ nō sunt in
reb⁹. Dī autē φ affirmatio t̄ ne-
gatio sunt nota idēptitatis et
diuersitatis: aut nō idēptitatis
t̄ id sicut v̄itas mētis cōsilit in
affirmatōe et negatōe. ita v̄ri-
tas realis in idēptitate et disti-
cuōe ipsoz termōrum.

Assus. iij. est φ

nomē est vox significati-
ua s̄m placitū sine tpe. cui⁹ nō
la p̄s significat separata. cap. :
Et ibidē declarat duas parti-
culas positas in diffinitōe ista
Quarū prima est cui⁹ nulla p̄s
significat separata. q̄r in hoc
noīe cōposito equiferus nulla
pars significat: sicut cū fit oīo
de equifero. et idē dicit de sim-
plicibus noīb⁹: tñ dicit diuersi
mode. q̄r in simplicibus vt h̄ō
partes p̄ se nō p̄nt significare
qualitercūqz accipiāt. vt p̄z in
istis duab⁹ sillabis in hoc noīe
contētis. in cōpositis p̄ns ptes
significare si perse accipiāt ve
dictōes. Scđo declarat altam
particulā: q̄ est φ nomē signif

cat ad placitū. qz dicit φ nihil
nominum significat naturafr:
sz qñ fit nomē. i. qñ imponitur
ad significandū nō designat a
liquid: ut illātī soni quoꝝ ni
hil est nomē: qz s. naturaliter z
nō ad placitū significat; sicut
est gemit⁹ infirmorꝝ. Intelligen
dū tñ est φ in eodē pcessu pōie
duo notabilia. Primiū ea φ nō
homo nō est nomē: s. ppric: nec
etia orō. z id cū nomē sit ipsoſ
cū vocat nomē infinitū. Et ite
rū habet φ negatio posita ad
nomen est infinitas. Scdm no
tabile est φ cathonis cathoni:
z filia nō sūt noīa: sz casus no
minis. vñ habet φ s̄m logicuz
noīa obliq nō lunt noīa: qz di
cit et filia p ipſis. Et si dicat
quare nō: qz nō possunt ingre
di actū silogisticum: qui est in
hac facultate p̄cipalr intēr⁹.

Sed oritur diffi
cultas. si in noīa impositōe cō
fertur aliq virtus nō ad signi
ficandū cū experiamur p talia
noīa in nob̄ acquirere sciētias.
Dī φ talis virtutis imp̄ssio nō
videſ ſoſiblis: cum volūtas
nra ſit imp̄ſſua taliū formarū
et tñ noīs ipoſitio fit ad placi
tū ſoli⁹ volūtatis. Scda diffi
quō pōt eē ſermo doctrine ſigni
ficiati⁹ φ nō poſſet ſi ad signi
fiandū iſtitut⁹ nō eēt. Dī φ il
lud fit per virtutē imp̄ſſam in
nobis z nō in voce. dū em̄ vox

imp̄dīc ad ſignificadū: aut dū
doceſ imposta eē: derelinque
in fantāſia per quam fit recor
datio de eo cui imponit audie
ta voce ipſa; et ſic fit doctrina.

Aſſūg. iiiij. eſt

Qz verbū eſt qd ſignifi
cat ip̄bus: cui⁹ nulla p̄s extra ſu
gnificat; et eſt ſemp nota eoz
que de altero p̄dicant. ca. 30

Et declarat ibi duas parti
culas positas in: iſta diſſiniciōe
Quarū prima eſt φ ſignificat
ip̄bus qd imp̄ortat. nō φtū ad ſu
gnificatū: sz φtū ad modum ſi
gnificandi. ſicut currit ſigni
cat modo eē in pñti. Scda par
ticula φ eſt ſemp coꝝ que d al
tero p̄dicant nota. i. ſignū pre
dicati. qz eoz q̄ dicunt de ſub
iecto: vel ſunt in ſubiecto: cui⁹
eſt inquit rō: qz ſignificat p̄ mo
dū adiectui illud qd denotat
et per modū dependētis. Intel
ligendū tñ eſt: φ in ſequētibus
ponit q̄tuor notabilia. Primiū
eſt φ nō currit nō laborat: nō
eſt verbū: sz infinitū verbū. ſi
cuit ſupra fuit dicū de noīe in
finito. Scbz notabile φ cucur
rit currebat nō ſunt verba: sz
casus vbi. Differunt aut̄: qz v
bū cōſignificat pñs: alia vō q̄
cōplectūt. i. preteritū et futu
rū. Terciū notabile ē: φ verba
ſ̄m ſe noīa dicta ſunt. i. mate
rialiter accepta. ut cuꝝ dī: cur
rit eſt verbū; qz dicit φ ſic cōs

stituit intellectū et qui audit q̄
escit. Quartū notabile: qd̄ est
vel nō est nō est signū rei. signi-
ficat autem inquit quandam
cōpositionē quā sine extremis
non est intelligere. Et ad istius
dicti declarationē est intelligē-
dū: q̄ in oī logicali cōplexione
est tria inuenire. s. subiectū r p̄
dicatū et copulā: vt cū dī: hō
est alal. hō est subiectū: alal p̄
dicatū: et istud verbū est est co-
pula puta istoꝝ duox termino-
rum. et id dicit q̄ eē et non esse
nō significat rē. i. terminis aliis
quē in p̄positōe: s̄ cōpositionē
quādā: qz. s. est copla denotās
cōpositionē subiecti cū p̄dica-
tio: quā inquit. s. cōpositionē si-
ne cōponētib⁹ terminis. Intelli-
gēdū est: q̄ ex isto dicto sic stel-
lecto eliciunt̄ q̄tuor phīca docu-
menta. Primum est q̄ nulla com-
positio p̄t intelligi nisi cōpo-
nēti a intelligant. qz dicit q̄ cō-
positionē sine cōpositis nō est
intelligere accipiēdo cōposita
pro cōponētib⁹: vt fuit dictū.
Scđm notabile ē: q̄ nulla oīo
p̄t intelligi nisi termini ei⁹ intel-
ligant: cū oīo sit quid cōplexū
et cōplexio est cōpositio qđā.
termini quoq; sunt p̄ponētes
ipsam cōpositionē. Terciū no-
tabile est: q̄ nulla hītudo p̄t
intelligi nisi stellectus extremis
Iuis: qz cōpositio de q̄ hī loqui
tur est hītudo q̄ p̄ obalē copus
lam denotat. Quartū notabi-
le est: q̄ nulla hītudo p̄t eē si-

ne extremis: qz magis sune se-
pabilia ad inuicē entia in esse
objectali q̄ in eē reali: cū intel-
lectus separat ea que sunt in re
coniuncta. et id cuꝝ hītudo non
possit eē sine extremis: vt hī
multomin⁹ in esse reat.

Sed oritur diffī.

qz istud verbū copulatiū est
de quo hic loquit̄ nō vī inclu-
di in orōne de q̄ hī intendit. Dī
aut̄ q̄ qñq; ponit̄: sicut cū dī:
hō est alal. qñq; subintelligit̄:
vt cū dī hō currit. i. homo est
currens.

Allus. V. est q̄

oīo est vox significativa
cui⁹ partū aliquid significat̄
uum est separat̄ vt dictio nō ve-
affirmatio. cōsūm. Et in sequē-
ti declarat duas regulas sive
particulas positas in diffinitōe
ita. Prīa est q̄ orōnis p̄tes sig-
nificat̄: vt dictio n̄ tū vt sillaba
nisi in cōpositis nosb⁹ si sepen-
etur: vt cū dī solex. ibi rex nihil
significat nisi per se sumat̄. Se-
cunda particula est: q̄ significat̄
ad placitū: qz nō significat̄ vt
instrū naturaliter: et forte vo-
cat hī instrū spēm: per quā res
naturaliter rep̄it̄: et q̄ ad in-
telligendū vt̄ intellect⁹ velut
instrū. aut forte meli⁹ instrū ar-
tis significat̄ naturaliter illud
ad quid sunt facta sicut apud
oēs vidēs dolabrū p̄cipit q̄ est
instrū aptū ad scindendū. In-

telligēdū tñ est & ord sumit q̄ tuor modis. Uno mō pro illa que est in scripto. et pertinet ad quartam speciem qualitatis. q̄ sicut l̄ra est character partialis ita sillaba totalis: et sic dictio. et p̄ dñs ōrō. oīs aut̄ character est figura: sicut diceret de p̄t̄cta iñstātia. Scđo mō p̄ illa q̄ est in vocali verbo. et sic pertinet ad tertiam spēm q̄litatis. Tercio mō pro illa que est in mente. et sic pertinet ad primā spēm q̄litatis in q̄ est h̄stus et dispositio. actus aut̄ intelligēdi est dispositio quedā ad h̄stū. sicut ord est scđs act⁹ ordinis qui vocatur cōpositio: Quarto mō p̄ illa q̄ est i reali subiecto. i. in re extra et ista nō est in aliquo determinato ḡnē: q̄ de reb⁹ cuiuslibet generis formari p̄t̄.

Sed contra istas
affīgnatōnes arguit q̄drupl̄r. Primo: q̄ sicut se h̄z ord sermons ad auditū: ita scripta complexio se h̄ere videt ad visum. et id sicut illa p̄t̄neſ sub obiecto audit⁹: ita ista sub obiecto visus. utpote sub colore. et sic non est in q̄litatis quarta spē. Scđo: q̄ si ord scđo mō et pri⁹ est qualitas: frustra ponit i ḡnē quantitatis discrete ab Aristotle in p̄dicamētis: p̄serti cū secunda acceptio sit etiā qualitas et q̄rea nō est in ḡnē determinatio. Tercio q̄ cū tercias acceptō sit principalior p̄ scđa melius de

bult h̄ diffiniri. vt disceret. ord est act⁹ ordinis p̄ ord est vox. Quarto: q̄ ord nō videt eē in re extra: cū ens extra aīam sufficienter diuidas in. x. p̄dicamēta que oīa sūt incōplexa. et oīa realiter incomplexa vident esse cum cadat sub incōplexis. Ad primum dī q̄ nō sic se h̄z ord vocalis ad auditum sicut scripta ad visum: q̄ variatio quocunq; colore dū figura l̄faz remaneat sunt l̄re cedē et eadē ord. et ita forte diceret de voce siue sit acuta siue grauis: nō tamē est magis vox. Ad secundū dicitur q̄ ponitur in quantitate discreta p̄t̄ integras ex litteris sicut aceruus videtur quantitas discreta: q̄uis eius partes sint in genere substantie. Ad tertium dicitur q̄ logica prior docet modum loquendi. et ideo circa sermonem hic voluit loqui Aristotle vel negociaris conceptum mentis relinquens naturali philosopho. Ad q̄rtum dicitur q̄ veritas orationis ponitur in re subiective: sicut in anima obiective: et per consequens idem de eius entitate. Et cum dicitur omnia extra animam sūt incomplexa. Dicitur q̄ verum est si accipiatur simpliciter et partialiter singularia ut pote subiectum et predicatum et habitudo. si tamen ista accipiatur integraliter tūc est quid complexū in re. ut aggre-gatiū: ut homē est qđ integre-

Sed oritur diffi-

cultas. Quare nō pceditur ita esse ořo in rerū natura sicut in aia vel in voce aut in scripto: cū ibi sit silis cōplexio termino, rū. Dī atq; ista ordinatio terminorū in re nō pot dici compoſtio et diuīſio. qz in summe ſimplificib; est talis ordo ſine oři diſtinciō de reali: in alijs at ſemp termini diſtinguunt realiter: et id faciūt verā cōpoſitionē: vt ſaſa vel in voce. et ideo ibi pot oratio et non in rebus.

Allus. vi. eſt

Qz enūciatiua non ořis ořo eſt: ſ; i qua verū vel falsuſ eſt. ca: eodē: Et adiungit qz nō ořis ořo eſt vā vel falsa. Et iterum addit qz cetere ab enūciatiua: que. ſ. dī indicatiua apud grāmaticos: relinquuntur rheoreice vel poetice: qz cōuenientior eſt ibi earum cōſideratio. Enūciatiua vō pñtis ſpeculationis eſt. Intelligendū tñ eſt qz quatuor differētijs ořo apud grāmaticos eſt diſtincta. ita qz prima dī indicatiua: ſicut cum dī: ego lego. et ista ſignificat ſp verū aut falsum: qz aliquid affirmat vel negat. et id hec vocatur enūciatiua a pho. ſcđa impatiua: vt cum dī: tu lege. et ista nō ſignificat verū aut falſum: qz nihil enūciat: qz p̄cipit ſolū. Tercia eſt ðpaciua: vt ista: utinā legerē. et nec ista

ſignificat verum aut falso: qz non enūciat: ſ; ſolū deſiderat. Quarta eſt ſubiunctiua: vt ſi be ne egeris recipies. et ista etiam nec ſignificat verū aut falſum qz non indicat: ſ; ſoluz ſubiunctiua ſignificet verū aut falſum: illa ſola dī ppoſitio. ſ; m h̄ec habeatur diſtinzione: qz ppoſitō eſt ořo verū vel falſum ſignificans.

Sed oritur diffi-

cultas. cuž pter qz uor modos iam dictos ſit mod⁹ infinitiu⁹ apud grāmaticos: qre non eſt enūciatiua ořo infinitiu⁹ ſicut ſubiunctiua aut optatiua. Dī qz ex verbo infinitiuo p se ſine alio: ořo fieri nequit ordinate ſignificās. et tunc ab alio vbo denoīat: ſicut ista: volo curre: re: eſt ſidicatiua. Scđa diſficultas: qz nō ſolū indicatiua: ſed etiā ſubiunctiua vř ſignificare verū aut falſuſ: cū ſubiunctiua ſit conditionalis: vt ſi bñ egeris recipies. et ořis cōditionalis aut eſt vera aut falſa. Dī qz tota cōditionalis cōſtat ex ſubiunctiua et indicatiua rōne poſterioris et nō p̄oris eſt vā aut falſa

Allus. vii. eſt

Qz vna ořo prima enūciatiua affirmatione et negatione alia vō cōiuncte vna. caſ. eo.

Et pot ibidē qz uor notabiliua circa iſtum paſſum. Primiū eſt qz neceſſe eſt ořem ořonē enū-

ciatiuā ex verbo esse vel ex ca-
su verbi. et istius ratio est: q̄ in
dicatio nō p̄d fieri nisi p̄ ver-
bum. Secundū notabile est q̄
diffinitio vt rō hoīs nō est orō
enūciatiua: q̄ nihil enūciat ni-
si addas ei verbū. et iō cōclu-
dit q̄ vnū est. i. cōplexū: vt aī al-
gressibile bīpes. p̄ quod signifi-
cat hoīs diffinitōem. Dicit q̄ il-
lud pertinet ad negocū aliud.
Terciū notabile est: q̄ est vna
orō enūciatiua: q̄ vnū de uno
significat vel cōnnectione vna
plures aut q̄ plura et nō vnū
in p̄iūctōe. Quartū notabile
q̄ affirmatio et enūciatio ali-
cuius de aliquo: negatio vero
al cuius ab aliquo.

Sed oritur dif-
ficultas. que differētia est inter
propositionē in q̄ vnū de uno:
et illa que hic dicit a p̄iūctōe
vna. Dicit aut q̄ prīma dicit
cathēgorica: que h̄z vnū subie-
ctū et vnū predicātū. et secūda
dicit yp̄otheica: q̄ in ea p̄iun-
gunt due cathēgorice: et iō cō-
iunctōe vna. Secūda diffi-
cultas. que est differētia inter orō
nem que est vna et plures. sicut
ponit in tercio notabili. Dicit
q̄ vna est illa q̄ h̄z termīos sim-
plices et nō mltiplices et plures
ecōuerso et q̄ h̄nt termīos mlti-
plices puta equiuocos. Ter-
cia diffi- q̄re dicit affirmatō
nem eē de aliquo: et negatiō
eb aliquo. Dicit q̄ in priā sub-

intelligitur attributio predica-
ti: et ī secūda remotio. q̄ in af-
firmatiua p̄dicatus attribuit
subjecto: et in negatiua remo-
uetur. Quarta diffi- t̄as. si di-
uisio p̄positionis in affirmati-
uam et negatiā est essentialis
Dicitur q̄ nō: quia affirmatio
et negatio nō pertinent ad p̄-
positionis quiditatē sed ad q̄-
litatem. cū dicitur vel querit:
qualis est ista. Istud tñ nō va-
let: quia opposita oportet esse
quiditatue distincta: illa autē
sunt contradicōrie opposita
vt infra patebit: que est oppo-
sitione summa.

Subtilissimi docto-
ris fris
francisci maronis de ordine
m̄norū editiones in cathego-
rias Porphyrii: et predicamenta
Aristotelis: impressioni dedit
magister Henric⁹ meyer theu-
tonicus in ciuitate cholosana.
Anno incarnationis xp̄i. M⁹
cccc.lxxxr. die vero .xx. mensis
septembri,

